

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KÜLTÜREL ZEKÂNIN KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
KÜBRA ÖZDEMİR

GAZİANTEP – 2019

**T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**KÜLTÜREL ZEKÂNIN KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**HAZIRLAYAN
KÜBRA ÖZDEMİR**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MAZLUM ÇELİK**

GAZİANTEP – 2019

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
YÜKSEK LİSANS KABUL VE ONAY FORMU**

İşletme Anabilim Dalı **İşletme** Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Kübra ÖZDEMİR** tarafından hazırlanan “**Kültürel Zekanın Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi**” başlıklı tez, **17/01/2019** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Görevi

Unvanı, Adı ve Soyadı

İmzası:

Kurumu/Üniversitesi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mazlum ÇELİK

Jüri Başkanı

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Belma KULEOĞLU
SUNA

Gaziantep Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Yakup DURMAZ

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mazlum ÇELİK
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Projesi olarak sunduğum “Kültürel Zekânın Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi ” başlıklı çalışmanın tarafımda, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.
08/01/2019

Kübra ÖZDEMİR

ÖNSÖZ

Beni tez öğrencisi olarak kabul edip, tanıdığım günden bu yana başaracağıma olan inancı ve umutsuzluğa kapıldığım anlarda, yeniden heyecanlanmamı sağlayan desteği ile çok değerli tez danışmanım Prof. Dr. Mazlum Çelik hocama sonsuz teşekkür borçluyum.

Her zaman, her adımda doğru yolu şaşırmadan, cesur bir şekilde ilerlemem ve aldığım kararlar karşısında bana inanarak ve güvenerek destek olan canım aileme, bu yoğun ve stresli süreçte beni anlayışla karşılayıp, destek verdikleri için çok teşekkür ederim.

Tez dönemimi ve yoğun iş temposunu bir arada yürüttüğüm süre boyunca bana gösterdikleri anlayış için çok değerli iş arkadaşlarıma ve dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın veri toplama aşamasında Polonya'nın Kielce şehrinde okuyan öğrencilere anket uygulanmasında, desteğini benden esirgemeyerek uygulamada yardımcı olan Dr. Rafal Bielawski'ye çok teşekkür ederim.

Gaziantep, 2019

Kübra ÖZDEMİR

ÖZET

Günümüz koşulları içerisinde farklı kültürlere sahip bireyler ile sürekli etkileşim halinde bulunmaktayız. Farklı kültüre sahip birey ile hoşgörülü ve anlayışlı olacak şekilde kurulan iletişim bireylerin uyum içerisinde yaşamasını sağlamaktadır. Hoşgörülü iletişimin temeli kültürel zekâ olgusuna dayanmaktadır ve bu olgu sonradan geliştirilebilen bireysel yetenektir. Kültürel zekâ düzeyinin yüksek olması, kültürlerarası duyarlılığı da olumlu etkileyerek, bireyin farklı kültürlere karşı duyarlı ve uyumlu olmasını sağlamaktadır. Bu araştırmanın amacı; kültürel zekânın kültürlerarası duyarlılık üzerinde etkisi olup olmadığının belirlenmesidir. Rastgele örnekleme yöntemi ile anket uygulanarak Hatay, Gaziantep ve Kielce /Polonya’ da bulunan 544 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; kültürel zekâ boyutlarının kültürlerarası duyarlılığın alt boyutları iletişimde sorumluluk, kendine güvenme, hoşlanma, dikkatli olma boyutları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Demografik özellikler değerlendirildiğinde; cinsiyet ve eğitim durumunun kültürel zekâ ve duyarlılık boyutları üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Zekâ, Kültürel Zekâ, Kültürlerarası Duyarlılık

ABSTRACT

In today's conditions, we are in constant interaction with individuals from different cultures. The communication, which is established in a way that makes it tolerant and understanding of individuals from different culture, ensures that the individuals live in harmony. The basis of tolerant communication is based on the phenomenon of cultural intelligence, which is the individual ability that can be developed later. The high level of cultural intelligence also affects the intercultural sensitivity positively, enabling the individual to be sensitive toward and compatible with different cultures. The purpose of this research is to determine whether cultural intelligence has an impact on intercultural sensitivity. The random sampling method was used to select respondents for the questionnaire, which was conducted with 544 people in Hatay, Gaziantep and Kielce / Poland. The data was evaluated using the statistical analysis method. According to the results of regression analysis; The dimensions of cultural intelligence have been found to have an effect on the sub-dimensions of intercultural sensitivity like responsibility, self-respect, happiness, and carefulness. When the demographic characteristics are evaluated, gender and educational status did not have an impact on cultural intelligence and sensitivity. According to the findings, recommendations were made.

Keywords: Intelligence, Culturel Intelligence, Culturel Sensivitiy

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.1.2. Alt Problemler.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. Zekâ Kavramı.....	6
2.2. Zekâ Kuramları.....	7
2.2.1. Howard Gardner: Çoklu Zekâ Kuramı.....	8
2.2.1.1. Sözel – Dilsel Zekâ.....	9
2.2.1.2. Mantıksal – Matematiksel Zekâ.....	9
2.2.1.3. Görsel Zekâ.....	9

2.2.1.4. Kinestetik Zekâ	10
2.2.1.5. Müziksel Zekâ.....	10
2.2.1.6. İçsel Zekâ	10
2.2.1.7. Sosyal Zekâ.....	10
2.2.1.8. Doğasal Zekâ.....	10
2.2.2. Robert Sternberg: Üçlü Zekâ Kuramı	11
2.2.1. Edward Thorndike'in Zekâ Sınıflandırması.....	11
2.3. Zekâ Türleri.....	12
2.4. Kültürel Zekâ.....	15
2.4.1. Kültürel Zekâ Boyutları	18
2.4.1.1.Üstbilişsel (Metabilişsel) Kültürel Zekâ	19
2.4.1.2. Bilişsel Kültürel Zekâ	20
2.4.1.3. Motivasyonel Kültürel Zekâ	20
2.4.1.4. Davranışsal Kültürel Zekâ	21
2.4.2. Kültürel Zekânın Geliştirilmesi.....	21
2.5.3. Kültürel Zekâ İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	25
2.5.3.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar	26
2.5.3.2. Dünyada Yapılan Araştırmalar	29
2.6. Kültürlerarası Duyarlılık	32
2.6.1. Kültürlerarası Duyarlılık İle İlgili Araştırmalar	36
2.6.1.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar	37
2.6.1.2. Dünyada Yapılan Araştırmalar	38
2.7. Kültürel Zekânın Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi.....	42
2.7.1. Kültürel Zekânın Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi İle İlgili Araştırma.....	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM	45
3.1. Evren ve Örneklem.....	45
3.2. Veri Toplama Araçları.....	45
3.2.1. Kültürel Zekâ Ölçeği.....	45
3.2.2. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği.....	46
3.2.3. Demografik Değişkenler	46
3.3. İstatistiksel Analiz.....	46
3.4. Araştırmanın Bulguları.....	47
3.4.1. Kültürel Zekâ Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi Bulguları.....	47
3.4.2. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi Bulguları .	51
3.4.3. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular	55
3.4.4. Korelasyon Analizi Sonuçları	58
3.4.5. Hipotezlerin Test Edilmesi.....	59
3.4.5.1. Regresyon Analizi Sonuçları	62
3.4.5.2. Demografik Değişkenlere İlişkin Hipotez Testleri	67

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ	83
4.1. Öneriler.....	86
4.1.1. Araştırmacılara Öneriler.....	86
4.1.2. Uygulayıcılara Öneriler.....	87
KAYNAKÇA	88
EKLER	98

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Kültürel Zekâ Keşfedici Faktör Analizi	48
Tablo 2. Model İyiliği Uyum İndeksleri.....	50
Tablo 3. Kültürel Zekâ Ölçeği Uyum Değerleri	50
Tablo 4. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Keşfedici Faktör Analizi	52
Tablo 5. Kültürel Duyarlılık Ölçeği Uyum Değerleri	54
Tablo 6. Değişkenlere İlişkin Normallik Dağılımları.....	54
Tablo 7. Korelasyon Analizi Sonuçları	58
Tablo 8. Regresyon Analizi Sonuçları (İletişimde Sorumluluk)	62
Tablo 9. Regresyon Analizi Sonuçları (Kültürel Farklılıklara Saygı).....	63
Tablo 10. Regresyon Analizi Sonuçları (İletişimde Kendine Güvenme)	63
Tablo 11. Regresyon Analizi Sonuçları (İletişimden Hoşlanma).....	64
Tablo 12. Regresyon Analizi Sonuçları (İletişimde Dikkatli Olma)	64
Tablo 13. Regresyon Analizi Sonuçları Hipotezleri.....	65
Tablo 14. Anova Testi	67
Tablo 15. Anova Testi (Yaş Grupları Arasındaki Farklar).....	68
Tablo 16. Cinsiyete İlişkin Dağılımlar - Değişkenlere Göre.....	69
Tablo 17. T-Testi Sonuçları.....	70
Tablo 18. Uyruğa Göre Dağılım Değişkenler Açısından	70
Tablo 19. Anova Testi - Uyrük.....	72
Tablo 20. Scheffe Testi.....	73
Tablo 21. Katılımcıların Dil Bilgilerine Göre Dağılımı	74
Tablo 22. Anova Testi - Dil Sayısı	75

Tablo 23. Scheffe Testi - Dil Sayısı	76
Tablo 24. Eğitim Seviyesi Dağılımı - Değişkenlere Göre.....	77
Tablo 25. Anova Testi	79
Tablo 26. Scheffe Testi.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. Kültürel Zekânın Boyutları	18
Şekil 2. Bennet'in Kültürlerarası Duyarlılık Gelişme Modeli.....	34
Şekil 3. Fantini'ye Göre Kültürlerarası İletişim Yeterliliğinin Bileşenleri	36
Şekil 4. Kültürel Zekâ Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	49
Şekil 5. Kültürel Duyarlılık Doğrulayıcı Faktör Analizi	53
Şekil 6. Yaş Aralıkları İstatistikleri.....	55
Şekil 7. Cinsiyete Göre Dağılım	55
Şekil 8. Katılımcıların Eğitim Durumu.....	56
Şekil 9. Katılımcıların Uyruklarına Göre Dağılımı.....	56
Şekil 10. Katılımcıların Konuşabildikleri Dil Sayısı	57
Şekil 11. Katılımcıların Buldukları Ülke Sayısı	57

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Her birey birbirinden farklı ve kendine has özelliklere sahiptir. Bireylerin birbirinden farklı olmasını sağlayan en önemli özelliklerden biri olan zekâ; zihnin öğrenme, öğrenilenden yararlanma, çözüm yolları üretme, uyum sağlama vb. özelliklere sahiptir. Zekâ farklı görevlere ayrılmıştır. Bunlardan birkaçı insanlar arasında iletişim ve etkileşimi başarılı bir şekilde sağlayabilmeyi açıklayan ‘kültürel zekâdır’. Kültürel zekâ, bireylerin birbirleri arasında kültür, dil, din vb. ayrımlara başvurmadan, hoşgörü ve anlayış çerçevesinde birbirlerine yaklaşımını konu almaktadır. Kısacası; kültürel zekâ, farklı kültürleri daha iyi tanımak, anlamak, farklı kültüre sahip kişilerle iletişimde daha fazla bilgi sahibi olmak, farklı kültürlerle karşı düşünce yapısının anlayışlı ve destekler nitelikte olabilmesidir.

Kültürler arası duyarlılık ise; kültürleri, değerleri, insanları olduğu gibi kabullenerek onlara karşı duyulan hoşgörüyü anlatmaktadır. Bireyin farklı kültürlerle karşı merak, tanıma ve öğrenme isteği, olumlu duygular beslemesi, kültürel duyarlılığı tetikleyen etmenlerdir. Kültürler arası duyarlılık; kültürel farklılıklara ve farklı kültürlerden insanların bakış açılarına karşı duyarlı, anlayışlı olmayı ifade etmektedir (Açıkgöz, 2016). Burada anlatılmak istenen; ‘‘zekâ, kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık’’ birbirlerini besleyen ve tamamlayan kavramlardır.

Kişilik, farklı kültürlerle karşı anlayış konusunda gelişmiş ise toplumların ve bireylerin kültürel değerlerine saygı duymayı ve uyum içinde yaşamayı hedefler. Gösterilen hoşgörü sayesinde bireyin farklı kültür ve toplumları tanımasını sağlayan bu özellik farklı bir kültür ortamında yaşanılrsa dahi huzur içerisinde yaşama devam etmeyi sağlamaktadır. Aynı zamanda uyum ve anlayış alanında gelişmiş birey hangi toplum içerisinde bulunursa bulunsun her zaman kültürel zekâsı gelişmiş bir bireydir. Kültürel zekâsı gelişen bireyin kültürlerarası duyarlılık konusunda uyumlu olduğu görülmektedir. Birbirini tamamlayan bu iki kavram tıpkı bireylerin farklı kültürlerle sağlamış olduğu uyum gibi birbirini tamamlayan unsurlardır.

İdeal düşünce yapısı, farklı kültürel özellikler ve durumlar karşısında olumlu tepkiler verebilmektir. Kültürlerarası duyarlılık; kültürlerarası etkileşim durumunun bilişsel, duygusal ve davranışsal yönleriyle ilgilenmekle beraber, temel olarak duygusal alan ile daha yakından ilgilidir (Mercan, 2016: 1-13).

Kültürel zekâ, bir kişinin işlem görme yeteneği olarak adlandırılabilir ve eğitim ile güçlendirilmiş, kültürel olarak farklı ortamlarda etkin bir şekilde yönetilebilir bir zekâ türüdür. Kültürel çeşitlilik ile karakterize edilen durumlarda yönetilebilen bir unsurdur.

Kültürel zekâsı yüksek bir birey, uluslararası bir görevde başarılı bir performans sergileyerek birçok kişi arasında başarılı bir fark yaratabilir. Bu durumda kültürel zekâ, birey üzerinde liderlik gibi yeteneklerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmaktadır.

1.1.Problem Durumu

Günümüz koşullarında, hızla gelişen imkânlar sayesinde dünya küçülen bir hal almaktadır. Dünyanın küreselleşmesi, farklı kültürden insanlarla çalışmak zorunda olmak, yurtdışına çıkma imkânının, zaman ilerledikçe daha kolay bir hal alması gibi etkenler kültürlerarası uyum ve duyarlılığı gerektirmektedir. Farklı kültürlerle karşı gösterilen anlayış seviyesine göre bireyin sahip olduğu kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık düzeyi değişiklik göstermektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın amacı, “ Kültürel zekânın kültürlerarası duyarlılık üzerinde etkisi var mıdır? ” problem cümlesi olarak belirlenerek, bu soruya yanıtlar aranmıştır.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırma içerisinde aşağıda belirtilen alt problemler yer almaktadır. Yapılan analizde alt problemler ve alt boyutları değerlendirilmiştir;

- Motivasyonel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık üzerinde etkisi var mıdır?
- Motivasyonel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde sorumluluk üzerinde etkisi var mıdır?
- Motivasyonel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - kültürel farklılıklara saygı üzerinde etkisi var mıdır?
- Motivasyonel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde kendine güvenme üzerinde etkisi var mıdır?

- Motivasyonel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimden hoşlanma üzerinde etkisi var mıdır?
- Motivasyonel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde dikkatli olma üzerinde etkisi var mıdır?
- Bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık üzerinde etkisi var mıdır?
- Bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde sorumluluk üzerinde etkisi var mıdır?
- Bilişsel kültürel zekâ boyutunun kültürel duyarlılık - kültürel farklılıklara saygı üzerinde etkisi var mıdır?
- Bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde kendine güvenme üzerinde etkisi var mıdır?
- Bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimden hoşlanma üzerinde etkisi var mıdır?
- Bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde dikkatli olma üzerinde etkisi var mıdır?
- Meta bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık üzerinde etkisi var mıdır?
- Meta bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık iletişimde sorumluluk üzerinde etkisi var mıdır?
- Meta bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - kültürel farklılıklara saygı üzerinde etkisi var mıdır?
- Meta bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde kendine güvenme üzerinde etkisi var mıdır?
- Meta bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimden hoşlanma üzerinde etkisi var mıdır?
- Meta bilişsel kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde dikkatli olma üzerinde etkisi var mıdır?
- Davranışsal kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık üzerinde etkisi var mıdır?
- Davranışsal kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde sorumluluk üzerinde etkisi var mıdır?
- Davranışsal kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - kültürel farklılıklara saygı üzerinde etkisi var mıdır?

- Davranışsal kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde kendine güvenme üzerinde etkisi var mıdır?
- Davranışsal kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimden hoşlanma üzerinde etkisi var mıdır?
- Davranışsal kültürel zekâ boyutunun, kültürel duyarlılık - iletişimde dikkatli olma üzerinde etkisi var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; kültürel zekâ seviyesinin kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisini anlayabilmektir. Kültürel zekâ oranının yüksek olması durumunda, farklı kültürlerle karşı sağlanan duyarlılık ve anlayışın temelini bu zekânın yüksek olup olmamasına bağlı olup olmadığı tespit edilmek istenmiştir. Araştırmada, demografik özellikler göz önünde bulundurularak kültürel zekânın hangi bireyler üzerinde etkin olduğu belirlenmeye çalışılarak, hangi gruplarda duyarlılık oranının yüksek olduğunu belirlemek hedeflenmiştir. Kültürel zekânın dört boyutu olan bilişsel, üst (meta) bilişsel, motivasyonel ve davranışsal boyutların, kültürlerarası duyarlılığın alt boyutları olan; iletişimde sorumluluk, iletişimde hoşlanma, iletişimde kendine güvenme, iletişimde dikkatli olma ve kültürel farklılıklara saygı boyutları üzerinde etkili olup olmadıkları belirlenmek istenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Ang ve Van Dyne (2008), Early ve Ang (2003)'in temelini oluşturduğu kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık hakkında çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmanın, çok kültürlü ortamda uygulanmış bir çalışma olması ve ilgili literatür temel alınarak kültürel zekanın kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Literatüre çok kültürlü ortamda uygulanmış bir çalışmanın dâhil olması bu çalışmanın önemini artırmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu tez çalışmasında;

- Anketleri yanıtlayan bireylerin, anketteki soruları kavradığı,
- Örnekleme oluşturan kişilerin evreni temsil ettiği,

- Anket formlarının gerçeğe uygun ve güvenilir bir biçimde doldurulduğu varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın evreni; Gaziantep, Hatay, Kilis, Kielce (Polonya) şehirlerinde bulunan üniversitelerde öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Genelleme imkânının kısıtlı olduğu bir örneklem üzerinde araştırma tamamlanmıştır. Elde edilen verilere göre yapılan analiz sonucunda ulaşılan bulgular, bireylere göre değişme olanağı gösterebileceğinden araştırma sonuçları, verilerin elde edildiği örneklem ile sınırlı bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Zekâ Kavramı

Yaşayan her bireyin, kendine has ve birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Bireylerde görülen kendine özgü ve önemli özelliklerden biri “zekâ”dır. Zekâ bireyleri birbirinden ayıran önemli bir etkidir. Her bireyin gelişen olaylar karşısında geliştirdikleri yorumlar, eleştiriler, yeni fikir ve düşüncelerin ortaya çıkması zekâ sayesinde ortaya çıkan etkilerdir. Ancak bireyleri birbirinden ayıran zekânın önemli bir özelliği bulunmaktadır. Herkes aynı özelliğe, aynı zekâyâ sahip değildir. Bazı insanların yorum yapma gücü yüksek iken, bazılarının ise yeni fikir ortaya çıkarma veya eleştirel yönünün baskın olduğu görülebilir.

Arapça kökenli bir sözcük olan zekâ “zihin parıltısı“ anlamını taşımaktadır. Latince karşılığı “intellectus“ demektir. Algılama yeteneği, anlamak anlamına gelen “anlak “ sözcüğü zekâ ile aynı anlamı kavramakta ve öz Türkçe bir sözcüktür. Birçok araştırmacı tarafından, zekâ kavramı en çok incelenen konulardan birisi olmaktadır.

Zekâ ile ilgili araştırmacılar tarafından aynı anlama gelebilecek birçok farklı tanımlamalar yapılmıştır. Zekânın ilk tanımını yapan Binet zekâyı, “ iyi akıl yürütme, iyi hüküm verme, kendi kendini aşma kapasitesi “olarak tanımlamaktadır. Binet’e göre zekâ altı özelliği barındırır. Bu özellikler (Toker vd. 1968: 22-23);

- Kendini eleştirmek,
- Anlamak,
- Düşünceye belli bir yön vererek, devamını sağlamak,
- Düşünce, Akıl yürütmek,
- Hüküm vermek,
- Düşüncenin, arzu edilen bir amacın gerçekleşmesine intibak ettirmek.

Terman (1944), soyut düşünme yeteneği olarak tanımlarken, Thorndike (1937), zekâyı düşüncesel yeteneklerin karışımı olarak ve mekanik, sosyal ve soyut olmak üzere incelenmesi gerektiğini açıklamıştır. Wecshler (1981) ise, bireyin mantıklı düşünme, çevresiyle ilişkilerinde etkili olma ve amaçlı davranma olarak tanımlamıştır (Kafadar, 2004:

4). Piaget (1930), zekâyı kendini yenileyerek değişme olarak açıklamıştır. Bireyin etrafındakileri benimseyerek, adapte olabilme sürecini hareket ettiren bir güç olarak benimsemiştir (Kuzgun, 2004: 19).

Zekâyı, genel bir ifade ile açıklamak istersek; zihnin, öğrenme, öğrenilenden yararlanabilme, yeni durumlara uyum sağlayabilme, yeni çözüm yolları üretebilme yeteneğine “zekâ“ denilmektedir. İnsanlar birbirinden farklıdır ve her biri farklı yeteneklere, farklı düşüncelere, birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Her birey aynı şekilde sınıflandırılmaz. Bu düşünce yapısı Antik Yunan’dan günümüze kadar araştırmacılar tarafından testler ile onaylanarak günümüze kadar devam etmektedir. Plato, ruhun; akıl, duygu ve istek olarak ayrılabilceğini düşünürken, Aristo ise; bilişsel kapasite ile duygu ve isteğin iki ayrı grupta toplanabileceğini belirtmiştir (Kafadar, 2004: 2).

Galton (1884) ve asistanı James McKeen Cattel zekâ testlerinin oluşturulmasına önemli katkılar sağlamıştır. Galton bilgilerin duyular ile sağlandığına inanarak, bireyin algısal becerisi ne kadar yüksek ise zekâ seviyesinin de o kadar yüksek olduğuna inanmıştır. James McKeen Cattel (1886) ise; duyuşsal ayırt edicilik ile zihinsel testlere tepki süreçlerini okul başarısı ile ilişkilendirme üzerinde çalışmıştır (Kafadar, 2004: 3).

Binet ve Simon (1905), tarafından Fransa’da ki okullarda öğrenme güçlüğü çeken ve zihinsel geriliğin olup olmadığını anlamak için, çocukların ayırt edilmesi amacıyla zekâyı ölçmek adına bu test geliştirilmiştir. Testte otuz problemin yer aldığı kolaydan zora doğru bir sıralama mevcuttur. Bu test hazırlanmış ilk zekâ testidir. 1908 yılında test yaşa göre tekrar düzenlenmiştir. Binet zekâ testi 1916’dan bu yana dört kez yenilenmiştir. Terman (1926) tarafından geliştirilerek 3 ve 16 grubu standartlaştırılmış ve Standford - Binet zekâ ölçeği adını almıştır.

2.2. Zekâ Kuramları

Araştırmacılar tarafından zekâ ile ilgili birçok araştırma ve tanımlama yapılmış, zekâyı farklı açılardan bakmak çeşitli kuramların oluşmasına neden olmuştur. Bu kuramlardan; Edward L. Thorndike’in öncü çalışmalarına dayanan, Sternberg’in Üçlü Zekâ Kuramı ve Gardner’in Çoklu Zekâ Kuramı, zekâ hakkında büyük değişimlere etki de bulunmuş aynı zamanda Kültürel Zekâ kuramının da temelini oluşturmaktadır (Aksoy, 2013: 62).

- Howard Gardner: Çoklu Zekâ Kuramı,
- Robert Sternberg: Üçlü Zekâ Kuramı,

- Edward L. Thorndike'in Zekâ Sınıflandırması,

2.2.1. Howard Gardner: Çoklu Zekâ Kuramı

Howard Gardner (1994)'a göre zekâ tek bir yetenek olmaktan ziyade, içinde birçok yeteneğin bulunduğu bir modeldir. "Hiçbirimiz aynı değiliz, hiçbirimiz aynı çeşit zekâya da sahip değiliz ve eğer bu farklılıklar hesaba katılırsa eğitim daha faydalı bir şekilde işler" sözü Gardner'in düşünce yapısını tamamen açıklamaktadır. Her bireyin sahip olduğu farklı yetenekleri ve farklı ilgi alanları vardır. Eğer bu yetenekler küçük yaşlarda fark edilip, belirlenebilirse kaliteli ve başarılı bir eğitim sağlanabilir (Gardner, 1994: 576-583).

Gardner çoklu zekâ modelini 1983 yılında yayınlanan "Aklın Çerçevesi: Çoklu Zekâ Kuramı (Frames of Mind)" eseriyle ilk olarak ortaya çıkarmıştır. İnsan zekâsının çok sayıda yeteneği kapsadığını belirtmiştir (Gardner, 2004).

Gardner'a göre her davranış bir zekâ ölçütü olabilir.

- Beyin hasarından, beynin korunma potansiyeli,
- Evrimsel tarihte yeri,
- Çekirdek etkinliğinin oluşumu,
- Kodlama duyarlılığı,
- Farklı gelişimsel devamlılık,
- Bilginlerin, dahilerin ve diğer olağanüstü insanların var olması,
- Deneysel psikoloji ve psikometrik sonuçlarla desteklenmesi,

Bu davranışlar bazı zekâ ölçütlerini karşılamaktadır (Köse, 2016:7);

- Sözel – Dilsel Zekâ,
- Mantıksal – Matematiksel Zekâ,
- Görsel Zekâ,
- Kinestetik Zekâ,
- Müziksel Zekâ,
- İçsel Zekâ,
- Sosyal Zekâ,
- Doğasal Zekâ,

2.2.1.1. Sözel-Dilsel Zekâ

Bireylerin ana dilini sözlü ve yazılı olarak etkili kullanabilmesi aynı zamanda farklı dilleri kolaylıkla öğrenip, farklı dil ile ilgili detayları kavramasını ifade eder (Aksoy, 2013: 65). Bilgileri hatırlayabilme, ikna kabiliyetinin yüksek olması gibi özellikler sözel-dilsel zekânın yüksek olmasından kaynaklanır. Şairler tarafından sergilenen yeteneği de bu ölçüt içerisinde sayabiliriz (Altan 1999: 1-13). Makale, roman, öykü, hikâye yazabilme ve anlatabilme, tartışma vb. etkinliklerde etkin olarak dilini ve sözel yeteneklerini kullanabilme sözel-dilsel zekâsı yüksek bireyler için sergilenen yeteneklerdir.

2.2.1.2. Mantıksal–Matematiksel Zekâ

Sayısal ve mantıksal değerlendirmesi yüksek olan bireylerin sahip olduğu yetenektir. Bu yetenekler, işlemleri kolaylıkla yapabilmek, zihin yolu ile zorluk çekmeden hesap yapabilmek, sayılar arasında sebep-sonuç ilişkisi kurarak, anlayabilmek ve temel kavramlar hakkında güçlük çekmeden bilgi sahibi olmak gibi yetenekleri barındırabilir. Bilişsel düşünme becerisi gerektiren alanlarda zekâsının etkisini gösterebilir. Matematiksel ve mantıksal zekâsı yüksek kişiler aynı zamanda diğer alanlarda da etkin bir şekilde yetenek sahibi olabilmektedir. Fen Bilimleri, yabancı dil öğrenme, okuma, müzik ve sosyal alanlarda da etkisi görülebilir (Demirel, 2000: 150)

2.2.1.3. Görsel Zekâ

Uzaysal dünyanın zihinde canlandırılması yeteneğidir. Bireyin hayalinde canlandığı modelleri kullanarak uygulaması ve somut hale getirmesidir (Altan 1999:1-13).

Hayal edilebilen renkler, desenler, şekiller ve tasarımlar gibi zihinde canlandırılabilen modellere karşı görsel zekâyâ sahip kişiler oldukça duyarlıdır. Ressamlar, mimarlar, heykeltıraşlar, denizciler, kameramanlar, cerrahlar bu grup içerisinde yer almaktadır.

2.2.1.4. Kinestetik Zekâ

Hareketlerle, jest ve mimiklerle kısacası vücut dilini, hareketlerinin etkili bir biçimde kullanılması yeteneğidir. Vücudun çeşitli kısımlarını ve tüm vücudu etkin bir şekilde kullanmaktır. Genellikle dansçılar, zanaatkârlar, atletler, cerrahlar gibi mesleklere sahip kişiler bu zekâ türünün baskın olduğu bireylerdir (Tuğrul vd. 2003: 224-233).

2.2.1.5. Müziksel Zekâ

Ritim ve melodiye karşı duyulan duyarlılıktır. Şarkıları kolaylıkla ezberleyebilme, melodilerdeki geçişleri, tınıları algılayabilme yeteneğidir (Altan 1999: 1-13). Ritmik ve tonal kavramları tanıyabilme, müzik aletlerine karşı ilgi duyma, çevreden gelen seslere karşı duyarlılık özellikleri müziksel zekâ yeteneğini barındırır (Tuğrul vd.2003: 224-233).

2.2.1.6. İçsel Zekâ

Kişinin davranışlarının birbiriyle uyum içerisinde olduğu, bilinçli bir şekilde gerçekleştiği ve kendisini tanıması yeteneğidir. İnsanın kendi kendisini tanıyabildiği, hedefler belirlediği, ne yapmak istediğini bildiği ve kendini değerlendirebilme becerisidir. İçsel zekânın gelişmiş olması; bağımsız olarak çalışma, hayaller kurabilme ve öğrenme etkinliğini artırmaktadır (Tuğrul vd. 2003: 224-233).

2.2.1.7. Sosyal Zekâ

İnsanların diğer insanların davranış ve tepkilerini iyi analiz ederek, yorumlaması ve etkili iletişim kurabilmesi olarak görülebilir. Ekip çalışmalarında uyumlu çalışabilen, sorun çözümlenebilen genellikle hizmet projelerinde, grup etkinliklerinde, toplantı düzenlemek gibi etkinliklerde yer alan kişilerde etkin olduğu görülebilir.

2.2.1.8. Doğasal Zekâ

Doğal çevreye ve canlılara karşı duyulan ilgidir. Bu zekâ türü gelişmiş kişiler genellikle canlılar ve doğa hakkında bilgi edinmeye çalışırlar. Varoluş biçimlerini, yaratılışlarını ve yaşayış biçimlerini tanıma ve anlayabilme becerisi olarak tanımlanabilir.

2.2.2. Robert Sternberg: Üçlü Zekâ Kuramı

Zekâ birçok anlayışta olduğu gibi sadece çevreye uyum sağlama ile değil, hem çevreyi değiştirebilme hem de seçme yeteneklerini de kapsamaktadır. Aynı zamanda Triarşik Zekâ Teorisi denilen, Sternberg'in üç aşamalı zekâ kuramı, "analitik zekâ", "yaratıcı zekâ" ve "pratik zekâ" olmak üzere üç zihinsel işlem yolu ile gerçekleşmektedir. Analitik düşünme, başarılı bir zekânın en temel ögesidir. Analitik zekâ, analitik düşünmeyi, sorunları anlayabilmeyi, çözebilmeyi ve karar vermeyi sağlayan, neden-sonuç ilişkisi kurabilmek için gerekli zihinsel faaliyetlerin bilinçli bir şekilde yönlendirilmesini sağlayacak unsurları kapsar (Sevinç ve Tok, 2010: 63-74).

Yaratıcı zekâ, yeni fikirler üretmeyi seven, yeniliklere açık, dünyaya kendine özgü farklı bir bakış açısı ile bakabilen düşünce yapısıdır. Yaratıcı düşünme, diğer düşünce türleri ile uyum içerisinde olmalıdır. Birey, yaratıcılık yeteneğini kullanarak sorunlara çözüm üretebilir.

Yaratıcılık karar oluşturmalıdır. Yaratıcı olan kişiler çok iyi yatırımlara imza atarlar. Dünyadaki düşünceleri düşük fiyata elde eder, yüksek fiyata satarak büyük kazançlar sağlarlar. Pratik zekâ, üretilen düşüncenin sosyal ortam içerisinde uygulanması sonucu oluşan yetenekleri kapsamaktadır. Uygulama esnasında ortaya çıkabilecek sorunlara karşılık bireylerin çözüm önerileri üretebilmesi, sorunlar ile baş edebilmesi için stratejiler geliştirebilmesi, pratik düşünme becerilerinin gelişmesini sağlar (Sevinç ve Tok, 2010: 63-74). Sternberg'e göre pratik zekâ; gerçek yaşamdaki problemlere, ekonomik ve doğru yollar sağlanarak çözüm üretebilme yeteneğidir.

2.2.3. Edward L. Thorndike'in Zekâ Sınıflandırması

Thorndike (1920), zekânın tek bir faktörden oluşmadığını ve sorunların çözümü için birçok farklı faktörün etkisinin olduğunu savunmuştur. Thorndike'e göre üç tip zekâ türü vardır (Titrek, 2011: 30; Köse, 2016: 10). Bunlar;

- Soyut Zekâ,
- Mekanik Zekâ,
- Sosyal Zekâ,

Soyut zekâ, gerçekte var olmayıp ancak var olanlar ile zihnin soyutlayabilme yeteneğini kullanarak elde ettiği sembollerdir. Sayılar, sözcükler, formüller ve sembollerin yer aldığı bilimsel ilkelerin anlaşılması gerektiği alanlarda benimsenen zekâdır.

Mekanik zekâ, araç-gereç ve makineler hakkında bilgileri anlayabilme ve kullanabilme yeteneğidir. Sosyal zekâ ise, Thorndike'in yorumuna göre " insanları anlama, yönetebilme, insan ilişkilerinde bilinçli ve etkili davranabilme yeteneğidir", diyerek tanımlamıştır (Köse, 2016: 10).

Thorndike'a göre bireyin zekâ seviyesini yaptığı işlerin zorluk derecesi göstermektedir. Bazı insanlar aynı zekâ seviyesine sahip olabilirler, yapılan işin farklı bir içeriğe sahip olması durumu zekânın genişliği boyutu ile alakalıdır. Yapılan iş için harcanan zaman dilimi ise sürat boyutunu anlatmaktadır (Özgüven, 1994).

2.3. Zekâ Türleri

Gardner'ın yapmış olduğu araştırmaya göre, insanların tek zekâyâ sahip olmadığını, çeşitli özelliklerde, farklı zekâ türlerine sahip olduğunu açıklamıştır. Daha önce de açıkladığımız gibi, bu düşünce Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı olarak kabul edilmektedir. İnsanoğlunun beyninde farklı zekâ türlerinin bulunması, bir alanda başarısız olan bireyin başka alanda başarılar sağlamasına neden olmaktadır.

Gardner'ın bu teorisini şu şekilde de açıklayabiliriz. Spor ve müzik etkinlikleri gibi alanlarda başarılı olan insanlar genellikle zekâ testlerinde düşük sonuçlara sahip olurken, yetenekleri ile buldukları alanlarda büyük başarılar elde ederler. Her insan farklı ve tek olurken, insanlık kültürüne de farklı alanlarda katkıları vardır (Bayatlı, 2009).

Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı, Sternberg'in Üçlü Zekâ Kuramı, Thorndike'in Zekâ Sınıflandırmasının haricinde birçok araştırmacının çalışmasına ışık tutmuş bazı zekâ türleri de önem kazanmıştır. Bu zekâ türleri şunlardır;

- Duygusal Zekâ,
- Sosyal Zekâ,
- Kültürel Zekâ.

Duygusal zekâ kavramının ilk kez ortaya çıkmasını sağlayan, Salovey ve Mayer'e göre duygusal zekâ (1990), zihinsel bir yetenektir ve geliştirilebilir. John Mayer ve Peter Salovey, "bireyin kendisinin ve etrafındaki insanların hislerini anlamlandırabilmesi,

yorumlayabilmesi ve davranışlarında gözlemlerinden çıkardığı yorumlar sonucunda duygularını rehber olarak kullanması olarak“ yorumlamışlardır. Duygusal zekânın dünya da tanınmasını sağlayan, 1996 tarihinde Daniel Goleman tarafından çıkarılan ‘‘Duygusal Zekâ: Neden Zekâdan Daha Önemlidir? ’’ kitabı ile sağlanmıştır. Salovey ve Mayer, duygusal zekâ tanımını beş ana başlık ile açıklamışlardır (Yan, 2008: 13).

- Duygularının Farkında Olma: Bir durum esnasında, ne hissettiğinin farkında olan ve duygularını tanıyan bireyler, kişisel karar alma konusunda oldukça sağlıklı ve başarılı karar verirler.
- Duygularla Başa Çıkabilmek: Farkına varılan duygular ile uygun bir şekilde başa çıkabilmek, yoğun endişelerden, alınganlık ve karamsarlık gibi duygular karşısında güçlü olmayı sağlar.
- Kendini Motive Etmek: Bir amaç etrafında toplanabilen duygular, fevri davranışların ertelenmesi ve doyumunu erteleyebilmeyi sağlamak her daim motivasyonun yüksek olmasını ve başarı kazanmayı sağlar.
- Başkalarının duygularını fark etmek: Empati kurabilmektir. Başka bir insanın duygularını anlamak için bireyin kendisini başkasının yerine koyması, duyguları daha iyi anlamasını, neye ihtiyacı olup olmadığını anlamasını sağlar.
- İlişkileri Yürütebilmek: İnsanlar ile ilişkileri başarılı bir şekilde ilerletebilmek gibi beceriler, liderlik ve popüler olma özelliklerinin temelinde yatan etkenlerdir (Tuğrul, 1999: 12-20).

Duygusal zekâ kavramı günümüzde önemli derecede önem kazanmakta, çocuk gelişimi, kişisel gelişim, liderlik ve iş alanında üzerinde durulan bir yetenektir (Aksoy, 2013: 72). Mayer, duygusal zekâ ile ilgili bulgularını, birçok araştırmacı ve psikolog için oldukça yeni ve anlaşılması konusunda zorluk çekilebileceğini açıklamıştır. Hatta şu örnek ile dile getirmiştir; ‘‘duygusal zekânın, şışede yeni bir sarap olmadığını ancak daha önce hiç tadılmamış bir sarap olduğunu‘‘ belirtmiştir (Mayer ve Landy, 2004: 22-25).

Psikolog Peter Salovey ve John Mayer’e göre sosyal zekânın bir alt kümesi olan duygusal zekâ, bireylerin birbirleri arasında ayırım yapılmaksızın hislerin daha anlaşılır olması ve elde edilen bilgilerin davranışlara yansıtılması olarak tanımlanmışlardır (Mayer ve Salovey, 1993: 433).

En önemli özelliği değiştirilebilir ve geliştirilebilir olması olan duygusal zekâ, öğrenilebilen sosyal ve psikolojik özellikleri içermektedir. Bu özellikler bireyin, duygu ve

düşüncelerini tanınması, ifade edebilmesi ve kendi kontrolü altında gelişen değişimler olarak belirlenmektedir (Acar, 2001: 28).

Sosyal Zekâ ve duygusal zekâ birbirleriyle bağlantılı olarak kabul edilir. Ancak yirminci yüzyılın sonlarına doğru ise ayrı olarak incelenmiştir. Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramında da açıkladığımız gibi sosyal zekâ; bireyin, insan ilişkilerinde başarılı bir şekilde ilerlemesi, anlaması ve idare edebilmesi yeteneğidir.

Thorndike (1920) sosyal zekâyı, insan ilişkilerinde başarılı bir ilişki kurabilmek ve insanları anlayabilmek, yorumlayabilmek olarak tanımlamıştır. Moss ve Hunt 'a (1927) göre sosyal zekâ, insanlarla iyi ilişkiler kurarak anlaşabilme yeteneği olarak tanımlarken, Vernon (1933) bu tanımlamaları biraz daha geliştirerek, bireyin diğer insanları anlayabilmesini, onlara karşı sergilediği duyarlılığı, ruh hallerine karşı gösterdiği anlayış olarak tanımlar. Sosyal zekâyı ayrı bir kavram olarak inceleyen Thorndike(1937), Chapin(1942), Rothenberg(1970) gibi bilim adamlarına göre; mantıklı bir şekilde düşünen her birey tüm sosyal alanlarda ustaca yol alabilir (Köse, 2016: 15).

Chapin (1942), Rothenberg (1970), Thorndike (1937) gibi bazı bilim adamlarına göre sosyal zekâ ayrı bir kavram olarak incelenmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi mantıklı düşünen bireyin tüm sosyal alanlarda ustaca ilerlemesi ile uzmanlaşabilmesinde bahsedilirken, son yirmi yılda ise, daha farklı düşünce yapılarının ortaya çıkması ile sosyal zekâ daha farklı bir boyut kazanmıştır. Ortaya çıkan çalışmalara göre; bilgilerin kullanımı ve aktarımı, sözlü-sözsüz iletişim gibi farklı bileşenlerin varlığı ortaya atılmıştır (Goleman, 1995: 213).

Walker ve Foley (1973) sosyal zeka ile ilgili yapmış olduğu tanımlamaya göre, bireyler arasında empati kurarak, duygu ve düşüncelerin daha anlaşılır bir hal kazanması ve bireylerin mizaç, duygu ve motivasyonu hakkında doğru bir yargıya varılması olarak belirtmişlerdir.

Sosyal zekâ tanımlarının belirsiz ve zor bir hal almasının nedeni, genel zekâ tanımlamasının sözel akıl yürütme yönteminden ayrılmasının güç olmasından kaynaklanmaktadır. Sosyal zekâ hakkında çeşitli fikirler ortaya çıkmış, genel zekâdan ayrı olup olmadığı ile ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Genel zekâsı yüksek bireyler, insanların duygusal ve düşüncesel davranışlarını iyi yorumlayabilmektedirler. Kosmitzki ve John (1993) sosyal zekânın yedi boyutu olduğunu ileri sürmüştür. Bu boyutlar şu şekildedir (Köse, 2016: 16);

- Sosyal kurallar ve hayat hakkında bilgi sahibi olma,
- Empati kurarak başkalarının bakış açılarını görebilme,
- Karmaşık konularda, sezgi ve duyarlılık,
- İnsan ilişkilerinde başarı sağlamak,
- İnsanların ruh hallerini anlama,
- Sosyal uyumluluğa sahip olma,
- Diğer insanları idare edebilmek için gerekli sosyal yetenekleri kullanabilmek.

Kültürel zekâ, Soon Ang ve Christopher Earley tarafından ortaya atılan kültürlerarası araştırmalar ve zekâ araştırmalarının beraber yürütülmesini sağlayan çalışmalardan ortaya çıkan bir üründür. 2003 yılında yayımlanan “Kültürel Zekâ: Kültürler arasında Bireysel Etkileşimler“ kitabında kültürel zekâ ile ilgili detaylar anlatılmıştır (Aksoy, 2013: 73).

Farklı kültürden insanlarla iletişime geçme konusunda bazı bireylerin neden daha başarılı veya başarısız olduğunu açıklama konusunda sosyal zekânın yetersiz kalması sonucu, Early (2002) tarafından yeni bir zekâ türü olan kültürel zekâ ortaya çıkmıştır (Köse, 2016: 16).

2.4. Kültürel Zekâ

Zamanın ilerlemesi ile beraber dünya, küreselleşen bir dünya haline gelmekte ve bu durum bireylerin insan ilişkilerini, kültür kavramı ile birlikte incelemeyi gerektirmiştir. Farklı kültürler arasında meydana gelen hızlı etkileşimler, farklılıkların azalması şeklinde yorumlanırken aynı zamanda büyük farklılıkların ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Kısacası; günümüzde farklı kültüre sahip bireylerin, birbirleriyle etkili iletişim sağlaması önemli bir yetenek olarak kabul edilmektedir. Early ve Ang (2003) “Kültürel Zekâ: Kültürler arasında Bireysel Etkileşimler“ adlı eserlerinde, küreselleşen dünyaya dikkat çekerek, kültürel zekâ kavramının kuramsal altyapısı hakkında bahsetmişlerdir (Kahraman, 2016: 34).

Kültürel zekâ, bireyin kültürel çeşitlilik içerisinde etkin bir biçimde uyumlu iletişimde bulunabilmesini sağlayan bireysel yetenek olarak görülmektedir. Kültürel zekâ, birey ve bireyin özellikleri hakkında yorum yapılabilmesini sağlar (Ang ve Dyne, 2005).

Bireylere göre farklılıklar gösteren kültürel zekâ, kişilik olmamasına rağmen kişilik özelliklerinden etkilenen bir zekâ türüdür. Ortaya çıkan araştırmalara göre; eğitim, deneyim ve bazı çalışmalardan etkilenecek geliştirilmiştir (Van Dyne vd, 2007; Uysal, 2017: 14).

Zekâ, kültürel anlamda belirli bir yöne odaklanırken kültürel zekâ ise; diğer bireyler ile etkili bir iletişim kurmayı aynı zamanda konu ve durumlar üzerine akıl yürütmeyi, durumları kavramayı, etkin olmayı amaçlamıştır (Bücken vd., 2015: 5). Kültürel zekâ, insanların farklı kültürden insanlara karşı göstermiş olduğu anlayış olarak yorumlanmaktadır. Birçok araştırmada İngilizce karşılığı Cultural Intelligence veya Individual's Cultural Quotient (CQ) olarak yer almaktadır.

Kültürel zekâ, P. Christopher Earley (London Business School) ve Elaine Mosakowski (University of Colorado at Boulder)'nin 2004 yılında "Harvard Business Review" için hazırladığı makale de yeni bir zekâ türü olarak açıklanmıştır (Yeşil, 2009: 100-131). Araştırmacılar kültürel zekâyı birçok alanda incelemişlerdir.

Earley ve Mosakowski (2004) kültürel zekâyı şu şekilde tanımlamıştır; farklı bir kültürden gelen kişinin, yeni girdiği bir ortam içerisinde yabancı kişilerden gelen tepkileri, jestleri, hareketleri, kendi ülkesinin insanı gibi yorumlayabilmesi yeteneğidir (Köse, 2016: 17). Kültürel zekâ, bireyin farklı bir kültürel ortamda veya çok kültürlü bir ortamda etkin bir şekilde işlevini yerine getirmesini ve başarılı olmasını sağlayan yetenek olarak kabul edilmektedir (Earley ve Ang, 2003)

İyi bir lider, yönetici veya herhangi bir iş alanında uzman olan bireyler için gereken temel özelliklerden biri de kültürel zekâ oranının yüksek olmasıdır. Uluslararası bir firmada çalışan bir yöneticinin katılmış olduğu toplantı veya etkinliklerde göstereceği anlayış ve duyarlılık işini daha iyi yönetmesini ve iş performansını olumlu yönde artırmasını sağlayacaktır. Bu alanlarda kültürel zekâ gereklidir çünkü müşteriler, çalışanlar, ortaklar veya rakipler farklı kültürlere sahip bireyler olup dünyanın farklı bölgelerinden geliyor olabilirler. Bu nedenle gösterilecek olan anlayış, saygı ülkelerin rekabet gücünü sergilerken yüksek bir kültürel zekâ sayesinde profesyonel bir şekilde işin devam ettirilmesini sağlamaktadır. Bir anlamda kültürel zekâ için iş başarısının anahtarı diyebiliriz (Alon vd., 2018: 2)

Earley ve Ang (2003), kültürel zekânın birden çok boyutu olduğunu ayrıca ırk, etnik köken ve milliyet gibi farklılıkları barındırdığını ve kültürlerarası durumlarda daha etkin olmaya yönelik bir bireysel yetenek olduğunu ifade etmişlerdir (Yeşil, 2009: 100-131). Schmidt ve Hunter (2000)'in, sorunları doğru nedenlere dayandırarak, doğru sonuçlara varabilme, sorunları çözme ve anlama becerisi olarak nitelendirdikleri genel zekâ ile ilişkili olarak kültürel zekâ kültürel farklılıklara uyarılma becerisi olarak tanımlanabilmektedir (Vedadi vd, 2010: 27; Köse,2016: 18).

Livermore'un yapmış olduğu bir açıklamaya göre, "Kültürlerarası etkileşimlerde hiç kimse kusursuz davranmaz. Yapılan hatalar ise bireyin en iyi öğretmenleridir ve bireyin yaptığı hataları düzeltmeye çalışması kültürel zekânın gelişmesini olumlu yönde etkilemektedir (Livermore, 2011: 9).

Farklı bir dil öğrenmek kültürel zekâ gelişimine olumlu katkı sağlar. Yeni bir dil öğrenmek, dilin geliştiği kültüre maruz kalmak ve bu sebeple de o kültür hakkında bilgi sahibi olmak demektir. Akıcı bir Şekilde konuşma olmasa bile ana dili kullanan bireyler arasında onları daha iyi anlamayı sağlar. Bu durumda birbiri ile bağlantılı bir Şekilde iletişim kurulmasını ve ardından farklı kültürler arasında bir tanışmayı, kaynaşmayı sağlar. Yeni bir dil öğrenmek bireyin, bilişsel ve davranışsal yönlerini olumlu yönde geliştirir (Alon vd., 2018: 4).

Kültürel zekâ, "kültürleri daha iyi anlayarak, başka kültürlerden olan kişilerle karşılıklı iletişim konusunda daha fazla bilgi edinerek ve farklı kültürden olan kişiler hakkındaki düşüncelerimizin zamanla değişmesini sağlayarak, yetenekli ve esnek olmak" Şeklinde ifade edilmektedir (Thomas ve Inkson, 2004: 14). Maznevski (2006)'ye göre kültürel zekâ; bireyin karşısındaki bireye saygılı olarak, değer vererek, aynı zamanda başka bireylerinde kendileri olmalarına yardımcı olarak gösterdiği davranış olarak yorumlanır (Köse,2016: 17).

Early ve Ang (2003), kültürel zekâyı bireyin, farklı kültürel ortamlarda etkin bir Şekilde alışması ve yönetmesi olarak belirtmişlerdir. Kültürel zekânın zayıf olması; basmakalıp, gereksiz çatışmalar, gecikmeler, başarısızlıkların yer aldığı bir liderlik demektir. Kültürel zekâsı yüksek olan birey ise; liderlik özelliği ve duygularını açıklıkla ifade etme konusunda oldukça başarılı olur. Kültürel zekâyı genel bir açıklamaya tabi tutarsak; günlük yaşantı ve çalışma hayatı içerisinde bireyin işlevlerini etkin bir Şekilde yerine getirmesini ve başarılı olmasını sağlayan yetenek olarak açıklayabiliriz. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalara göre kültürel zekâ gibi bir yeteneğe sahip birey çok kültürlü bir ortamda, kolay uyum sağlayarak, etkin kültürel değerlendirmelerde bulunarak, karşılaştığı güçlükler ile baş ederek, performansını artırabilmesi söz konusu olabilmektedir.

Kısacası; kültürler arası iletişimde başarı sağlayan temel kavram, kültürel zekânın yüksek değere sahip olmasıdır. Kültürel zekâ seviyesi yüksek bir birey, bulunduğu farklı bir ortamda yabancılık çekmeden, karşısında bulunan insanlar ile sözlü ve sözsüz iletişimini aktif olarak sağlayabilmesidir. Farklı dillere, farklı milletlere ve farklı kültürlere sahip olmak iletişime engel değildir. Her milletin kendine özgü farklı kültürel değerleri vardır ve insanlar

kendi değerlerine saygı duyulmasını istediği gibi, farklı kültürlerle saygı duyarak, anlamaya, öğrenmeye çalışarak kültürel zekâsını geliştirebilmektedir.

2.4.1. Kültürel Zekâ Boyutları

Kültürel zekâ kavramı, literatürde üç veya dört boyutlu bir kavram olarak incelenmiştir. Early ve Mosakowski (2004) zihinsel, fiziksel ve duygusal olarak üç boyutta incelerken, Early ve Ang (2003) dört boyutta; üst bilişsel (metabilişsel), bilişsel, motivasyonel, ve davranışsal boyutları ile almıştır. Benzer şekilde Ang ve Dyne (2005) kültürel zekanın dört boyutundan; strateji bağlantılı kültürel zeka, bilgi bağlantılı kültürel zeka, motivasyon bağlantılı kültürel zeka ve davranış bağlantılı kültürel zeka boyutlarından bahsetmektedir. Farklı araştırmalarda kültürel zekânın çeşitli boyutlarına rastlansa da, benzer sonuçlara ulaşılmaktadır.

Kültürel zekânın boyutları ile ilgili olan değerlendirmeler, bu zekâ türü ile ilgili motivasyonel, davranışsal ve sözel özelliklerin var olduğu bir sıralama ortaya çıkarmıştır. Brislin (2006) tarafından yapılan bir yoruma göre, diğer kültürlerle alışma konusunda hızlı bir adaptasyon süreci geçiren birey aynı zamanda kültürel özellikleri hızlı kavrayarak kültürel zekânın farklı ve çeşitli davranış biçimlerinden oluştuğunu belirtmiştir. Thomas (2005)'ın yaptığı bir açıklamaya göre ise; kültürel farklılıkların bilincinde olmak ve motivasyonel boyutun kültürel zekânın gelişmesi yönünde etkin bir gücü bulunduğunu belirtmiştir (Koçak ve Özdemir, 2015: 1352-1369). Early ve Ang (2004) tarafından yapılan araştırmaya göre boyutlar aşağıda belirtilmiştir;

Şekil.1: Kültürel Zekânın Boyutları

Kaynak: Livermore, 2010: 25.

2.4.1.1. Üst (Meta) Bilişsel Kültürel Zekâ

Üst (meta) bilişsel kültürel zekâ, kültürel bilginin elde edilmesi ve kavranmasında birey tarafından kullanılan zihinsel süreçler ve bu süreçlerin kontrolünü anlatır. Kültürel zekâ boyutu, farklı kültürler ile ilgili zihinsel modellerin planlanması, oluşturulması, izlenmesi ve gözden geçirilmesi yetenekleri ile ilgilidir (Şahin, 2011: 83). Üst (meta) bilişsel boyut, bireyin kendisi hakkında ve diğer kişilerin kültürel tercihlerini anlama konusunda farkındalığı olarak yorumlanabilir.

Üst (meta) biliş, kültürel bilgiyi anlama ve bilgi edinme kapasitesini göstermektedir. Farklı kültürlerarası normları anlamak için kişinin zihinsel modelleri takip etmesi, planlaması ve değiştirmesi gibi özellikleri içermektedir. Kültürel zekânın üst (meta) biliş boyutu gelişmiş bireyler farklı kültürlerden kişilerle iletişim kurarken onların kültürel bilgilerini gözlemler ve onların kültürel tercihlerinin de farkındadırlar (Early ve Ang, 2003: 43).

Yüksek üst (meta) bilişsel kültürel zekâyâ sahip bireyler, farklı kültür insanlarının tercihlerini anlama ve yorumlamada herhangi bir etkileşime geçmeden önce ve etkileşim sırasında karşısındaki bireye karşı hoşgörü ve anlayış bilicine sahiptir. Üst biliş, kültürel zekâ için önemli bir boyut olarak kabul edilir. Bu konu hakkında Ang ve Van Dyne şu şekilde bir açıklamada bulunmuştur; kültürel zekâ farklı kültürel yapılar ve bu kültürel değerlere sahip insanlar hakkında ve farklı ortamlarla ilgili hoşgörülü, anlayışlı düşünmeyi amaçlamaktadır. Kültürel olarak kalıplaşmış olumsuz cümle ve anlayışsız düşünce yapılarının karşısında durur ve farklı kültürel ortamdaki kişilerin bir araya geldiklerinde saygılı, anlayışlı davranış ve tutumlar ile başarılı bir iletişim kurmalarını hedefleyen stratejiler geliştirmeyi güdüler (Ang ve Dyne, 2008: 123).

Kısacası; üst biliş zekası yüksek olan bireylerin, kültürel bilgilerini değiştirebilmek, geliştirebilmek ve kültürel önyargılardan kurtulabilmek adına diğerlerine oranla daha güçlü olduğu ifade edilmektedir (Thomas, Elron, ve Stahl, 2008; Ang, Van Dyne, 2008). Kültürler arası bir ortamda bulunurken, bireyler arası etkileşim sağlama konusunda bireysel kural ve sezgi kullanılarak kültürün gelişimine bu yönde katkı sağlamaktadır (Flavell,1979; Nelson, 1996; Uysal, 2017).

2.4.1.2. Bilişsel Kültürel Zekâ

Bilişsel kültürel zekâ, farklı kültürler ile ilgili evrensel bilgiler ve kültürel farklılıklar hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir (Şahin, 2011: 83). Bilişsel kültürel zekânın temel özellikleri; sosyal kimlik, sosyal roller ve kişinin karakterini sunuş biçimi benlik kavramı ile ifade edilmektedir (Earley ve Peterson, 2004: 106). Earley ve Peterson tarafından yapılan bu açıklama, kişinin yeni bir kültüre girdiğinde o kültüre ait kendi önyargılarından kurtulabilme ve o kültüre uyum sağlayabilme adına gereken bazı özelliklerin, benlik kavramının zihinsel esnekliğine bağlı olduğunu vurgulamaları açısından son derece büyük önem taşır. Başka bir açıklama ile kişinin olayları kavrayabilmedeki yeteneği ve buna bağlı olarak kişiliğini oluşturan özelliklerin esnekliği ne kadar fazla ise, kişinin kültürel uyum sağlayabilmesi de o ölçüde rahat olabilmektedir (Kulakoğlu, 2014: 46).

Bu zekâ türüne göre bireyler, farklı kültürler ile bu kültürlerin alt kültürleri hakkında ekonomik, sosyal, yasal ve genel kültürel değerleri ile ilgili bilgilere sahip olmayı gerektirir. Yüksek oranda bilişsel zekâyâ sahip insanlar, kültürlerin benzerlik ve farklılıklarını iyi derecede anlayabilme özelliğine sahiptirler (Yeşil, 2009: 124).

2.4.1.3. Motivasyonel Kültürel Zekâ

Motivasyon kelimesinin Türkçe karşılığı, “bilinçli veya bilinçsiz olarak davranışı doğuran, sürekliliğini sağlayan ve ona yön veren herhangi bir güç” anlamına gelen “güdü” kelimesidir (TDK, 2017). Early ve Ang’e göre kültürel zekânın ikinci önemli boyutu olarak kabul edilir. Bireyin başarılı bir şekilde yeni kültürel ortama alışabilmesi veya benimsemesi için bulunduğu kültürü öğrenmek istemesi, kültür içindeki kişilerle iletişim kurmayı istemesi ve o kültürü anlamak istemesi gerekmektedir (Ang ve Early, 2003: 10).

Motivasyonel boyut, bireyin farklı kültürler ile ilgili deneyimler edinebilmesi ve farklı kültürlere uyum sağlama konusunda bireyin iç motivasyonunu, öz yeterliliğini göstermektedir (Çetin, 2014: 134-155). Motivasyonel zekâsı yüksek olan birey, farklı kültürleri tanıma ve öğrenme konusunda oldukça istekli ve bunu yapmaktan zevk duymaktadır.

Bu kültürel zekâ boyutuna göre; farklı kültürel ortamlarda faaliyette bulunabilmek ya da öğrenmek için bireyin enerji ve dikkatini bu yöne doğru yönlendirebilme kapasitesi olarak ifade edilmektedir. Motivasyonel kültürel zekâ bakımından yüksek olan kişiler, özlerinde var

olan ilgiden dolayı, enerji ve dikkatlerini kültürlerarası durumlara odaklamakta ve bunun sonucunda başarılı olabilmektedirler (Yeşil, 2009: 124).

2.4.1.4. Davranışsal Kültürel Zekâ

Bireyin yeni bir kültürel ortamda, çevreye uygun davranışlar sergileyebilmesi yeteneğidir. Early ve Ang'ın davranış ile açıklamak istedikleri şu şekildedir; açık ve dışsal davranışlar olmak üzere, gözlem altına alınabilen hareketler açık davranışlardır. Bu hareketleri en iyi şekilde sözel ve bedensel davranışlar anlatır. Davranışsal kültürel zekânın temel özelliği, bireylerin ne yaptıkları ve söyledikleridir. Bir diğer önemli unsur ise; insan davranışının sosyal hareketleridir. Bireyler arası olaylarda ortaya çıkan ve değer kazanan davranışlar olarak kabul edilir. Üçüncü bir unsura göre ise; kültürel yeterlilik davranışları ve kültürel zekâ davranışlarının birbirlerinden ayrılabilmesidir (Köse, 2016: 23).

Davranışsal zekâsı yüksek bireyler, sözlü ya da sözsüz davranış yetenekleri doğrultusunda durum ve ortamlara uygun kelimeler, yüz ifadeleri, ses tonu ve mimikler gibi ortama uygun davranış şekilleri gösterebilirler (Yeşil, 2009: 125). Bir kültürü tanımayı, öğrenmeyi amaçlayan bireyin kesinlikle davranışsal boyutun nitelikleri olan; kültürün sözel veya sözel olmayan özelliklerini yansıtmaya gerekmektedir. Bu alanda başarılı olan birey kültürel bir ortamda yüz yüze iletişim esnasında başarılı bir davranış sergileyebilmelidir (Uysal, 2017).

2.4.2. Kültürel Zekânın Geliştirilmesi

Günümüz şartlarında kültürel zekâyâ sahip olarak, insan ilişkilerinde ve farklı kültürlerle karşı saygı ve anlayış içerisinde olabilmek önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Öncelikli olarak kültürel zekânın kazanılması, geliştirilmesi ve etkin bir biçimde kullanılması gerekmektedir.

Başarılı bir kültür ve kültürel zekâ bilinci sağlamanın yolu, bireyler arasında yapılan bilgi alışverişi ve kültürel normlar olarak değerlendirmektedir. Bireyin karmaşık dünyasını yönetip baş edebilmesinin etkili formülü de geliştirilebilir bir zekâyâ dayanmaktadır (Kling, 2016: 151).

Dünya küçülüyor ve küçülmeye devam ettikçe insanların birbirine ulaşması daha kolay bir hale geliyor. Ulaşmayı başardığımız insanlarla iyi bir iletişim kurmanın temeli ise;

onları anlayış ile karşılayarak kültürlerine saygı duymaya bağlıdır. Gösterilen bu davranışlar neticesinde olumlu bir iletişim sağlanmış olup iyi arkadaşlıklar, sağlam iş ilişkileri, başarılı bir eğitim sağlanması gibi sonuçlar doğurabilir. Aynı zamanda bu konuda gelişmiş bir yüksek algı ortaya çıkararak bireyin olaylara bakış açısı, neden-sonuç ilişkisi kurabilmesi, yaptığı yorumlar, kendisinin ve çevresinin zihinsel ve kültürel gelişimi için özen göstermesini ve bu konuda başarılı olmasını sağlamaktadır. Çok uluslu çalışma deneyimleri sonucunda; farklı kültürlerarası deneyimlere sahip olmak, bireyin günlük hayatından, sorunları çözme yaklaşımına kadar etki etmektedir. Kurumların ve bireylerin, küresel imkânlar içerisinde en üst seviyeye ulaşmasını sağlar (Livermore, 2011: 14).

Triandis (2006)'e göre, kültürel zekâyı kazanabilmek için bazı özelliklere sahip olmak gerekir. Önemli bir unsur olarak bireyin kültürleri birbirinden ayrı kılan temel durumları anlaması gerekmektedir. Kültürlerin birbirinden ayrılmasını sağlayan önemli etkenlerden birisi, kültürlerin kollektif ve bireysel olarak ayrılmasıdır. Kollektif veya bireyci bir toplum olması farklı davranış özelliklerini ve algıları ortaya çıkarmaktadır ve önemli noktalarda birbirinden ayırmaktadır. Kültürel zekâ için önemli olan diğer özellik ise, bireylerin içinde buldukları durumdur. Farklı bir durum karşısında bireyin davranışları onun kültürel özelliklerinin yorumlanmasına ve doğru bir karar alınmasına katkı sağlayacaktır. Triandis (2006)'e göre, birey kendisi ve diğer kültürler hakkında olumlu ve olumsuz özellikleri inceleme ve hakkında edineceği bilgiler ile kültürel zekâsını artırabileceğini düşünmektedir (Yeşil, 2009: 125).

Kültürel zekânın diğer kültürlerarası çalışmalardan ayrılmasının sebebi, kültürel zekânın bireysel özelliklerinin baskın olmasından dolayı bireysel olarak kabul edilmesidir. İnsanlar doğdukları ve büyüdükları kültürün özellikleri ile şekillenirler. Ayrıca insanlar, her biri birbirinden farklı olmak üzere farklı kişilik özellikleri, tercihler, iletişim, davranış ve öğrenme gibi özelliklere sahiptirler. Bu sebebin etkisi ile bireyler kültürel zekâyı geliştirmede ve var olanı yansıtmada farklılıklar taşır (Aksoy, 2013: 92).

Düşük bir kültürel zekânın var olduğu bireyde sosyal ve iş anlamında bireyin birçok alanda kayıplar vermesine neden olmaktadır. Rotasını çizemeyen birey, nasıl ilerlemesi gerektiğini ve alması gereken aksiyonları belirlemeyerek olumsuz sonuçları birer birer doğurmaktadır. Ancak tam tersi bir şekilde yüksek bir kültürel zekâ ise, bireyin karşılaşacağı şartlara hazırlıklı olmasını, yolunu çizmesi için sağlanan düşüncesele yapı sayesinde karşılaştığı güçlüklerle karşı oluşturduğu savunma ve çözümlemek için var olan bilgi birikimini oluşturmasını sağlar. Yüksek kültürel zekâyı sahip bir öğretmen nasıl bir öğretim

uyarlayacağını öğrenir ve kendi taktikleri ile bunu uygulamaya koyulur. İnsan kaynakları yöneticisinin ise; çalışanların istekleri ile nasıl başa çıkacağını uyumlu bir ortamın yaratılması için uygulaması gereken stratejileri belirlemede yüksek kültürel zekânın faydasını görmektedir. Askeri bir lider kültürel zeka sayesinde başarılı bir stratejik misyon belirleyebilir. Yurtdışında okuyan veya çalışan insanlar edindikleri deneyimler sayesinde uzun vadeli faydalar görmekte ve sağlamaktalar. Gelişmiş bir kültürel zekâ doğuştan var olan veya kendiliğinden gelişen bir şey değildir. Ancak bireyin biraz gayret, çaba sarf etmesi sonucu ortaya çıkan ve yaşamını daha anlamlı kılmasını sağlayan, kendi hayatına olumlu katkıları bulunan gelişmiş bir zekâ türüdür (Livermore, 2011: 18).

Kültürel zekânın geliştirilmesi, zaman içerisinde edinilen deneyimler ile sağlanır. Bireyin başlangıç aşamasında kültürel bilgi düzeyine sahip olması, ardından farkındalık ve yeni bakış açıları kazanarak, bu bakış açıları ve bilgileri davranışlarına yansıtır. Kültürel zekâyı geliştirmek için farklı aktiviteler vardır. Bu aktiviteler; yurtdışı deneyimleri ve görevlendirmeler, dil eğitimi ve gezi amaçlı düzenlenen geziler, staj, kültürlerarası gruplar ile düzenlenen etkinlikler vb. aktivitelerdir (Thomas, 2006: 89).

Farklı ülkelerden gelen ve aynı şekilde farklı ülkelere göndermiş olduğumuz yöneticilerin uyum zorlukları yaşaması kültürel zekâ kavramının önemini artırmaktadır ve uluslararası yönetim araştırmaları ve yazılarına konu olmaktadır (Mercan, 2016: 4). Kültürel zekâ alanında çalışan bazı araştırmacılar kültürel zekânın geliştirilmesi konusunda bazı araştırmalar üzerinde durmuşlardır.

Plum (2009)'ın yaklaşımına göre, deneyimler önemli bir etken olarak görülmektedir. Yabancı ülkelere yapılan geziler önemli etkenler arasında yer almaktadır. Bu gezi esnasında sağlanan kişiler arası ilişkiler doğrudan katkı sağlamaktadır. Sadece otel personeli ve birkaç çalışan ile kurulan yüzeysel ilişkiler ve yerel toplum ile iletişime geçilmemesi kültürel zekânın geliştirilmesine katkı sağlamayacaktır. Burada önemli olan gidilen ülkede toplum ile iletişime geçilmesi ve toplumun genel özellikleri hakkında fikir edinilmesi, o kültürün tanınmasını sağlayacaktır. Toplumun genel yapısı hakkında sağlanan bilgiler de kültürün zekânın gelişmesine katkıda bulunacaktır (Aksoy, 2013: 91).

Early ve Mosakowski (2004)'e göre kültürel zekâyı geliştirmek birkaç aşamadan oluşmaktadır (Yeşil, 2009: 126). Birinci aşamaya göre; bireylerin kültürel zekâ bakımından hangi alanda daha etkin bir şekilde ilerleyebileceğini belirlemek amacıyla güçlü ve zayıf yönleri belirlenir. Bu analizin sağlanması için çeşitli araçlar kullanılır. Early ve Mosakowski

(2004) bireysel olarak kültürel zekânın ölçülmesi amacıyla bir araç geliştirmiştir. Bireye yöneltilen sorular içerisinde kültürel zekânın farklı boyutlarının ölçülmesini sağlayan soruların yer alması ve verilen cevapların değerlendirilmesi ile bireyin güçlü ve zayıf yönleri değerlendirilir. Ortaya çıkan sonuçlara göre bireyin kültürel olarak hangi alanda eğitim alması gerektiği değerlendirilir.

İkinci aşamada, bireyin zayıf noktalarının güçlendirilmesi amacıyla bir eğitim yöntemi seçilir. Mesela bireyin zihinsel kültürel zekâ açısından zayıf olmasını güçlendirmek amacıyla farklı iş örnekleri veya olayları okuyarak bu konular arasında ki ortak noktalar ve özleri ile ilgili temel kuralları ortaya çıkararak ve örnekler ile açıklama yaparak muhakeme gücü geliştirilebilir. Fiziksel kültürel zekânın geliştirilmesi için oyunculuk sınıflarına katılarak geliştirilmesi sağlanabilir. Üçüncü aşamada, bireylere özel veya gruba özel belirlenen eğitim ile devam edilir.

Dördüncü aşamada ise, birey zayıflıklarını güçlendirmek amacıyla kendi kaynaklarını değerlendirebilir. Çalıştığı iş yerinden bu konuda destek alabilir, işlerini ve zamanını iyi değerlendirmek için uygun bir program hazırlayarak organize edebilir. Beşinci aşamada, birey yaşamak veya çalışmak zorunda olduğu kültürel çevrede bulunarak, bu çevrede öğrendiklerini uygulayarak, aynı zamanda kültürel zekâ açısından güçlü olduğu alanlar ön planda yer alırken ardından zayıf olduğu alanlarda beraberinde gelecektir.

Altıncı aşama ise, bireyin geliştirdiği yeni becerilerinin arkadaş çevresi veya gelişmelerin takibini sağlamak amacıyla oluşturulan grubun dinlenmesi ile sağlanır. Elde edilen sonuçlara göre bireyin ek olarak herhangi bir eğitime ihtiyaç duyup duymadığı belirlenir.

Thomas ve Inskson (2005)'a göre Early ve Mosakowski'de olduğu gibi kültürel zekânın geliştirilmesi birkaç aşama ile sağlanır (Köse, 2016: 24); Birinci aşamada, farklı kültürler ile ilgili deneyim ve fikir sahibi edinme şansını elde edememiş veya çok az yakalayabilmiş bireyler kendi kültürel değerlerine daha bağlıdırlar. Bu sebep ile kültürel farklılıklar hakkında fazla bilgi sahibi olmayabilmektedirler.

İkinci aşamaya göre, bireyin farklı kültürleri tanıma isteğinin ortaya çıkması sonucu istek ve motivasyonun arttığı dönemdir. Bireyin değişim karşısında güçlük yaşadığı ve güçlük yaşamasının sebebi ise kendi kültürü ve tanımaya çalıştığı kültür arasında kaldığı dönemdir. Üçüncü aşama ise, bireyin kültürel durumlar karşısında daha rahat hale geldiği, kültürel

değerlere uyumun sağlandığı, norm ve kurallar hakkında bilgi sahibi olduğu, bireyin farklı kültüre karşı uygun davranışlar geliştirdiği aşamadır.

Dördüncü aşamaya göre, kültürel değerlerin benimsenerek davranışlara bile yansıdığı, bireyin artık kendisini kendi evinde, kendi kültürü gibi hissetmesidir. Bu aşamada yer alan insanları, farklı kültüre sahip bireyler kültürlü bireyler olarak görmekte ve iletişim kurarken gayet rahat olmaktadır. Beşinci aşama, bireyin farklı kültürel etkileşimler içerisinde iken nerede, nasıl davranması gerektiğinin içgüdüsel olarak yerine getirilmesi, aynı zamanda yüksek kültürel zekâyâ sahip bireylerin çevreye karşı yüksek bilişsel algıya sahip olmasıdır. Altıncı aşama son olarak, bireyin geliştirdiği yeni becerilerinin değerlendirildiği aşamadır. Değerlendirme sonuçlarına göre bireyin ek olarak eğitim alıp almaması gerektiğine karar verilir.

Kültürel zekânın geliştirilmesini sağlayan etkenler birbirleri ile aynı özelliklere sahip, benzer aşamalardan oluşmuştur. Hızlı ve daha etkili öğrenmeyi sağlamanın yolu ise farklı ülkelere giderek, orada belli bir süre bulunmak ve toplum ile kaynaşarak, iletişime geçerek, kültürel özelliklerini yaşayarak öğrenmek, kültürel zekânın hızlı ve etkili bir şekilde yükselmesini sağlayabilir.

2.5.3. Kültürel Zekâ İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Geniş kitlelere hitap eden kültürel zekâ ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar; antropoloji, işletme, yönetim, eğitim, hemşirelik, siyaset bilimi, psikoloji ve sosyoloji gibi birçok alan hakkında bulunmaktadır. Bu çalışmalar bireyin kültürel zekâsı hakkında bilgi sağlamayı amaçlamış ve uluslararası kuruluşlarda çalışanların performansları hakkında bir değerlendirme ortaya çıkarmayı hedeflemiştir (Ott and Michailova, 2018: 99-119).

Küreselleşen günümüz dünyasında kültürel durumlara uyum sağlamak gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Özellikle akademisyenler bu konuyu ölçmek ve geliştirmek için çeşitli araştırmalar yapmış, kültürel zekânın etki edebileceği olanakları keşfetmeyi amaçlamışlardır. Yapılan bazı araştırmaların sonuçlarına göre; kültürel zekâ ortamının içinde büyüyen bireylerin uyum sağlaması ve yetenekleri sayesinde zamanla daha da iyi bir hale gelerek, küreselleşen dünyaya ayak uydurması ve geliştirilmiş kültürel zekânın çalışma yeteneği kanıtlanmıştır (Livermore, 2011: 11-20).

Yapılan bazı araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlara göre; liderlik özelliklerini olumlu yönde etkileyen kültürel zekâ; iş doyumunu ve örgütsel vatandaşlık üzerinde pozitif yönde katkıları olduğu ortaya çıkmıştır. Temples ve Chandrasekar (2006) tarafından yapılan bir araştırmaya göre ise varabileceğimiz sonuçlardan birisi de; kültürel zeknin motivasyonel boyutunun kültürlerarası uyumun sağlanması konusunda büyük destek sağladığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca kültürel zekâ seviyesinin artması ile görev performansının artması arasında doğru bir orantı olduğu da yapılan bazı araştırmalar arasında yerini almaktadır (Gorji ve Ghareseflo, 2011; şahin ve Gürbüz, 2012). Dünyada ve Türkiye’de kültürel zekâ ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

2.5.3.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Yitmen ve İbrahim’in(2014), Türkiye’de kurulan uluslararası inşaat sektöründe görev alan 185 kişi üzerinde uyguladığı araştırmanın amacı, çalışanların örgütsel kültürel zekâ düzeylerini, potansiyel stratejik işbirliği yeteneklerini, rekabet çerçevesinde nasıl etki ettiğini belirlemektir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, inşaat firmalarında yer alan st düzey yönetim kadrosu personellerin örgütsel kültürel zekâ düzeyi ve küresel yönetim becerisinin yüksek olması, rekabet çerçevesinde stratejik iş birliği oluşturmak için önemini ortaya çıkarılmıştır (Köse, 2016: 42).

elik ve Yapıcı (2016), kültürel farklılıklar ile kültürel zekâ arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada bulunmuşlardır. 14 farklı ülkede 281 birey üzerinde uygulanan anketlerden elde edilen veriler; Hofstede’in ortaya çıkardığı kültürün boyutları olan belirsizlik, erillik, bireycilik boyutları ile kültürel zeknin boyutları olan, st bilişsel, bilişsel, motivasyonel ve davranışsal boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan lekler, Ang vd. (2007) tarafından geliştirilen ve dört boyut 20 maddeden oluşan kültürel zekâ leği ile Chelariu ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen dört boyut 21 maddenin yer aldığı kültürel değerler leğidir. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle parametrik olmayan testler uygulanmıştır.

Man Whitney U testine göre; bilişsel, stbilişsel, motivasyonel boyutların, bireyci ve toplulukçu kültürel değerlere göre farklılık gösterdiği sadece davranışsal boyut için farklılaşmadığı belirlenmiştir. Güç mesafesi açısından yapılan değerlendirmeye göre ise, st bilişsel boyut için farklılık görülmemiş ancak diğer boyutlar için farklılık olduğu grlmştr. Belirsizlikten kaçınma düzeyine göre, bilişsel kültürel zekâ boyutu haricinde diğer üç boyut

için farklılık olduğu belirlenmiştir. Son olarak erillik boyutuna göre yapılan değerlendirmede sadece bilişsel kültürel zekâ boyutu farklılık göstermiş, diğer boyutlarda farklılığa rastlanılmamıştır. Araştırma genelinden elde edilen sonuca göre; kültürün etkileri ile meydana gelen kişilik, kültürel zekâ üzerinde etki göstermektedir.

İşçi, Kaptanoğlu ve Söylemez'in (2013) gerçekleştirmiş olduğu bir araştırmada amaç, sonrasında da benzerlerinin uygulandığı yabancı dil bilgisine sahip olmanın kültürel zekâ düzeyi üzerinde olumlu veya olumsuz görüşe sahip olup olmadığıdır. Araştırma Türkiye genelinde ki özel hastanelerde görev yapan personellerin yabancı dil bilgisine sahip olması veya olmamasının kültürel zekâ düzeyi ile bir ilişkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen verilere göre anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çetin tarafından 2014 yılında uluslararası denizlerde görev yapan çalışanlar üzerinde yapılan araştırmaya göre, iş nedeniyle daima farklı ülkeleri ziyaret etme imkânı bulan ve orada belli bir zaman dilimini geçiren görevlilerin yabancı dil bilgisine sahip olup olmaması kültürel zekâ ile ilişkilendirilmiştir. Sonuç olarak yabancı dil bilgisi olan bireyleri kültürel zekâ düzeyi yüksek olabilmektedir.

Kültürel zekâ sayesinde sağlanan yararların dışında bir de kültürel zekâyı nelerin etkilediği üzerinde de bazı araştırmalar yapılmıştır. Farklı bir ülkede eğitim ve iş imkânının sağlanmış olması, uluslararası kurumlarda çalışmak ülkeler arası yapılan seyahatler, adaptasyon sürecinin hızlı bir şekilde atlatılmasını ve kültürel etkililiğin en büyük destekçisi olduğu ortaya çıkarılmıştır (Lee ve Sukuco, 2010; Crowne, 2008). Yapılan farklı bir çalışmada ise yabancı dil bilmenin önemi vurgulanmıştır. Yabancı dil bilen çalışanların kültürel zekâ seviyesinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Koçak ve Özdemir, 2015: 1359).

Aksoy (2013), Türkiye'nin önemli kurumları arasında sayılan bir merkezde çalışanlara yönelik bir araştırma uygulamıştır. Bir buçuk yıl süren araştırmanın iki amacı bulunmaktadır. Birinci amaç, kültürel zekâ ölçeğinin Türkçe uyarlaması dört faktörlü kültürel zekâ modelinin Türkiye'de incelenmesidir. İkinci amaç ise, yerel işletme ile yabancı işletme ortaklığının sonucu olarak oluşan yeni örgütlenme içerisinde, yerel çalışanların kültürel zekâ faktörlerinin çok kültürlü çalışma ortamının sağladığı etki ile herhangi bir değişim gösterip göstermediğini anlaşılması ve değerlendirilmesidir. Sonucunda ise, yabancı dil seviyesinin üst bilişsel ve bilişsel kültürel zekâ üzerinde; kurum içi kıdemin davranışsal kültürel zekâ üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, kurum içindeki pozisyon ve önceki

uluslararası işletme deneyimi ile kültürel zekâ arasında bir ilişki kurulamamıştır. Yeni oluşmaya başlayan çok kültürlü çalışma ortamının çalışanların kültürel zekâsı üzerinde önemli bir değişim yaratmadığı görülmektedir (Köse, 2016: 41).

Ersoy (2015) tarafından, kültürel zekânın kültürlerarası liderlik etkinliği üzerindeki rolünü incelemek amacıyla, İstanbul'da faaliyette bulunan beş yıldızlı konaklama işletmelerinde çalışan 6 yabancı genel müdür ve orta ve üst düzey yönetici pozisyonunda çalışan 13 yerli Türk müdürlerden araştırma için veriler toplanmıştır. Sonucunda ise, yabancı yöneticilerin kültürel zekâ düzeyleri ile kültürlerarası liderlik davranışları arasındaki ilişki incelenmiş ve olumlu yönde ilişki olduğu saptanmıştır.

Şahin vd. üniversite öğrencileri üzerinde uygulanan bir araştırma ile öncelikle Kültürel Zekâ Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğini test etmiş ardından kültürel zekâ ile kişilik, duygusal zekâ ve görev performansı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen verilere ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu, toplam kültürel zekâ faktörü ile duygusal zekâ arasında ilişki olduğunu, görev performansı ile üst bilişsel ve davranışsal kültürel zekâ arasında anlamlı bir korelasyonun olduğu sonucuna varmışlardır (Aksoy,2013: 102).

Karataş vd., 2014 yılında uzak yol kaptanları ve uzak yol birinci zabıtlarının kültürel zekâ düzeyini tespit edebilmek amacıyla yapılan araştırmada, 119 örneklem adayı bulunan araştırmacının sonucuna göre, uzak yol kaptan ve uzak yol birinci zabıtların kültürel zekâ düzeyleri motivasyonel boyutta değerlendirilmesi ile birlikte daha yüksek bir sonuç ortaya çıkmıştır. Yabancı dilin önemi ve seviyesi, kültürlerarası iletişimde başarılı bir iletişim sağlamanın ve kültürlerarası ilişkilerin yönetilmesinde eğitimin öneminin bilincinde olan ve önem veren uzak yol kaptan ve uzak yol zabıtların kültürel zekâ düzeyinin daha yüksek olduğu kanısına ulaşılmıştır.

Çelik ve Eflatun (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, çok kültürlü ortamlarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin, sosyo-kültürel uyum sağlama konusunda kültürel zekânın etkisinin olup olmadığını anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 5'likert kültürel zekâ ölçeği ve sosyo-kültürel uyum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada bilişsel, üst bilişsel ve motivasyonel kültürel zekâ boyutlarının sosyal iletişim becerileri üzerinde etkisinin var olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan analizlerde, bilişsel kültürel zekânın anlamlı bir katkısı olduğu sonucuna varılmıştır. Çevresel iletişim düzeylerini belirlemek için yapılan analizde ise, bilişsel ve üst bilişsel kültürel zekânın anlamlı bir katkısı bulunmaktadır. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin bir de akademik performansları

değerlendirilmek istenmiş ve yapılan analizlerden elde edilen sonuçlara göre, sadece bilişsel kültürel zekânın anlamlı katkıda bulunduğu görülmüştür.

Bu değerlendirmeleri yapabilmek amacıyla regresyon ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, özellikle bilişsel ve üst bilişsel kültürel zekânın sosyo kültürel uyum üzerine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Yani; farklı kültürden olan bir birey bulunduğu kültür içerisinde, ekonomik koşulları, sanatsal özellikleri, örf ve adetleri, kültürel yasaları tanıma ve uyu sağlama konusunda başarılı olduğu görülmektedir (Çelik ve Eflatun, 2016: 221-228).

2.5.3.2. Dünya’da Yapılan Araştırmalar

Ang ve diğerleri (2007), ABD’de 235 lisansüstü öğrenci, Singapur’da 358 lisansüstü öğrenci ve 103 yabancı uzman ve onların denetleyicileri üzerine bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Kültürel zekânın dört boyutu (meta-bilişsel, bilişsel, motivasyonel ve davranışsal) ile kültürlerarası etkinlik sonuçları (Kültürel çeşitliliğe sahip ortamlarda kültürel yargılama, karar verme, kültürel adaptasyon ve görev performansı) arasındaki ilişkileri belirten model geliştirilmesi ve test edilmesi amacıyla yapılan araştırma sonuçlarına göre (Köse, 2016: 43);

- Kültürel zekânın, kültürlerarası etkinliği etkileyen bireysel özellikleri denetlendiğinde, kültürlerarası etkinliği (kültürel yargılama, karar verme, kültürel adaptasyon ve görev performansı) belirlemede güçlü bir açıklayıcı olduğu,
- Motivasyonel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekânın kültürel adaptasyonun iki formu olan kültürel uyum ve refah ile pozitif anlamda ilişkili olduğu,
- Meta-bilişsel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekânın çok kültürlü ortamlarda görev performansını belirlediği ortaya konulmuştur.

Tarique ve Takeuchi (2008), Kültürel Zekâ Ölçeği’ni kullanarak, uluslararası iş dışı deneyimin kültürel zekâ üzerindeki rolünü incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda ise, uluslararası iş dışı deneyimin kültürel zekânın dört boyutu ile ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır (Tarique, 2008: 56-70).

Moon (2010), 381 öğrenciden oluşan örneklem grubu üzerinde duygusal zekâ ile kültürel zekâ arasındaki ilişkiyi inceleyerek dört faktörlü kültürel zekâ modelinin duygusal zekâ ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Moon, 2010: 876-898).

Lawrance (2011)'in yapmış olduğu araştırmada, öz yeterlilik, kültürel zekâ, kültürlerarası uyum ve kültürlerarası iletişim ve demografik bilgiler hakkında soruların bulunduğu anketler Tayvan'da 384 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, cinsiyet, yaş ve okuduğu bölüm ile öz yeterlilik, kültürel zekâ, kültürlerarası uyum ve kültürlerarası iletişim üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ancak elde edilen bir veriye göre; kültürel zekâ ve öz yeterlilik arasında birbirini tamamlayan olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Olumlu görülen bu korelasyon sonucunda, Tayvan'da bulunan üniversitelere önerilerde bulunulmuştur (Kahraman, 2016: 46).

Lugo (2007), İsviçre Les Roches uluslararası otelcilik okulunda okuyan 171 öğrenci üzerinde uygulamış olduğu, ‘‘duygusal zekâ, kültürel zekâ ve transformasyonel liderlik becerilerinin benlik ve sosyal boyutları arasındaki ilişkilerin gücü ve yönü’’ hakkında bilgi edinmek için bir araştırma yapmıştır. Araştırmadan edinilen sonuçlara göre; kültürel zekâ ile liderlik becerileri arasında ilişki bulunmaktadır. Benlik boyutları ve kültürel zekâ arasında bir ilişkinin var olmadığı sonucuna varılmaktadır. Ayrıca varılan bir diğer sonuç ise; duygusal zekâ ve transformasyonel liderlik becerileri arasında ilişkinin bulunduğu ve kültürel zekânın transformasyonel liderliğin sosyal boyutu ile arasında bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Lugo, 2007).

Amiri ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan bir araştırma ise; çok kültürlü ortamlarda çalışanların kültürel zekâları ile performansları arasındaki ilişki araştırılmak istenmiştir. Araştırma sonucunda ise; çalışanların performansının, kültürel zekânın üst bilişsel, bilişsel ve motivasyonel boyutları üzerinde anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Amiri, 2010: 427-432; Köse, 2016: 45).

Baez'in (2012) ‘‘Cultural Intelligence in Foreign Language Classes’’, doktora tezi olarak geçen araştırmasında, Indiana Üniversitesinde bulunan farklı bir ana dile sahip öğrencilerin katıldığı İspanyolca dil kursunda, İspanyolca dil eğitimlerine başlamadan önce kursa katılan 46 öğrenciye kültürel zekâyı belirleyebilmek amacıyla bazı testler uygulanmıştır. Kurs dönemi boyunca öğrencilere, kültürel öğeler tanıtılarak tamamlanan kurs döneminin ardından, öğrencilere uygulanan test sonucunda yabancı dil öğrenmenin kültürel zekânın gelişmesine katkıda bulunduğu yorumuna varılmıştır (Kahraman, 2016: 46).

Yapılan araştırmalar arasında yabancı dil bilgisi ve kültürel zekâ bağlantısını konu alan benzer bir araştırmanında bulunduğu görülmüştür. ‘‘Kültürel zekâ ve dil başarısının

kültürlerarası uyum, yurtdışı memnuniyeti ve yurtdışında ileriye dönük planlar üzerinde ne gibi etkileri olabileceği” hakkında yapılan nicel çalışma Huff (2013) tarafından “Language, cultural intelligence and expatriate success” isimli çalışma olarak ortaya çıkmıştır. 140 öğrenci üzerinde uygulanan çalışma, Japonya’da yaşayan ve eğitim alan, ana dili İngilizce olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; yabancı dil bilgisi ve kültürel zekâ düzeyi belirtilen değişkenler kültürlerarası uyum, yurtdışı memnuniyeti ve yurtdışında ileriye dönük planlar üzerinde yapılan yorumlama konusunda başarılı bir sonuç elde etmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; yabancı öğrencilere eğitim veren kuruluşlara bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler, yabancı öğrencilerin eğitimi konusunda daha özenli davranılması halinde, öğrencinin ve kurumun faydasına olabilecek olumlu bir etkileşim sağlanmış olacaktır.

Lawrance’ın (2011), Tayvan’da yaşayan uluslararası 384 öğrenci üzerinde uyguladığı araştırmanın amacı, kültürel zekâ ve Tayvan’daki öğrencilerin kültürlerarası adaptasyonu arasındaki ilişkiyi inceleyerek vardığı sonuç, öğrencilerin kültürel zekâ seviyelerinin kültürlerarası adaptasyonu olumlu yönde etkilediği, kültürel zekâ ile öz yeterlilik ve kültürlerarası iletişim arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır.

Elenkov ve Manev (2009) tarafından yapılan bir araştırmaya göre; farklı bir ülkede yaşayan üst düzey yöneticiler arasında geçen bir araştırmaya göre, yaratıcılık ve dönüştürücü liderlik etkisi ölçümlenmek istenmiştir. Ortaya çıkan sonuca göre, kültürel zekâsı yüksek olan liderler üzerinde bu etkilerin kuvvetli olduğu gözlemlenmiştir.

İsviçre ordusu uluslararası askeri operasyonlarda görev alan askerler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, genel bilişsel zeka ve duygusal zekaya kıyasla kültürel zekanın kültürlerarası liderlik üzerinde etkisinin daha fazla olduğu belirlenmiştir (Rockstuhl vd., 2011a; Şahin, 2011: 84). Kültürel Zekâ Ölçeği, kurum içi eğitimlerde, kişisel gelişim programlarının geliştirilmesi amacıyla, uluslararası görevlere getirilecek personelin seçiminde ve birçok örgüt içerisinde kullanılması tavsiye edilmektedir (Van Dyne vd. ; Aksoy, 2013: 102).

Yapılan farklı araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre; kültürel zekâ boyutlarının ölçümleri sonucu sonuçlar benzerlikler göstermektedir. Büyükten küçüğe olacak şekilde bir sıralama yapıldığında; üst bilişsel boyut, motivasyonel boyut, davranışsal boyut ve bilişsel boyut olacak şekilde bir sıralama ortaya çıkmıştır (İşçi vd., 2013:1-18). Buna benzer yapılan

çalışmalarda benzer sonuçlara rastlanılmıştır. Birçok çalışmada ‘‘ Biliş boyutu’’ en düşük ortalamaya sahip boyut olarak yerini almaktadır (Koçak ve Özdemir, 2015: 8).

2.6. Kültürlerarası Duyarlılık

İnsanlar, bilmedikleri bir topluma ait kültür içerisinde farklı davranışlar sergileyebilir, kendi kültürünü, alışkanlıklarını üstün sayabilirler. Bu durumun yaşanması çoğu zaman kültürel geçmişi farklı insanlar arasında sorunlu bir iletişim ortaya çıkarabilmektedir. Bu durumun önüne geçilmesi için insanların farklı kültürleri tanıma ve saygı duyma bilincini kavramaları sağlanmalıdır. Aksi takdirde; kendi kültürünü diğer kültürlerden üstün görerek ve farklı kültürü değersiz olarak yorumlamak kültürlerarası iletişimin ve duyarlılığın gelişmesi karşısındaki en büyük engeldir. Kültürel uyum asimilasyon olarak görülmemelidir (Aksoy, 2013). Asimilasyon; bir topluluğun, içinde yaşayan başka toplulukların dil, din ve kültürlerini değiştirmek suretiyle benliklerini yok etme ve yerine kendi benliklerini zorla kabul ettirme hareketi olarak görülmektedir.

Kısacası; asimilasyon ile bireyin tüm benliği değişerek yeni bir kişilik ortaya çıkarken uyum ile tam tersi bir durum söz konusudur. Uyum sayesinde birey çok kültürlü bir hal kazanır. Bireyin özünü kaybetmeden, yeni bakış açıları kazanmasıdır (Aksoy, 2013: 65).

Her kültürün birbirinden ayrılmasını ve farklı olmasını sağlayan toplumsal ve kültürel özellikleri bulunmaktadır. Kültürlerarası duyarlılık ise, farklı kültürlere ve kültürel farklılıklara sahip bireylere karşı sergilenen anlayış ile farklı kültürler karşısında saygılı olmayı ve anlamayı sağlayan duyarlılıktır.

Farklı kültürel toplumlarda zaman geçirerek edinilen deneyimler ve kültürlerin tanınması, kültürel farklılıkların daha anlaşılır ve daha duyarlı olunmasına katkı sağlamaktadır. Kültürel farklılıklara, olumlu yaklaşım sergilenmesi kültürlerarası duyarlılığa sahip kişilerde olması gereken özelliklerden birisidir. Kültürlerarası duyarlılık ile ilgili yapılan bazı tanımlamalar bulunmaktadır. Bu tanımlamalar şu şekildedir;

- Chen’in açıklamasına göre, kültürlerarası duyarlılık, kültürler arası iletişimde uygun olabilecek ve etkileyici davranışı destekleyen, yönlendiren; kültürel farklılıkları anlayabilmek ve hoş karşılayabilen olumlu duygular geliştirebilmeyi destekleyen bireysel yetenek adı altında ortaya çıkan bir kavram haline gelmiştir (Chen, 1997: 6).

- Kùltùrlerarası duyarlılık, bireyleri farklı kùltùrel ortamlara girdiklerinde başarılı bir yaşam ve çalışma hayatına uyum sağlama konusunda zorluk çekmemesi adına hazırlar. Farklı kùltürden insanlar ile iletişim kurma ve fikirlerini yorumlamada onlara yardımcı olan ve farklı kùltùrel ortamlar hakkında tecrübe elde edinmesini sağlayan bir kùltùrlerarası yeterlilik olarak gör÷lmektedir (Bhawuk ve Brislin, 1992: 413; Rengi, 2014: 34).
- Kùltùrlerarası duyarlılık farklı kùltùrlere ait bireylerle birlikte yaşama fırsatı elde ederek onların davranışlarındaki kùltürün etkisini anlayabilme ve yorumlayabilme, kùltùrel farkındalığı etkili ilişkilere dönüştürmeyi sağlayan bir kùltùrlerarası yeterliliğdir (Moran vd., 2007: 29).

Chen ve Starosta (1996)'nın yapmış olduğı bir açıklamada kùltùrlerarası duyarlılığın neden gerekli olduğunu şu şekilde açıklamıştır (Rengi, 2014: 34);

- Kùltùrel farklılıklara sahip bireyler arası iletişim ve dünya genelinde teknolojinin hızlı gelişimi,
- Göçlerin katkısıyla kùltùrel çeşitliliğin artması,
- Ulus Devlet vurgusu ulusların etnik ve cinsiyet farklılıklarını yeniden savunmaları için bölgesel ittifak oluşturmalarına neden olmuştur.
- Küreselleşmenin artmasıyla küresel ekonomik sistem içinde, rekabet ve diğer uluslar ile iletişimi sağlamak için şirketlerde çok uluslu çalışanların bulunması ve kùltùrlerarası duyarlılığa sahip bireylerin olması gerekmektedir.

Bireyin kùltùrlerarası farklılıkları keşfetmesi için var olan duyguların geliştirilmesi ile ilgili olarak sahip olması gereken özellikler, benlik saygısı, özdenetim, empati, açık görüşlülük, önyargısızlık ve etkileşime katılım gibi altı özelliğdir (Rengi, 2014: 34).

- Benlik saygısı, kùltùrlerarası farklılıkları tanıma ve farklı kùltùrlere karşı olumlu yaklaşımlara sahip olmaktır.
- Özdenetim, bireyin kısıtlamalar karşısında kontrollü davranış ve konuşma sergilemesidir.
- Empati, bir başka bireyin zihninde neler olduğunu anlayabilme için düşünce yolu ile kendimizi onun yerine koyarak düşünmektir.
- Açık görüşlülük, bireyin görüşlerini açık ve net bir şekilde ifade edebildiğı ve başka kişilerin açıklamalarına karşılık olumlu destek vermesidir.

- Önyargısızlık ise, kültürlerarası iletişimde diğerlerini dinlemeden ve tanımadan önce aceleci karar vermemeyi gerektirir.
- Etkileşime katılım, kültürlerarası iletişimde duyarlı, anlayışlı ve özenli davranabilme iletişimin etkili ve olumlu bir şekilde ilerlemesini sağlar.

Bennett (1993), tarafından geliştirilmiş olan Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim Modeli (The Developmental Model of Intercultural Sensivity) , bireylerin daha başarılı bir kültürel duyarlılığı elde etmeleri için yapması gereken temel kuralları belirlemiştir. Belirlenen bu kurallar iki gruba ayrılmıştır;

- Etnosentrik (ethnocentric) etnik merkezci dönem,
- Etnorelatif (ethnorelative) etnik göreceli dönem,

Etnik merkezci dönemde, birey kendi kültürünü merkez olarak kabul eder ve evrelere ayrılır;

- Reddetme (denial),
- Savunma (defense),
- Küçümseme (minimization).

Kültürel Farklılığı Reddetme (Denial)	Kültürel Farklılığa Karşı Savunma (Defense)	Kültürel Farklılığı Küçümseme (Minimization)	Kültürel Farklılığı Kabul (Acceptance)	Kültürel Farklılığa Uyma (Adaptation)	Kültürel Farklılıkta Tamamlık (İntegration)
Etnosantrik Oryantasyon			Etnorölatif Oryantasyon		

Şekil.2: Bennet'in Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim Modeli

Kaynak: Bennett, 1993.

Reddetme, bireylerin şartlar ve tercihler de dâhil olmak üzere diğer kültürlerle uzak olması olarak tanımlanabilir. Bu bireyler kültürel farklılıklar ile karşı karşıya gelmesi halinde, farklı kültüre sahip bireyleri bir sınıflandırma içerisinde tutarak, farklı bir varlık muamelesinde buldukları düşünülmektedir.

Savunma, kültürel farklılıkların fark edilme oranının daha yüksek olduğu ancak fark edilse bile kabullenmenin olmadığı, bireyin kendi dünya görüşünü değiştirmeyip, saldırgan bir duruş sergileyerek kendi kimliklerini koruma içgüdüleri ile hareket ettiği düşünülmektedir.

Küçümseme evresi ise; bireylerin kültürel farklılıkları tanıdığı, kabul ettiği ancak kendi kültürel değerlerini evrensel olarak kabul ederek, farklı kültürleri kabul etmesine rağmen hafife alma gibi bir durum söz konusu olabilmektedir.

Bireyin, kendi kültürünü diğer kültürler ile bağdaştırabildiği etno-görecelik ise;

- Kabullenme (acceptance),
- Adapte olma (adaptation),
- Bütünleşme (integration),

Kabullenme, bireyin kültürel farklılıkları tanımaya karşı istekli olması ve bu kültürlere karşı beğeni duymasa bile saygı duymasıdır. Adapte olma, uyum evresidir. Bireylerin, kültürel ortamlarda uyum sağlamak amacıyla davranışlarını değiştirebildiği, davranışlarda genişlemenin ortaya çıktığı dönemdir. Uyumun daha da belirginleşmesi ile iki kültürlülük ya da çok kültürlülük gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Bütünleşme, son evre olarak davranışların değerlendirilmesi konusunda geniş bir kültürel pencereden bakıldığı, bireyin davranışlarını kültürel çerçevelere göre yönlendirebildiği evre olarak görülmektedir.

Kişilik Özellikleri	-Esneklik, espri anlayışı, sabır, açık fikirlilik, ilgi, merak, empati, belirsizliğe karşı hoşgörü, önyargısız olma.
İletişim Becerileri	-En az kayıp ve hata ile ilişki kurabilme ve kurulan ilişkiyi sürdürebilme, -Ortak ilgi alanları ve ihtiyaçlar geliştirmek için işbirliği yapma.
Kültürlerarası İletişim Yeterliliğinin Dört Boyutu	-Bilgi ve beceri, -Olumlu tutum, -Farkındalık,
Yabancı Dil Yeterliliği	-Alternatif iletişim stratejileri geliştirmeyi sağlar, -Bireyin dünya algısını geliştirir,
Gelişimsel Süreç	-Bireyin kültürlerarası etkileşime maruz kalarak tamamlayacağı süreç

Şekil.3: Fantini'ye Göre Kültürlerarası İletişim Yeterliliğinin Bileşenleri

Kaynak: Fantini, 2010.

Bireylerin kültürlerarası iletişimi etkin bir şekilde sağlayabilmeleri için farklı bakış açılarına sahip olmaları gerekmektedir. Sahip olduğu kültürün özelliklerine göre normal karşılanan olaylar bazı toplumlar tarafından farklı biçimlerde yorumlanabilir. Tam tersi bir şekilde farklı kültürün özellikleri bireyin kendi kültürüne göre büyük farklılıklar taşıyabilir. Bu ve benzeri durumlar karşısında bireyin sahip olması gereken kültürlerarası duyarlılık, bu farklılıkları normal, anlayış ve saygı ile karşılamasını ve olumlu bir iletişim ortamının oluşturulmasını sağlayabilmektedir.

2.6.1.Kültürlerarası Duyarlılık ile İlgili Araştırmalar

Kültürlerarası Duyarlılık ile ilgili Türkiye’de ve dünyada çeşitli araştırmalar uygulanmıştır.

2.6.1.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Penbek ve diğ. (2012) Dokuz Eylül Üniversitesi ve İzmir Ekonomi Üniversitesi öğrencileri arasında karşılaştırılabilir olarak bazı değişkenlere göre kültürlerarası duyarlılık hakkında bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz İşletmeciliği Bölümünden 107 öğrenci araştırmaya katılırken, İzmir Ekonomi Üniversitesi’nden İş Yönetimi, Ekonomi, Lojistik Yönetimi ve Uluslararası Yönetim, Uluslararası Finans bölümlerinden 93 öğrenci araştırmaya dâhil olmuştur. Katılan 200 öğrenci 2., 3. Ve 4. sınıf öğrencileridir. Araştırmada 2000 yılında Chen ve Starosta tarafından geliştirilmiş olan 5’likert 24 maddelik Kültürlerarası Duyarlılık ölçeği ve 2006 yılında Fantini’nin geliştirdiği 5’li likert 15 maddeden oluşan Öz Algı ölçeği kullanılmıştır.

İngilizce olarak kullanılan ölçeklerde bağımsız değişkenler; sınıf düzeyi, bölüm ve yurtdışı deneyimi hakkında bilgiler sağlamaktır. Araştırmanın sonunda elde edilen sonuçlara göre, “Etkileşimimiz sırasında kültürel olarak farklı akranıma sık sık olumlu tepkiler veririm” ve “Farklı kültürlerden insanların davranış biçimlerine saygı duyarım” maddelerinden elde edilen puanlara göre anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. İzmir Ekonomi Üniversitesi öğrencilerinin lehine olan bir sonuç ortaya çıkmıştır.

“Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken istediğim kadar sosyal olabilirim.” ve “Farklı kültürlerden akranlarımla etkileşimimiz sırasında kullandığı net olmayan ifadelere karşı hassasımdır.” maddeleri ise karşılaştırmayı sınıf düzeyine göre belirleme konusunda belirleyici olmuştur. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin lehine bir sonuç olduğu belirlenmiştir.

Yapılan son karşılaştırma ise yurtdışı deneyimi değişkeni ile belirlenmek istenmiştir. “Farklı kültürlerden insanlara karşı açık görüşlüyümdür.”; “Farklı kültürlerden insanların davranış biçimlerine saygı duyarım.” ve “Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken mümkün olduğu kadar çok bilgi edinmeye çalışırım.” maddeleri ile belirlenmeye çalışılan karşılaştırma sonucuna göre, yurtdışı deneyimi olan öğrencilerin lehine bir sonuç bulunmaktadır (Penbek, vd.,2012).

Yılmaz ve Göçen’ in 2013 yılında yaptığı bir araştırmada; cinsiyet, öğrenim türü, sınıf düzeyi ve yerleşim türü değişkenlerinin bulunduğu ve öğretmen adayları üzerinde bu değişkenler kullanılarak tarama yöntemi bir araştırma yapılmıştır. Chen ve Starosta’nın (2000) geliştirmiş olduğu kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin kullanıldığı araştırmada, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde okuyan 404 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre sadece öğretim

türü değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılırken diğer değişkenler arasında herhangi anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (Yılmaz ve Göçen, 2013:373-392).

Üstün (2010), benzerleri daha önce farklı araştırmacılar tarafından uygulanmış olan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Cinsiyet, içinde yetişilen coğrafi bölge ve yerleşim birimi, bölüm, mezun olunan lise türü, yurtdışı deneyimi ve farklı ülkelerden ve/veya kültürlerden arkadaşına sahip olma gibi değişkenleri kullanarak ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalıştırılmak üzere eğitim gören öğretmen adayları üzerinde, kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkeziliği etkileyebilecek değişkenler ile bir araştırma yapmıştır.

Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2009-2010 eğitim öğretim yılında 414 öğretmen adayına genel tarama yöntemi ile uygulanan araştırmada Chen ve Starosta'nın (2000) geliştirdiği Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği uygulanmıştır. Neuliep ve McCroskey 'in (1997) geliştirmiş olduğu Etnik Merkezilik Ölçeği de duyarlılık ölçeği ile birlikte uygulanarak araştırma tamamlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuca göre; öğretmen adaylarının yetiştikleri yerleşim birimleri, mezun olduğu lise türü, bölümü, yurt dışı deneyimi ve farklı ülkelerden ve farklı kültürlerden arkadaşına sahip olması ile kültürlerarası duyarlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Etnik Merkezilik hakkında ise, cinsiyet, bölüm yurtdışı deneyimi ve yetiştiği yerleşim birimine göre de kültürlerarası duyarlılık gibi aynı şekilde anlamlı fark olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Rengi, 2014: 62).

2.6.1.2. Dünya'da Yapılan Araştırmalar

Bennet'in Kültürlerarası gelişim modelini temel alan Mahoney ve Schamber'in (2004) farklı kökenlere sahip Amerikalı öğrenciler üzerinde gerçekleştirmiş olduğu bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan 48 öğrenci üzerinde kültürlerarası duyarlılık düzeylerini geliştirmeye yönelik etkiler ölçülmeye çalışılmıştır. Varılan sonuca göre, kültürlerarası duyarlılık düzeyinin gelişmesini sağlamak için, öğretim yöntemlerinin analiz, sentez ve değerlendirme şeklinde olması gerektiği kanısına varılmıştır.

Banos (2006), Barselona'da 638 öğrencinin kültürlerarası duyarlılık seviyeleri arasındaki farkı araştırmıştır. Araştırmanın ölçeği olarak Chen ve Starosta'nın geliştirdiği 5'li likert Kültürlerarası Duyarlılık ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; kız öğrenciler erkek öğrencilere göre göre yüksek bir puan ortalaması elde etmiştir. Aynı şekilde

kendisini birden çok kültürel kimliğe ait hisseden öğrencilerin puanı bir kimliğe ait hissedenden fazladır. Yabancı dil bilmenin önemi de yine bu araştırmada da karşımıza çıkmıştır. Bir dil bilen, konuşan öğrencilerin puanı, en az bir yabancı dil bilen öğrencilerin puanına göre düşük bir puana sahiptir (Üstün, 2011: 45).

Bayles'in (2009) Texas'ta gerçekleştirmiş olduğu 233 öğretmenin kültürlerarası duyarlılık seviyesini belirlemek için iki dil konuşulan 5 farklı ilköğretim okulunda nicel bir araştırma yapılmıştır. Hammer ve Bennet tarafından geliştirilen 5'li likert 50 soruluk bir ölçek kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; 95.09'luk bir puan ortalaması elde eden öğretmenler, inanç, değer gibi kültürel farklılıkların bilincinde olsalar dahi bu farklılıklar karşısında küçümseyen bir davranış sergilediklerini aynı zamanda öğretmen-öğrenci ilişkisinde bu evrensel değerler dikkate alan bir tutum sergilediklerini ortaya koymuştur. Ancak araştırma bulgularına göre şu şekilde de bir sonuca varılmıştır.

Ortaya çıkan iki değişkene göre, deneyim yani öğretmenlikte geçirilen zaman dilimi ve farklı kökenlere sahip iki dil konuşulan bir sınıftaki öğrencilerle geçirilen süreçtir. Bu değişkenlerin kültürlerarası duyarlılık üzerinde yüksek bir katkısı bulunmakta ve elde edilen sonuçlara göre bu değişkenlere sahip öğretmenleri duyarlılık oranı yüksek olarak elde edilmiştir (Bayles, 2009).

Bu araştırmaya benzer bir çalışmayı, Yuen ve Grosman; Hon Kong, Şanghay ve Singapur'da uygulamıştır. Aynı yöntemin kullanıldığı araştırmada aynı sonuçlar elde edilmiştir. Aynı şekilde Hammer ve Bennet'in geliştirdiği " Kültürlerarası Gelişim Envanteri" kullanılmış ve Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim modeline göre de aynı sonuçlar elde edilmiştir.

Mc Murray'ın 2007 yılında yaptığı bir araştırmada kültürlerarası duyarlılığa seyahat etmenin bir etkisi olup olmadığı anlaşılmak istenmiştir. Araştırmada, Kaliforniya Üniversitesi İletişim ve Haberleşme bölümü mezunu 2804 öğrenci ve henüz mezun olmamış 231 öğrenci dâhil edilmiştir. Uluslararası öğrenciler, yerel seyahat deneyimi olan ve olmayan öğrenciler üzerinde kültürlerarası duyarlılık ölçeği uygulanarak öğrencilerin değişkenlerine göre duyarlılık durumu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuca göre; uluslararası öğrenciler ve yerel öğrenciler arasında herhangi bir duyarlılık farkı gözlenememiştir. Ancak; seyahat deneyimi olan öğrencilerin olmayanlara kıyasla kültürlerarası duyarlılık oranının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmanın

değişkenleri olan cinsiyet, yaş ve yurtdışı programlarında çalıp çalışmamaya göre, herhangi bir farklılık gözlenmemiştir (Rengi, 2014: 62).

Dong ve diğ. (2008), ABD’de 419 üniversite öğrencinin katıldığı araştırmada amaç, nicel araştırmada etnik merkezilik, kültürlerarası duyarlılık, çok kültürlülük arasındaki bağlantı ilişkisi incelemiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler, üçü de 5’li likert olmak üzere Etnik merkezilik, kültürlerarası duyarlılık ve çok kültürlülük ölçekleridir. Ölçek sonuçlarına göre yapılan değerlendirmede, etnik merkeziliğin duyarlılık ve çok kültürlülük arasında negatif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre ise varılacak yorum kültürlerarası duyarlılık ve çok kültürlülüğün artması etnik merkezilik üzerindeki etkinin azalmış olduğu görülmektedir (Üstün, 2011: 48).

Mahoney ve Schamber (2004), Amerikalı üniversiteli öğrenciler üzerinde yapmış olduğu bir araştırmaya göre, Bennet’in Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim modelini örnek alan bir öğretim programının kültürlerarası duyarlılığın gelişimi üzerindeki etkisini belirlemek istemiştir. Nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanılmış olduğu araştırmaya göre, iki farklı öğretim programı olarak Bennet’in Kültürlerarası Duyarlılık ve Gelişim modeli ve Bloom’un taksonomisi olan bilişsel alana hitap eden iki ayrı program oluşturulmuştur. Birinci öğretime göre, Bloom’un taksonomisi dikkate alınarak kavrama ve uygulama, ikinci öğretime göre ise; sentez, analiz, değerlendirme olarak maddeler belirlenmiştir.

Araştırmanın uygulanış şekli ise şu şekilde gerçekleşmiştir; birinci öğretim grubuna etnik merkezilik ve çok kültürlülük ile ilgili konularda bilgiler sağlanmış ve metinler okutulmuştur. Daha sonra ise, bu konular hakkında kompozisyon yazılması istenmiştir. İkinci öğretim programı da aynı şekilde üç hafta da uygulanmıştır. İlk hafta öğrencilere ırk ayrımcılığı hakkında farklı düşünce yapılarına sahip çeşitli makaleler okutulmuştur. İkinci hafta ise bu konu ile canlandırmalar yapılmıştır. Son hafta yani üçüncü haftada öğrenciler, ırk ayrımcılığı hakkında araştırma yapıp, makaleler derleyip bu konuyu sınıfta kendi aralarında bir tartışma yapmışlardır.

Araştırmanın sonucuna göre ise, öğrencilere belli aralıklarla uygulanan testler ve değerlendirmeler hem nicem hem de nitel sonuçlar vermiştir. Çıkarılması gereken en temel ana fikre göre, kültürlerarası duyarlılık becerisinin gelişmesini sağlayan öğretim yöntemlerinin, analiz, sentez ve değerlendirme olması gerektiğini savunmuştur. (Mahoney ve Schamber, 2004: 311-334).

Holm ve diğ. (2009) tarafından Finlandiya'nın farklı kasabalarında yer alan iki ilköğretim okulu arasında 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşan toplamda 549 öğrencinin dahil olduğu araştırmada; cinsiyet ve akademik başarı değişkenlerinin kültürlerarası duyarlılık ile aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için nicel bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, birçok duyarlılık araştırmasında olduğu gibi Bennet'in Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim Modelinde bulunan 5'likert 23 soruluk Kültürlerarası duyarlılık ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, kız ve erkek öğrenci oranlarına göre, ortanın üstü kabul edilen not ortalamasına (10/8.4) göre, orta grupta kabul edilen (10/6.5 – 8.4) öğrencilere göre daha yüksek kültürlerarası duyarlılığa sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Holme ve Petri, 2009: 187-200).

Fretheim'in (2007) Güney Afrika'da uluslararası Amerikan okulunda gerçekleştirdiği nicel araştırmanın amacına göre; 5'i yönetici olmak üzere 58 öğretmen üzerinde yapılan uygulamada, öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarını nelerin etkilediği belirlenmek istenmiştir. Hammer ve Bennet (2001) tarafından geliştirilen 5'li likert 50 madde olan Kültürlerarası Gelişim Envanteri ile araştırma sağlanmıştır. 12 tane değişkenin dâhil edildiği bu araştırmada istatistiksel olarak anlamlı bir fark ve ilişki bulunamamıştır. Dâhil edilen değişkenler; yaş, cinsiyet, unvan, etnik köken, konuşulabilen yabancı dil sayısı, yurtdışında yaşama süresi, uluslararası okulda çalışma süresi, kültürlerarası evlilik yapmış olmak, kültürlerarası eğitim almış almak, yurtdışında eğitim almak, öğrenim düzeyi ve barış gönüllüsü olmaktır. Elde edilen istatistiksel sonuçlara göre anlamlı bir sonuç ortaya çıkmasa da, yurtdışında 10 yılda fazla yaşayan bireylerin envanterden elde ettikleri puan ortalaması yurtdışında daha az yaşayan bireylere oranla daha yüksek puana sahip olması gösteriyor ki; farklı kültürlerde edinilen tecrübeler kültürlerarası duyarlılık üzerinde olumlu katkılar sağlamaktadır (Fretheim, 2007).

Aynı zamanda araştırmacı tarafından önemli olarak kabul edilen bazı etmenler bulunmaktadır. Bunları şu şekilde açıklayabiliriz; Katılımcıların % 60'ının kabul ve uyum evrelerinde yer alan katılımcılar olarak Barış Gönüllüsü olarak çalışması, Kabul ve Uyum evresinde % 66.7' sinin lise öğretmeni olarak görev yapması, 5 kişiden oluşan yönetici kadrosunun diğer katılımcılar olan öğretmenlerin ortalamasından 10 puan yüksek sonuca sahip olması, Kültürlerarası Gelişim Modelinin Etnik merkezci savunma ve reddetme evrelerinde bulunan katılımcıların 31-50 yaş aralığında olanların %75.9'unu oluşturması, ayrıca farklı bir dil konuşabilen katılımcının toplam ortalama puanından daha yüksek bir puan oranına sahip olması önemli olarak kabul edilmektedir (Fretheim, 2007).

Spinthourakis ve arkadaşları (2009) tarafından yukarıda açıklanan araştırmaya benzer bir araştırmada 288 sınıf öğretmenliği öğrencisi olan öğretmen adaylarının bulunduğu Yunanistan'da uygulanmıştır. Araştırmanın amacı diğer araştırmada da olduğu gibi kültürlerarası duyarlılığa etki eden bazı değişkenler nice bir araştırma ile incelenmek istenmiştir. Belirlenen değişkenler; yaş, cinsiyet, ortaöğretim mezuniyet notu, babanın eğitim düzeyi, öğretmen adaylarının almış oldukları derslerin kültürlerarası duyarlılığa etki edecek dersler, yeterli olup olmayacağını belirten yorumlardır. Araştırmada Chen Starosta'nın geliştirdiği Kültürlerarası Duyarlılık ölçeği (2000) kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert 20 maddeden oluşmaktadır. Elde edilen bulgulara göre; cinsiyetin kültürlerarası duyarlılık üzerinde anlamlı bir fark ortaya çıkarmadığı tespit edilmiştir. Ancak diğer değişkenlerin duyarlılık üzerinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. 3 grupta incelenen yaş değişkeni 18-21, 21-25, 25 ve üzeri olarak gruplandırılmıştır. Belirlenen anlamlı fark 21-25 yaş grubunun lehine katkı sağlamaktadır. Aynı şekilde ortaöğretim mezuniyet notuda gruplara ayrılmıştır. 12-14, 15-17, 17-20 olacak şekilde oluşturulan gruplarda 15-17 grubunda yer alan mezuniyet notuna sahip olanlar üzerinde anlamlı bir farka sahiptir. Babanın eğitim düzeyine göre ise; yüksek eğitim düzeyine sahip babalar için anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılırken, dersler hakkında alınan görüşler 4 grupta incelenmiştir. Çok düşük, düşük, yüksek, en yüksek olacak şekilde oluşturulan gruplarda; derslerin yeterliliğinin düşük olduğunu savunan grubun lehine olacak şekilde çok düşük olduğunu savunan grup arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı şekilde çok yüksek olduğunu savunan grubun lehine bir sonuç ortaya çıkacak şekilde yüksek olduğunu savunanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. (Spinthourakis vd., 2009: 267-276).

2.7. Kültürel Zekânın Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi

Kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık hakkında yapılan açıklamalara göre, birbirini tamamlayan kavramlar oldukları bilincine varılmaktadır. Bir bireyin kültürlerarası duyarlılığa sahip olması için gelişmiş bir kültürel zekâ yapısına sahip olması gerekmektedir ve kültürel zekâ geliştirilebilir bireysel yetenek olarak görülmektedir. Çevre koşulları, eğitim, farklı kültürel ortamlarda bulunmanın sağladığı deneyimler kültürel zekânın gelişmesine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Gelişmiş kültürel zekâyâ sahip olan birey, farklı kültürel toplumlar ile bir araya geldiğinde sorun yaşamadan, halinden hoşnut bir halde yaşantısına devam edebilmektedir.

Bireyin bu algıya sahip olması demek; uluslararası bir firmada çalışmasında veya sürekli olarak yurtdışı seyahati yapmasını gerektiren işlerde yer alırken vb. durumların yaşanması halinde zorluk çekmeden, sorunsuz iletişim kurmasını ve işini yaparken olumsuz psikolojik etkilere yer bırakmadan, sağlıklı bilinç ile işlerini tamamlamasını sağlayabilmektedir.

Çok kültürlü ortamlar için geliştirilen bireysel kültürel zekâ seviyesi sadece bireyin değil, tüm toplumun gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Birey, sergilemiş olduğu hoşgörü ile kendi toplumunu temsil ederek, toplumun sahip olduğu bilinç ve duyarlılık anlamında bir örneklem oluşturmaktadır. Kültürel zekâ düzeyi yüksek olan bireylerin, kültürlerarası duyarlılık konusunda daha hassas davranışlar sergiledikleri yapılan birçok araştırma sonucunda gözlemlenmektedir.

2.7.1. Kültürel Zekânın Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi ile İlgili Araştırmalar

Bu konu ile ilgili yapılmış araştırmalardan bir tanesi Mercan (2016)'ın gerçekleştirmiş olduğu bir araştırmadır. Konaklama işletmelerinde çalışanlar üzerinde yapılan çalışmanın amacı, kültürel zekâ seviyesini belirleyebilmek ve kültürel zekâ ile kültürel duyarlılık arasında bir bağlantı olup olmadığını anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, 5'li likert kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık ölçekleri 617 personele yüz yüze anket yöntemi ile uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; kültürel zekânın alt boyutları olan; bilişsel boyut, üst bilişsel boyut, motivasyonel boyut ve davranışsal boyutları ile kültürel duyarlılık ölçeğinin alt boyutları; kültürlerarası boyutlara saygı, kültürlerarası iletişimde sorumluluk, iletişimde kendine güvenme boyutları arasında anlamlı bir ilişki sağlandığı görülmüştür. Ancak, kültürel zekânın alt boyutu olan bilişsel ve davranışsal boyutun, demografik özelliklerden yaş ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kültürel zekâ seviyesi yüksek olan ve bu zekâyı kullanan çalışanların duyarlılık oranının yüksek olduğu saptanmıştır. Kültürlerarası farklılıkların yönetimi ve kontrolü doğru bir şekilde sağlanıp, eğitim ile desteklenirse kültürel zekâ seviyesinin artacağına inanılmaktadır (Mercan, 2016: 1-13).

2014 yılında Ersoy ve Ehtiyar'ın, Türk ve yabancı çalışanlar üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada, yöneticilerin sahip olduğu kültürel zekâ seviyesinin, kültürel farklılıkların yönetimi üzerinde etkili olup olmadığını anlamak amacıyla yapılmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada, veri toplamak için, görüşme yani mülakat tekniği kullanılmıştır. Amaçlı

örnekleme yönteminin kullanıldığı çalışma, bilişsel, davranışsal ve motivasyonel olmak üzere üç boyutta incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre yabancı yöneticilerin, belirtilen boyutlardaki kültürel zekâ üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca; yabancı dil bilmenin sağladığı olumlu ve olumsuz etkiler kültürel zekânın bilişsel boyutu üzerinde incelenmiştir. Yabancı yöneticilerin sahip olduğu kültürel zekânın, kültürel farklılıkların yönetimine olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna varılmaktadır (Ersoy ve Ehtiyar, 2014: 42-60).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın evren ve örnekleme ilişkin bilgiler verilerek, çalışmada kullanılan ölçekler ve bu ölçeklere ilişkin faktör ve güvenilirlik analizlerine yer verilecektir. Bu bilgilerin yanı sıra çalışmaya dâhil olan katılımcılara ilişkin demografik dağılımlar ve elde edilen anket verilerinin çalışma modeli doğrultusunda yapılan analizlerine ilişkin bulgular verilecektir.

3.1. Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Gaziantep, Hatay ve Polonya’da öğrenim görmekte olan ve görmüş olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anketle veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Anket, basit rastgele örnekleme yöntemi ile araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanmıştır. Gerçekleştirilen anket uygulaması sonucunda Gaziantep ve Hatay’da yer alan 400 ve Polonya / Kielce’de eğitim gören 200 öğrenciye olmak üzere toplamda 600 adet anket uygulaması yapılmıştır. Ancak elde edilen anketlerden toplamda 56’sı anket sorularına cevap verilmediği için çalışma dışı bırakılmıştır. Böylece araştırmanın örnekleme 544 öğrenciden oluşmuştur. Katılımcılara, kişisel bilgilerin gizli kalacağı ve elde edilen verinin bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacağı taahhüdü verilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri elde edebilmek amacıyla “Kültürel Zekâ ve Kültürlerarası Duyarlılık ölçekleri” kullanılmıştır.

3.2.1. Kültürel Zekâ Ölçeği

Kültürel zekâ ölçeği; Ang, S. vd. (2007) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. İlhan ve Çetin (2014) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Orijinalinde 20 madde içeren ölçek toplamda 4 boyutta ele alınmaktadır. Bu alt boyutlar Motivasyonel (5 Madde), Bilişsel (6 madde), Üst Bilişsel (4 madde) ve davranışsal (5 Madde) kültürel zekâ boyutları olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın orijinaline bağlı kalarak hazırlanan anket uygulamasında bu maddeleri ölçmek için 5’li Likert Ölçeği (1-Kesinlikle Katılmıyorum,, 5-Kesinlikle Katılıyorum) kullanılmıştır.

3.2.2. Kùltùrlerarası Duyarlılık Òlçeđi

Kùltùrlerarası duyarlılık òlçeđi; Chen ve Starosta tarafından geliştirilmiştir. Kùltùrlerarası Duyarlılık òlçeđi, İngilizce òđretmeni olan, eğitim yònetimi ve denetimi alanında yùksek lisans òđrencisi dòrt kişi tarafından Tùrkçe'ye uyarlanmıştır. Tùrkçeye uyarlanan òlçek için; òđrenciler tarafından çevirisi yapılanlar arasından en uygun olan maddeler araştırmacı ve tez danışmanı ile birlikte seçilmiştir. Yapılan işlemlerin ardından eğitim yònetimi ve denetimi alanında uzmanlık kazanmış bir òđretim üyesi tarafından yapılan öneri ve eleştiriler ile dùzeltilmiřtir ve Kocaeli Ùniversitesi Eğitim Fakùltesi İlkòđretim bòlümü son sınıf òđrencilerine uygulanmıştır. Òđrencilerden anlaşılması zor olan maddeleri işaretlemeleri istenmiş ve òlçek òđrencilerden alınan yanıtla ra gòre tekrar gòzden geirilmif ve dùzeltilerek, 24 madde içeren toplamda 5 boyutta ele alınan son halini almıştır (Rengi, 2014: 67).

Òlçeđin iletişimde sorumluluk boyutu 1, 11, 13, 21, 22, 23 ve 24. maddelerden, kùltùrel farklılıklara sayđı boyutu 2, 7, 8,16, 18 ve 20. Maddelerden oluşmaktadır. İletifimde kendine gùvenme boyutu 3, 4, 5, 6 ve 10. maddelerinden, iletişimden hoşlanma boyutu 9, 12 ve 15. maddelerinden, iletişimde dikkatli olma boyutu 14, 17 ve 19. maddelerinden oluşmaktadır. Çalışmanın orjinaline bağlı kalarak hazırlanan anket uygulamasında bu maddeleri òlçmek için 5'li Likert Òlçeđi (1-Kesinlikle Katılmıyorum,, 5-Kesinlikle Katılıyorum) kullanılmıştır.

3.2.3. Demografik Değişkenler

Çalışmada katılımcıların demografik özellikleri konusunda da veri toplanmıştır. Yaş, Cinsiyet, uyruk, dil, eğitim ve kaç farklı ùlkede buldukları soruları katılımcıların demografik özelliklerini ortaya çıkarmak için sorulmuştur.

3.3. İstatistiksel Analiz

Araştırmada kùltùrlerarası duyarlılık òlçeđi bağımlı değişken olarak ele alınmış ve bu òlçek üzerinde kùltùrel zekâ değişkenine ait òlçeđin etkisi òlùlmüřtür. Bu kapsamda öncelikli olarak araştırmada kullanılan kùltùrlerarası duyarlılık ve kùltùrel zekâ òlçeđine ilişkin soruların geçerliliği ve gùvenilirliđi test edilmiştir. Çalışmada yer alan değişkenler arasındaki var olduğu dùřünölen ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla SPSS paket programı kullanılarak doğrulamacı faktòr analizleri yapılmıştır. Gùvenilirlik analizi için ise Cronbach

Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeklerin alt boyutları doğrulandıktan sonra SPSS programı kullanılarak araştırma değişkenleri oluşturulmuş ve korelasyon ve regresyon analizleri sırasıyla yapılmıştır.

3.4. Araştırmanın Bulguları

Çalışmada hipotezlerin test edilebilmesi öncesinde, kullanılan ölçeğin teorik olarak geliştirilen yapısının geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.4.1. Kültürel Zekâ Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi Bulguları

Kültürel zekâ ölçeği, önceki çalışmalarda teorik ve yapı olarak 4 farklı alt boyut içermektedir. Bu sonuçlar ışığında çalışmada öncelikli olarak bu boyutların seçilen örneklem için yapısal olarak uygun olup olmadığının test edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede öncelikli olarak ölçeğin 20 maddelik dört boyutlu yapısına keşfedici faktör analizi SPSS paket programı aracılığıyla uygulanmış daha sonra ortaya çıkan alt boyutlara ilişkin doğrulayıcı faktör analizi SPSS-AMOS paket programı aracılığı ile yapılmıştır.

SPSS programıyla yapılan keşfedici faktör analizi sonucu kültürel zekâ değişkeninin 4 alt boyutta toplandığı ortaya çıkmıştır. Motivasyonel boyuta ilişkin toplam 5 maddeden sadece dördünün faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görülmüştür. Bir maddeye ait faktör yükünün düşük olması, o faktörü açıklamada maddenin yetersiz olduğu anlamını taşımaktadır. Faktör değerlerinin güçlü olması için yük değeri en az 0.5 kabul edilmelidir. Yani 0.32 - 0.5 iyi, 0.6 – 0.7 yüksek, 0.7 ve üzeri ise mükemmel faktör yükü olarak kabul edilmektedir. Ayrıca keşfedici faktör analizi için kullanılan ölçeğin tek boyutlu veya çok boyutlu olmasına göre varyans oranı değişmektedir. Tek boyutlu ölçeklerde bu değer en az 0.30 kabul edilirken, çok boyutlu ölçeklerde ise en az 0.50 olması önerilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016: 312)

Bu doğrultuda motivasyonel boyutun toplam varyansın %19,04'ünü açıkladığı ve bu boyuta ilişkin maddelerin güvenilirlik katsayısının 0,806 olduğu görülmektedir. Kültürel zekânın bilişsel boyutuna ilişkin toplam 6 maddeden ilk beşinin faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görülmüştür. Bu soruların toplam varyansın %18,30'unu açıkladığı ve güvenilirlik katsayısının 0,708 olduğu bulgulanmıştır. Kültürel zekânın üçüncü alt boyutu olan meta bilişsel boyutta ise toplam 4 maddenin faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görülmüş ve meta bilişsel boyutu oluşturan dört sorunun toplam varyansın %16,68'ini

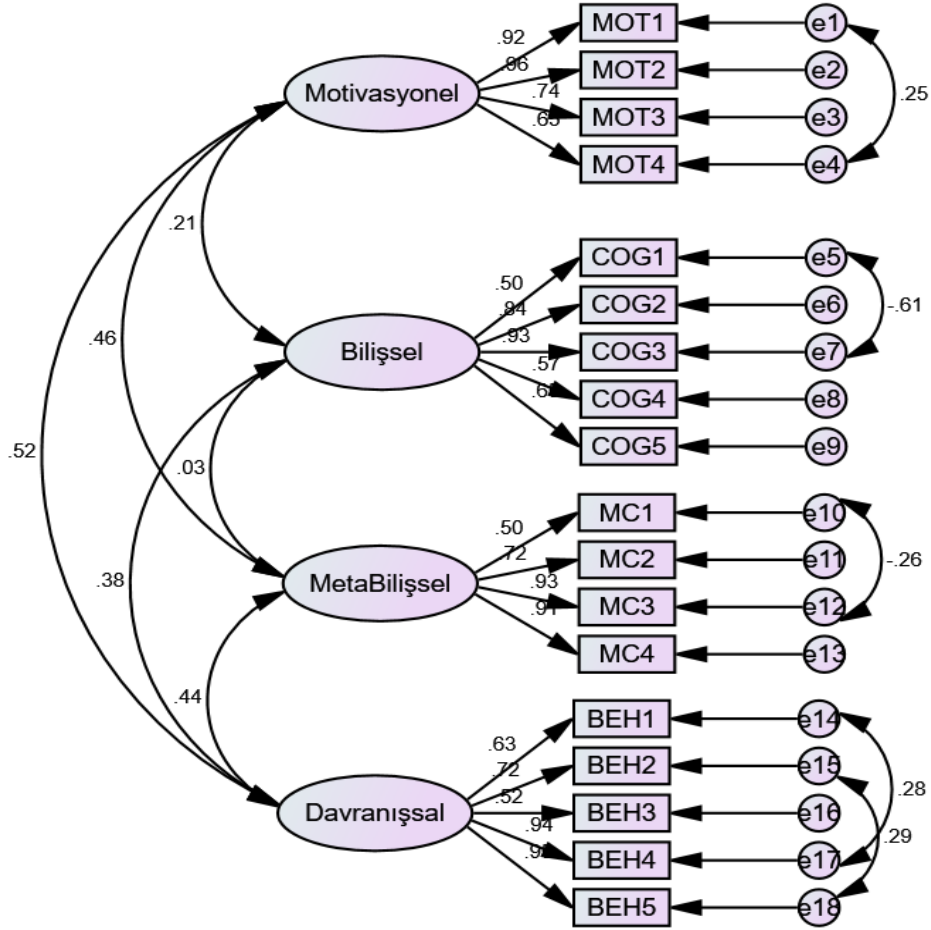
açıkladığı ve güvenilirlik değerinin % 80,3 olarak bulunmuştur. Kültürel zekânın son boyutu olan davranışsal boyuta ilişkin toplam 5 maddenin faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görülmüştür. Bu boyuta ilişkin ankette yer alan soruların toplam varyansın %18,36'sını açıkladığı ve güvenilirlik katsayısının 0,798 olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Kültürel Zekâ Keşfedici Faktör Analizi

	Faktör			
	Motivasyonel	Bilişsel	Meta Bilişsel	Davranışsal
MOT1	,759			
MOT2	,738			
MOT3	,802			
MOT4	,857			
MOT5	,445			
COG1		,736		
COG2		,832		
COG3		,755		
COG4		,543		
COG5		,594		
COG6		,371		
MC1			,633	
MC2			,741	
MC3			,863	
MC4			,910	
BEH1				,739
BEH2				,609
BEH3				,614
BEH4				,662
BEH5				,643
Açıkladığı Varyans	19,049	18,305	16,681	18,362
Güvenilirlik Katsayısı (Cronbach Alfa)	,806	,708	,803	,798
Toplam Açıklanan Varyans: 72,396, Metot: Principal Component. Rotasyon Metodu: Varimax. Güvenilirlik Katsayısı (Cronbach Alfa)= 0,882				

SPSS programı aracılığı ile yapılan keşfedici faktör analizi sonrası değişkene ilişkin alt boyutların doğrulayıcı faktör analizi AMOS programı ile yapılmıştır (Şekil 4). Keşfedici faktör analizi sonuçları doğrultusunda kültürel zekâ değişkeninin alt boyutlarında yer alan

maddelerin doğrulayıcı faktör analizinde de istatistiksel açıdan kabul gören değerlerde çıktıkları görülmüştür.

Şekil 4. Kültürel Zekâ Doğrulayıcı Faktör Analizi

Analizde kestirim yöntemi olarak en yüksek olabilirlik (*maksimum likelihood*) yöntemi esas alınmıştır. Böylelikle mevcut verinin teorik olarak öngörülen yapıya ne derece uygun olup olmadığı test edilmiştir. Test edilen yapısal modellerin değerlendirmeleri için birçok uyum değerleri bulunmaktadır. Çalışmada bu değerlerden en açıklayıcı ve yapı geçerliliğine uygun olan üç temel değer esas alınmıştır. Bu değerlerden birisi Kikare'nin serbestlik derecesine oranıdır (χ^2/sd). Bu değer için modelin çok iyi uyum sağladığı durumlarda 2'den, kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu zaman 5'den küçük olması beklenmektedir.

Bir diğer uyum değeri Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) olarak ifade edilen modelin arzu edilen teorik yapıya ne kadar iyi uyum sağladığını gösteren bir değerdir (Tablo 2). Bu indeksin değerlendirmesinde değerin 0.90'dan yüksek olması kabul edilebilir uyum değerini gösterirken; değerin 0.95'den büyük olması çok iyi uyum değerini göstermektedir. Bu değer 1'e yaklaşması modelin mükemmel uyum sağladığını göstermektedir. Son kriter aldığımız değer ise Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) olarak ifade edilen modeldeki hata ile ilgilidir. Bu değer için kabul edilebilir sınırlar ise 0.08 olarak, çok iyi uyum sağlanan koşullarda ise 0.05 olarak değişmektedir (Meydan ve Şeşen, 2011: 19).

Tablo 2. Model İyiliği Uyum İndeksleri

İndeks	Çok iyi uyum değeri	Kabul Edilebilir uyum değeri
χ^2	$p>0.05$	-
χ^2/sd	<2	<5
<i>GFI</i>	>0.95	>0.90
<i>AGFI</i>	>0.95	>0.90
<i>CFI</i>	>0.95	>0.90
<i>RMSEA/</i>	<0.05	<0.08

Bu doğrultuda çalışmada kullanılan kültürel zekâ ölçeğine ilişkin maddelerin doğrulayıcı faktör analizi sonucu ulaşılan uyum iyiliği değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Kültürel Zekâ Ölçeği Uyum Değerleri

x^2	<i>SD</i>	x^2/SD	<i>RMSEA</i>	<i>CFI</i>
601,04	160	3,756	0,072	0,89

x^2 = Ki-Kare, *SD* = Serbestlik Derecesi, *RMSEA* = Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü, *CFI* = Karşılaştırmalı Uyum İndeksi

Analiz sonucu elde edilen uyum iyiliği değerleri kabul edilebilir uyum değerlerinin sağlandığını ve kültürel zekâ ölçeğinin yapısal geçerliliğinin sağlandığını ortaya koymaktadır.

3.4.2. Kùltùrlerarası Duyarlılık Òlçeđinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi Bulguları

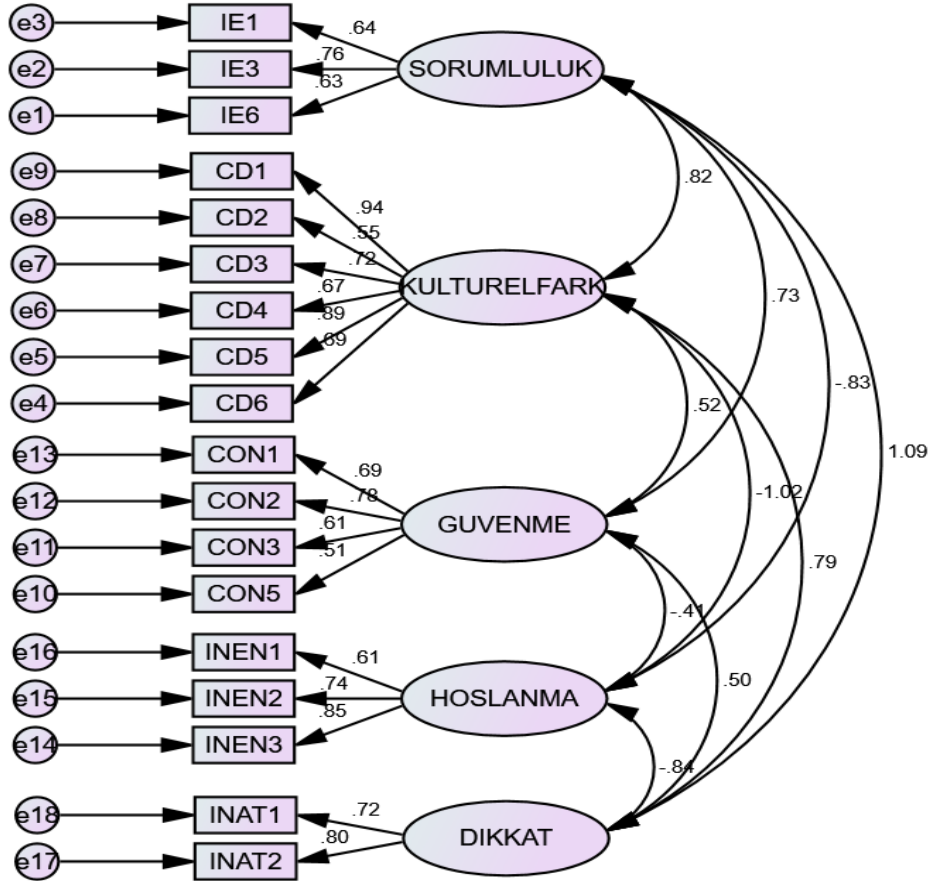
Kùltùrlerarası duyarlılık òlçeđi, ònceki çalışmalarda teorik ve yapı olarak 5 farklı alt boyut içermektedir. Bu sonuçlar ışığında çalışmada öncelikli olarak bu boyutların seçtiğimiz òrnekleme için yapısal olarak uygun olup olmadığının test edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede öncelikli olarak òlçeđin 24 maddelik yapısına keşfedici faktör analizi SPSS programı yardımıyla uygulanmış ve daha sonra ortaya çıkan alt boyutların yapısal geçerlilikleri AMOS programı aracılığıyla doğrulamalı faktör analizi yapılarak test edilmiştir.

SPSS programıyla yapılan keşfedici faktör analizinde, kùltùrlerarası duyarlılık òlçeđinin 5 alt boyutta toplandığı görölmüştür (Tablo 4). İletişimde sorumluluk boyutuna ilişkin toplam 7 maddeden sadece üçünün faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı ve toplam açıkladıkları varyansın %18,84 olduğu görölmektedir. Bu boyuta ilişkin güvenilirlik katsayısının ele alınan soruların faktör yüklenmelerinin düşük çıktığı (oldukça düşük (,304)) bulgulanmıştır. Kùltürel farklılıklara sayđı boyutuna ilişkin toplam 6 maddenin faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görölmüştür. Bu boyuta ilişkin maddelerin toplam varyansın %10,6'sını açıkladıkları ve güvenilirlik katsayısının 0,907 olduğu görölmektedir. Kùltùrlerarası duyarlılık değişkeninin iletişimde kendine güvenme boyutuna ilişkin toplam 4 maddenin faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı ve bu maddelerin toplam varyansın %17,87'sini açıkladığı ortaya çıkmıştır. Bu değişkene ilişkin güvenilirlik katsayısının 0,558 olarak çıktığı görölmektedir. Kùltùrlerarası duyarlılık değişkeninin bir diğer alt boyutu olan iletişimden hoşlanma boyutuna ilişkin toplam 3 maddenin faktör yüklenmelerinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görölmüştür. Bu boyuta ilişkin ankette yer alan soruların toplam varyansın %11,40'ını açıkladığı ve güvenilirlik katsayısının 0,769 olduğu bulunmuştur. Kùltùrlerarası duyarlılık değişkeninin son boyutu olan iletişimde dikkatli olma boyutunda toplam 3 maddenin faktör yüklenmelerinin sadece ilk ikisinin istatistiksel açıdan kabul gören 0,50 değerinin üzerinde çıktığı görölmüştür. Bu boyuta ilişkin ankette yer alan soruların toplam varyansın %10,76'sını açıkladıkları ve güvenilirlik katsayısının 0,453 çıktığı bulgulanmıştır.

Tablo 4. Kùltùrlerarası Duyarlılık Òlçeđi Keşfedici Faktör Analizi

	Faktörler				
	İletişimde Sorumluluk	İletişimde Kendine Güvenme	İletişimden Hoşlanma	İletişimde Dikkatli Olma	Kùltürel Farklılıklara Saygı
IE1	,517				
IE2	,213				
IE3	,752				
IE4	,345				
IE5	,412				
IE6	,575				
IE7	,324				
CON1		,650			
CON2		,822			
CON3		,798			
CON4		,387			
CON5		,753			
INEN1			,707		
INEN2			,789		
INEN3			,598		
INAT1				,674	
INAT2				,888	
INAT3				,365	
CD1					,786
CD2					,616
CD3					,778
CD4					,836
CD5					,761
CD6					,719
Açıkladığı Varyans	18,842	17,875	11,403	10,766	10,608
Güvenilirlik Katsayısı (Cronbach Alfa)	,304	,558	,769	,453	,907
Toplam Açıklanan Varyans: 69,494, Metot: Principal Component, Rotasyon Metodu: Varimax. Güvenilirlik Katsayısı (Cronbach Alfa) = ,575					

SPSS programı aracılığı ile yapılan keşfedici faktör analizi sonrası değişkene ilişkin alt boyutların doğrulayıcı faktör analizi AMOS programı ile yapılmıştır (Şekil 5). Keşfedici faktör analizi sonuçları doğrultusunda kültürlerarası duyarlılık değişkeninin alt boyutlarında yer alan maddelerin doğrulayıcı faktör analizinde de istatistiksel açıdan kabul gören değerlerde çıktıkları görülmüştür.

Şekil 5. Kültürel Duyarlılık Doğrulayıcı Faktör Analizi

Bu doğrultuda çalışmada kullanılan kültürlerarası duyarlılık ölçeğine ilişkin maddelerin doğrulayıcı faktör analizi sonucu ulaşılan uyum iyiliği değerleri Tablo 5’de verilmiştir. Analiz sonucu elde edilen uyum iyiliği değerleri kabul edilebilir uyum iyiliği değerlerinin sağlandığını ve kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin yapısal geçerliliğinin sağlandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 5. Kültürel Duyarlılık Ölçeği Uyum Değerleri

x^2	<i>SD</i>	x^2/SD	<i>RMSEA</i>	<i>CFI</i>
526,983	125	4,215	0,052	0,91

x^2 = Ki-Kare, *SD* = Serbestlik Derecesi, *RMSEA* = Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü, *CFI* = Karşılaştırmalı Uyum İndeksi

Çalışmada ele alınan değişkenlere ilişkin keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizleri sonrası bu değişkenlerin parametrik testlere uygulanması ve geçerli sonuçların elde edilmesi için her bir alt boyuta ilişkin yapılan normal dağılım testleri Tablo 6’da verilmiştir.

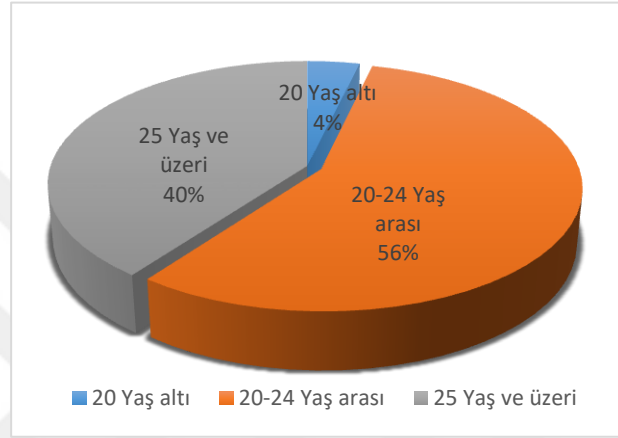
Tablo 6. Değişkenlere İlişkin Normallik Dağılımları

	Ort.	S.S.	Min.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov-Smirnov	Shapiro-Wilk
Motivasyonel	37,1	,89	1	5,00	-,804	,056	.189*	.907*
Bilişsel	28,7	,69	1	4,00	-,396	,245	.169*	.924*
Meta Bilişsel	37,0	,69	2	5,00	,146	-,503	.151*	.963*
Davranışsal	31,8	,50	2,4	4,00	,129	-1,337	.161*	.897*
İletişimde Sorumluluk	39,5	,77	2	5,00	-,465	-,671	.155*	.933*
Kültürel Farklılıklara Saygı	29,6	,39	2,3	3,83	,306	-,592	.112*	.953*
İletişimde Kendine Güvenme	32,6	,61	2,2	5,00	,573	,647	.169*	.930*
İletişimden Hoşlanma	20,8	,96	1	4,33	,576	-,657	.148*	.901*
İletişimde Dikkatli Olma	36,9	,90	1,5	5,00	-,108	-,823	.133*	.926*
*:% 1 düzeyinde anlamlı								

Analiz sonuçları doğrultusunda her bir alt boyut için Kolmogorov-Smirnov ile Shapiro-Wilk istatistiklerinin $p < 0,001$ seviyesinde anlamlı oldukları ve çarpıklık ve basıklık değerlerinin de kabul edilebilir sınırların (her iki değer için kabul edilebilir sınırlar -1,96 ile +1,96 değerleri arasında değişmektedir) içinde olduğu görülmüştür. Böylelikle araştırmada ele alınan toplam dokuz alt boyuta ilişkin yapılacak analizlerin parametrik testlerle yapılmasına karar verilmiştir.

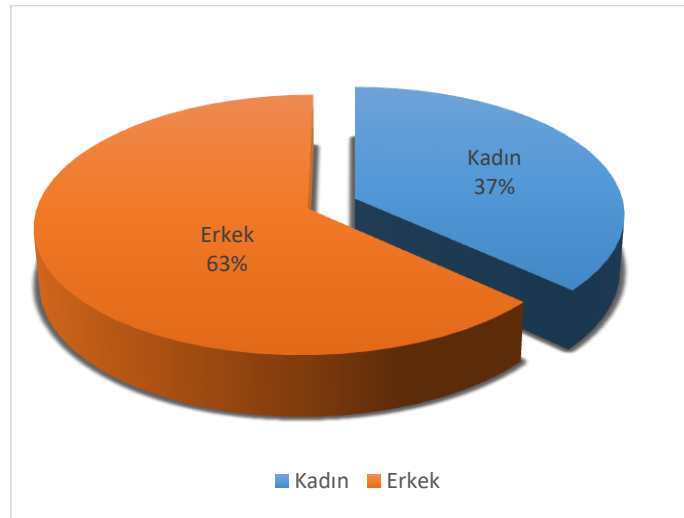
3.4.3. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Çalışmada katılımcıların yaşa ilişkin frekansları incelendiğinde (Şekil.6); büyük çoğunluğunun (%56) 20-24 yaş arasında oldukları ve % 40'ının 25 yaş üzerinde yer alan katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. 20 yaş altı % 4 oranında bir katılımcı grubunun olduğu gözlemlenen anket uygulamasında bu katılımcıların 18-20 yaş arasında oldukları ortaya çıkmıştır. Bu istatistiklerde yer alan 20-24 yaş arası grubun yüksek düzeyde olmasının temel nedeni örneklemin üniversite öğrencilerinden oluşmasıdır.

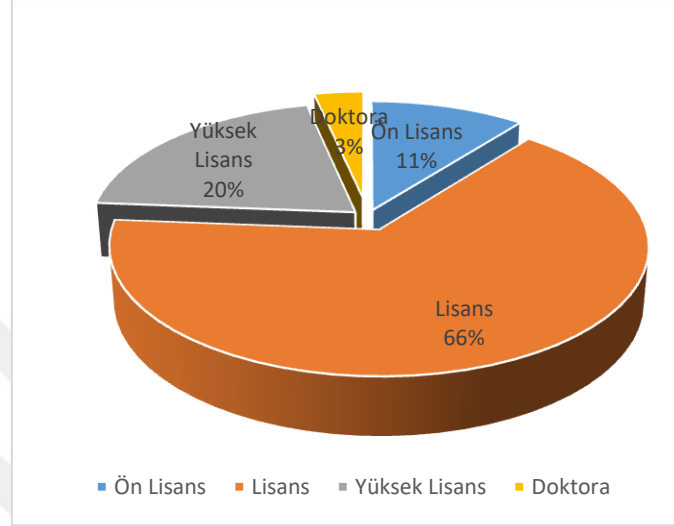
Şekil 6. Yaş Aralıkları İstatistikleri

Şekil.7'de katılımcıların cinsiyete ilişkin dağılımları incelendiğinde %37'sinin kadın %63'ünün erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Araştırma bu bağlamda erkek yoğun bir örnekleme yapılmıştır.

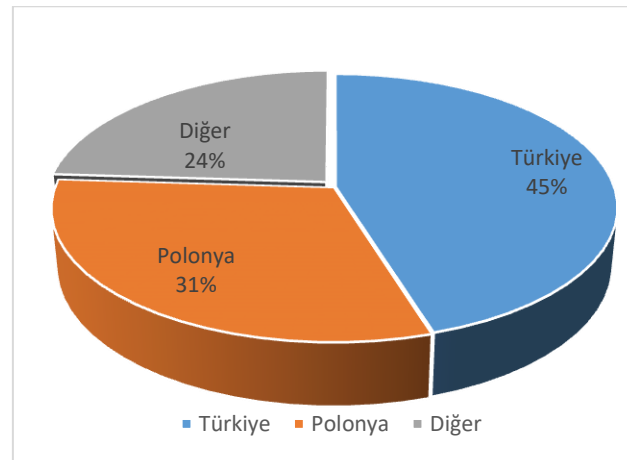
Şekil 7. Cinsiyete Göre Dağılım

Çalışmaya katılım gösteren öğrencilerin eğitim durumuna ilişkin dağılım ise Şekil.8’de sunulmuştur. Bu dağılıma bakıldığında katılımcıların %66’sının lisans, %20’sinin Yüksek Lisans ve %11’inin ön lisans eğitime sahip oldukları görülmektedir. Çalışmaya katılanlardan sadece %3’ünün doktora mezunu oldukları ortaya çıkmıştır.

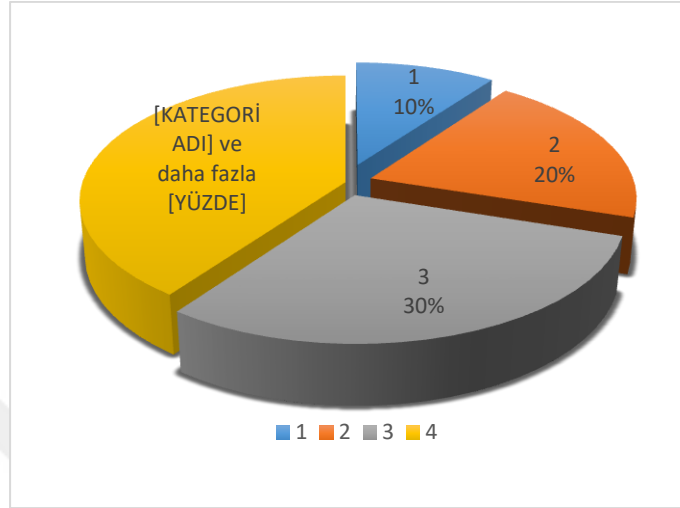
Şekil 8. Katılımcıların Eğitim Durumu

Bir diğer demografik değişken ise katılımcıların uyruklarına ilişkin durumdur. Türkiye ve Polonya’da ayrı ayrı olarak gerçekleştirilen uygulamada katılımcıların %45’inin Türkiye, %31’inin ise Polonya vatandaşı oldukları ortaya çıkmaktadır. Çalışmaya katılım gösteren öğrencilerden %24’ünün diğer seçeneğine cevap verdikleri ve bu seçeneğe cevap veren kişilerin çoğunlukla Türki Cumhuriyetlerden ve Ortadoğu ülkelerinden oldukları yapılan saha çalışması sırasında görülmüştür (Şekil 9).

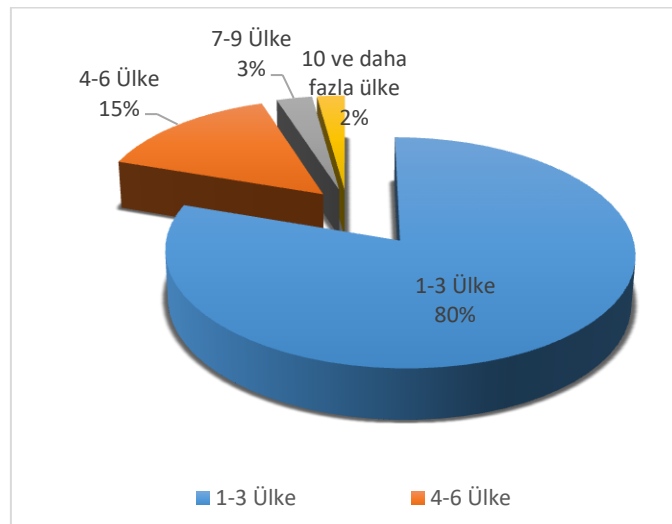
Şekil 9. Katılımcıların Uyruklarına göre dağılımı

Katılımcılara anket uygulamasında sorulan bir diğer demografik soru ise kaç dil bildiklerine ilişkin yöneltilen sorudur. Uygulama sonucunda çalışmaya katılan öğrencilerden ün. Çalışmaya katılan öğrencilerden toplamda %30'unun ise ana dillerinin yanında sadece bir dil bildikleri ortaya çıkmıştır (Şekil 10).

Şekil 10. Katılımcıların konuşabildikleri dil sayısı

Katılımcılara sorulan bir diğer demografik soru ise kendi ülkeleri dışında kaç farklı ülkede buldukları sorusudur. Dağılıma bakıldığında katılımcıların %80'inin 1-3 ülke gördükleri ve bunu %15 oranda 4-6 ülke gördüklerini belirtmiştir (Şekil 11).

Şekil 11. Katılımcıların Buldukları Ülke Sayısı

3.4.4. Korelasyon Analizi Sonuçları

Çalışmada yer alan bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo.7’de verilmiştir.

Tablo 7. Korelasyon Analizi Sonuçları

		MOT	BİL	MBİL	DAV	ILTS	KULF	IKG	IHOS	IDO
MOT	PK	1								
BİL	PK	,283*	1							
MBİL	PK	,490*	,170*	1						
DAV	PK	,430*	,490*	,317*	1					
ILTS	PK	,602*	,226*	,570*	,673*	1				
KULF	PK	,029	-,033	,262*	,119*	,100**	1			
IKG	PK	,320*	,401*	,642*	,445*	,451*	,119*	1		
IHOS	PK	-,339*	-,091**	-,299*	-,350*	-,526*	,566*	-,323*	1	
IDO	PK	,555*	,236*	,383*	,528*	,703*	-,222*	,356*	-,641*	1

PK: Pearson Katsayısı, MOT: Motivasyonel, BİL: Bilişsel, MBİL: Meta Bilişsel DAV: Davranışsal, ILTS: İletişimde Sorumluluk, KULF:Kültürel Farklılıklara Saygı, IKG: İletişimde Kendine Güvenme, IHOS: İletişimden Hoşlanma, IDO: İletişimde Dikkatli Olma
*:%1 düzeyinde anlamlı, **:%5 düzeyinde anlamlı

Tablo.7 incelendiğinde; kültürel zekânın motivasyonel alt boyutu ile meta bilişsel ($p<0,01$; $PK=,490$) ve davranışsal ($p<0,01$; $PK=,430$) boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra motivasyonel boyut ile kültürlerarası duyarlılık iletişimde sorumluluk ($p<0,01$; $PK=,602$), iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $PK=,320$) ve iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=,555$),boyutları arasında da pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak motivasyonel boyut ile iletişimden hoşlanma ($p<0,01$; $PK=-,339$), arasında istatistiksel açıdan anlamlı fakat negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

Kültürel zekânın bilişsel alt boyutu ile meta bilişsel ($p<0,01$; $PK=,170$) ve davranışsal ($p<0,01$; $PK=,490$) boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra bilişsel boyut ile kültürlerarası duyarlılık iletişimde sorumluluk ($p<0,01$; $PK=,226$), iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $PK=,401$) ve iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=,236$) boyutları arasında da pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak bilişsel boyut ile iletişimden hoşlanma ($p<0,01$; $PK=-,091$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı fakat negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

Kültürel zekânın meta bilişsel alt boyutu ile davranışsal ($p<0,01$; $PK=,317$) boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra meta bilişsel boyut ile kültürlerarası duyarlılık iletişimde sorumluluk ($p<0,01$; $PK=,570$), kültürel farklılıklara saygı ($p<0,01$; $PK=,262$), iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $PK=,642$) ve iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=,383$) boyutları arasında da pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak meta bilişsel boyut ile iletişimden hoşlanma ($p<0,01$; $PK=-,299$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı fakat negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

Kültürel zekânın son boyutu olan davranışsal alt boyut ile kültürlerarası duyarlılık iletişimde sorumluluk ($p<0,01$; $PK=,673$), kültürel farklılıklara saygı ($p<0,01$; $PK=,119$), iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $PK=,445$) ve iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=,528$) boyutları arasında da pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak davranışsal boyut ile iletişimden hoşlanma ($p<0,01$; $PK=-,350$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı fakat negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

Korelasyon analizi kültürler arası duyarlılık değişkenleri açısından değerlendirildiğinde iletişimde sorumluluk alt boyutu ile kültürel farklılıklara saygı ($p<0,01$; $PK=,100$), iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $PK=,451$) ve iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=,703$) boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu ancak iletişimden hoşlanma boyutu ($p<0,01$; $PK=-,526$) ile negatif yönlü bir ilişkiye sahip oldukları görülmektedir. Kültürel farklılıklara saygı boyutunun ise iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $PK=,119$) ve iletişimden hoşlanma ($p<0,01$; $PK=,566$) alt boyutları ile pozitif iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=-,222$) alt boyutu ile negatif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye sahip oldukları görülmektedir. İletişimde kendine güvenme boyutu ise iletişimden hoşlanma ($p<0,01$; $PK=-,323$) ile negatif, iletişimde dikkatli olma ($p<0,01$; $PK=,356$) boyutuyla pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye sahip oldukları görülmektedir. İletişimden hoşlanma boyutu ile iletişimde dikkatli olma boyutu ($p<0,01$; $PK=,641$) arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı ancak negatif yönlü bir ilişki söz konusudur.

3.4.5.Hipotezlerin Test Edilmesi

Çalışmada literatür incelemesi sonucu ortaya çıkan ve test edilmesi amaçlanan hipotezler aşağıda verilmiştir:

H₁: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun kültürel duyarlılığın üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{1a}: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{1b}: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{1c}: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{1d}: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{1e}: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{1f}: Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H₂: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{2a}: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{2b}: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{2c}: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{2d}: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{2e}: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{2f}: Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H₃: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{3a}: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{3b}: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{3c}: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{3d}: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{3e}: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{3f}: Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H₄: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{4a}: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{4b}: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{4c}: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{4d}: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{4e}: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H_{4f}: Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

3.4.5.1. Regresyon Analizi Sonuçları

Çalışmada ele alınan bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki etkiyi test etmek amacıyla SPSS programında doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Çalışmada ele alınan ilk bağımlı değişken kültürlerarası duyarlılık-iletişimde sorumluluk boyutu üzerinde kültürel zekânın alt boyutlarının etkisini test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo.8'de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda İletişimde sorumluluk alt boyutu üzerinde motivasyonel, bilişsel, meta bilişsel ve davranışsal boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip oldukları görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; kültürlerarası duyarlılık değişkeninin iletişimde sorumluluk alt boyutunu kültürel zekânın alt boyutlarından davranışsal (Beta=,544), meta bilişsel (Beta=,290) ve motivasyonel (Beta=,274) pozitif olarak etkiledikleri bilişsel boyutun (Beta=-,168) ise negatif olarak etkilediği ortaya çıkmıştır (Tablo 8).

Tablo 8. Regresyon Analizi Sonuçları

	Std. Beta	t	Sig.
Sabit		-1,334	,183
Motivasyonel	,274	8,729	,000
Bilişsel	-,168	-5,620	,000
Meta Bilişsel	,290	9,719	,000
Davranışsal	,544	17,111	,000
R²=0,542, p=0,000 Bağımlı Değişken: İletişimde Sorumluluk			

Çalışmada ele alınan ikinci bağımlı değişken kültürlerarası duyarlılık-kültürel farklılıklara saygı boyutu üzerinde kültürel zekânın alt boyutlarının etkisini test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda kültürel farklılıklara saygı alt boyutu üzerinde motivasyonel, bilişsel, meta bilişsel ve davranışsal boyutların istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; kültürlerarası duyarlılık değişkeninin kültürel farklılıklara saygı alt boyutunu kültürel zekânın alt boyutlarından meta bilişsel (Beta=,299) ve davranışsal (Beta=,122) pozitif; motivasyonel (Beta=-,159) ve bilişsel boyutun (Beta=-,098) ise negatif olarak etkilediği ortaya çıkmıştır (Tablo 9).

Tablo 9. Regresyon Analizi Sonuçları

	Std. Beta	t	Sig.
Sabit		20,314	,000
Motivasyonel	-,159	-3,128	,002
Bilişsel	-,098	-2,044	,041
Meta Bilişsel	,299	6,213	,000
Davranışsal	,122	2,387	,017
R²=0,232, p=0,000 Bağımlı Değişken: Kültürel Farklılıklara Saygı			

Çalışmada ele alınan üçüncü bağımlı değişken kültürlerarası duyarlılık-iletişimde kendine güvenme üzerinde kültürel zekânın alt boyutlarının etkisini test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo.10'da verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda İletişimde kendine güvenme alt boyutu üzerinde motivasyonel, bilişsel, meta bilişsel ve davranışsal boyutların etkisi olduğu görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; kültürlerarası duyarlılık değişkeninin iletişimde kendine güvenme alt boyutunu kültürel zekânın alt boyutlarından meta bilişsel (Beta=,601), bilişsel (Beta=-,239) ve davranışsal (Beta=,192) boyutların pozitif; motivasyonel (Beta=-124) boyutun ise negatif olarak etkilediği ortaya çıkmıştır (Tablo 10).

Tablo 10. Regresyon Analizi Sonuçları

	Std. Beta	T	Sig.
Sabit		2,146	,032
Motivasyonel	-,124	-3,391	,001
Bilişsel	,239	6,893	,000
Meta Bilişsel	,601	17,342	,000
Davranışsal	,192	5,201	,000
R²=0,432, p=0,000 Bağımlı Değişken: İletişimde Kendine Güvenme			

Çalışmada ele alınan bağımlı değişken kültürlerarası duyarlılık-iletişimden hoşlanma boyutu üzerinde kültürel zekânın alt boyutlarının etkisini test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo.11'de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda İletişimden hoşlanma alt boyutu üzerinde motivasyonel, bilişsel, meta bilişsel ve davranışsal boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; kültürlerarası duyarlılık değişkeninin iletişimden hoşlanma alt boyutunu kültürel zekânın alt boyutlarından davranışsal (Beta=-,289), meta bilişsel (Beta=-,141) ve motivasyonel (Beta=-,182) boyutların negatif, bilişsel boyutun (Beta=,126) ise pozitif olarak etkilediği ortaya çıkmıştır (Tablo 11).

Tablo 11. Regresyon Analizi Sonuçları

	Std. Beta	t	Sig.
Sabit		17,095	,000
Motivasyonel	-,182	-3,821	,000
Bilişsel	,126	2,781	,006
Meta Bilişsel	-,141	-3,109	,002
Davranışsal	-,289	-5,977	,000
R²=0,165, p=0,000 Bağımlı Değişken: İletişimden Hoşlanma			

Çalışmada ele alınan son bağımlı değişken kültürlerarası duyarlılık-iletişimde dikkatli olma boyutu üzerinde kültürel zekânın alt boyutlarının etkisini test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo.12’de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda İletişimde dikkatli olma alt boyutu üzerinde motivasyonel, bilişsel, meta bilişsel ve davranışsal boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip oldukları görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; kültürlerarası duyarlılık değişkeninin iletişimde dikkatli olma alt boyutunu kültürel zekânın alt boyutlarından motivasyonel (Beta=,366), davranışsal (Beta=,364) ve meta bilişsel (Beta=,095) boyutların pozitif olarak etkiledikleri bilişsel boyutun (Beta=-,065) ise negatif olarak etkilediği ortaya çıkmıştır (Tablo 12).

Tablo 12. Regresyon Analizi Sonuçları

	Std. Beta	t	Sig.
Sabit		,188	,851
Motivasyonel	,366	9,008	,000
Bilişsel	-,065	-1,662	,097
Meta Bilişsel	,095	2,465	,014
Davranışsal	,364	8,741	,000
R²=0,527, p=0,000 Bağımlı Değişken: İletişimde Dikkatli Olma			

Çalışmada yer alan bağımlı değişkenler ile bağımsız değişkenler arasındaki istatistiksel etkiyi test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları hipotezlerin test sonuçları Tablo.13’de verilmiştir.

Tablo 13. Regresyon Analizi Sonuçları Hipotezleri

HİPOTEZLER	DURUM
H ₁ : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun kültürel duyarlılığın üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{1a} : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{1b} : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{1c} : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{1d} : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{1e} : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{1f} : Kültürel zekânın motivasyonel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H ₂ : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{2a} : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{2b} : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{2c} : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{2d} : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{2e} : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul

Tablo 13. Devamı

HİPOTEZLER	DURUM
H _{2f} : Kültürel zekânın bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H ₃ : Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{3a} : Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{3b} : Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı ile kültürel zekânın meta bilişsel boyutu üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{3c} : Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{3d} : Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{3e} : Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{3f} : Kültürel zekânın meta bilişsel boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H ₄ : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{4a} : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde Sorumluluk üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{4b} : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-Kültürel farklılıklara saygı üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{4c} : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{4d} : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-İletişimde kendine güvenme üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{4e} : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimden hoşlanma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H _{4f} : Kültürel zekânın davranışsal boyutunun Kültürel duyarlılık-iletişimde dikkatli olma üzerinde istatistiksel açıdan pozitif ve anlamlı etkisi vardır.	Kabul

3.4.5.2. Demografik Değişkenlere İlişkin Hipotez Testleri

Çalışmada katılımcılara yöneltilen demografik soruların ele alınan kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık alt boyutları açısından farklılık gösterip göstermediklerini test etmek amacıyla T-Testi ve ANOVA Testlerinden yararlanılmıştır. Bu analizlerin yapılmasında SPSS paket programı kullanılmıştır. Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Bu doğrultuda örnekleme ilişkin dağılım (ortalama, Standart sapma, standart hata) değerleri Tablo.14’de verilmiştir. Katılımcıların yaş gruplarının alt boyutlara göre dağılımına bakıldığında İletişimden hoşlanma alt boyutundaki ortalamaların diğer boyutlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 14. ANOVA Testi

		Örneklem	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
MOT	20 Yaş altı	20	3,9500	,62618	,14002
	21-24 Yaş	300	3,6433	,89771	,05183
	25 Yaş ve üzeri	211	3,7405	,93090	,06409
	Toplam	531	3,6935	,90380	,03922
BİL	20 Yaş altı	20	2,9900	,77724	,17380
	21-24 Yaş	297	2,8835	,66416	,03854
	25 Yaş ve üzeri	210	2,8514	,72391	,04995
	Toplam	527	2,8748	,69213	,03015
MBİL	20 Yaş altı	20	3,9875	,70466	,15757
	21-24 Yaş	300	3,6017	,71011	,04100
	25 Yaş ve üzeri	211	3,7654	,70673	,04865
	Toplam	531	3,6813	,71423	,03099
DAV	20 Yaş altı	20	3,1700	,52425	,11723
	21-24 Yaş	300	3,1593	,50847	,02936
	25 Yaş ve üzeri	211	3,2161	,50927	,03506
	Toplam	531	3,1823	,50915	,02210
ILTS	20 Yaş altı	20	4,1167	,72769	,16272
	21-24 Yaş	300	3,8756	,77354	,04466
	25 Yaş ve üzeri	211	3,9968	,79282	,05458
	Toplam	531	3,9328	,78126	,03390
KULF	20 Yaş altı	20	2,9583	,43888	,09814
	21-24 Yaş	300	2,9450	,40874	,02360
	25 Yaş ve üzeri	211	2,9905	,38581	,02656
	Toplam	531	2,9636	,40078	,01739
IKG	20 Yaş altı	20	3,3750	,73225	,16374
	21-24 Yaş	300	3,2075	,58270	,03364
	25 Yaş ve üzeri	211	3,3152	,64380	,04432
	Toplam	531	3,2566	,61503	,02669
IHOS	20 Yaş altı	20	1,8500	1,09478	,24480
	21-24 Yaş	300	2,1511	,94799	,05473
	25 Yaş ve üzeri	211	2,0648	,98642	,06791
	Toplam	531	2,1055	,96943	,04207
IDO	20 Yaş altı	20	3,8000	,80131	,17918
	21-24 Yaş	296	3,6520	,90976	,05288
	25 Yaş ve üzeri	210	3,7238	,91369	,06305
	Toplam	526	3,6863	,90684	,03954

Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için yapılan ANOVA testi sonuçlarına ilişkin değerler Tablo.15 'de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda sadece meta bilişsel boyut açısından yaş grupları arasında farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,001$, $F=5,248$).

Tablo 15. ANOVA Testi (Yaş Grupları Arasındaki Farklar)

		Kareler Top.	df	Karelerin Ort.	F	p
MOT	Gruplar arası	2,537	2	1,269	1,556	,212
	Gruplar içi	430,393	528	,815		
	Toplam	432,930	530			
BIL	Gruplar arası	,403	2	,201	,419	,658
	Gruplar içi	251,572	524	,480		
	Toplam	251,974	526			
MBIL	Gruplar arası	5,270	2	2,635	5,248	,006
	Gruplar içi	265,096	528	,502		
	Toplam	270,366	530			
DAV	Gruplar arası	,403	2	,201	,776	,461
	Gruplar içi	136,991	528	,259		
	Toplam	137,394	530			
ILTS	Gruplar arası	2,525	2	1,262	2,076	,126
	Gruplar içi	320,969	528	,608		
	Toplam	323,493	530			
KULF	Gruplar arası	,257	2	,129	,800	,450
	Gruplar içi	84,872	528	,161		
	Toplam	85,129	530			
IKG	Gruplar arası	1,727	2	,864	2,294	,102
	Gruplar içi	198,750	528	,376		
	Toplam	200,477	530			
IHOS	Gruplar arası	2,280	2	1,140	1,214	,298
	Gruplar içi	495,814	528	,939		
	Toplam	498,094	530			
IDO	Gruplar arası	,902	2	,451	,547	,579
	Gruplar içi	430,840	523	,824		
	Toplam	431,741	525			

Demografik değişkenlerden ikincisi olarak ankette yer alan cinsiyet değişkenine ilişkin dağılımlar Tablo.16'da yer almaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda iletişimde sorumluluk değişkenine verilen cevaplarda kadın ve erkeklerin ortalamalarının diğer değişkenlerden daha yüksek oldukları görülmektedir. En düşük ortalamanın ise iletişimden hoşlanma değişkeninde olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Cinsiyete İlişkin dağılımlar-Değişkenlere Göre

	Cinsiyet	Örneklem	Ort.	Std.Sapma	Std. Hata. Ort.
MOT	Kadın	195	3,6474	,96076	,06880
	Erkek	337	3,7211	,86822	,04730
BIL	Kadın	191	2,8126	,74766	,05410
	Erkek	337	2,9116	,65657	,03577
MBIL	Kadın	195	3,6513	,71178	,05097
	Erkek	337	3,7010	,71639	,03902
DAV	Kadın	195	3,1241	,51009	,03653
	Erkek	337	3,2172	,50598	,02756
ILTS	Kadın	195	3,8786	,82735	,05925
	Erkek	337	3,9674	,75369	,04106
KULF	Kadın	195	2,9658	,40751	,02918
	Erkek	337	2,9614	,39716	,02163
IKG	Kadın	195	3,1769	,62393	,04468
	Erkek	337	3,3049	,60623	,03302
IHOS	Kadın	195	2,1402	,95534	,06841
	Erkek	337	2,0821	,97870	,05331
IDO	Kadın	194	3,6031	,95206	,06835
	Erkek	333	3,7372	,87684	,04805

Cinsiyet demografik değişkeni ile çalışmada yer alan kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık değişkenlerinin alt boyutları arasındaki etkiyi ortaya çıkarmak için yapılan bağımsız Grup T-Testi sonuçları Tablo.17’de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda sadece kültürel zekânın davranışsal boyutu ($p<0,005$; $t=-2,039$) ile kültürler arası duyarlılık değişkeninin iletişimde kendine güvenme boyutu ($p<0,005$; $t=-2,321$) açısından kadın ve erkekler arasında farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 17. T-Testi Sonuçları

	Levene Testi		t	df	p
	F	p			
MOT	3,150	,077	-,906	530	,365
			-,882	372,623	,378
BIL	3,157	,076	-1,582	526	,114
			-1,527	354,130	,128
MBIL	,008	,931	-,774	530	,439
			-,775	407,287	,439
DAV	,249	,618	-2,039	530	,042
			-2,035	402,466	,043
ILTS	4,220	,040	-1,262	530	,208
			-1,231	375,106	,219
KULF	1,076	,300	,122	530	,903
			,121	396,667	,904
IKG	1,284	,258	-2,321	530	,021
			-2,303	395,673	,022
IHOS	,000	,992	,665	530	,506
			,670	413,190	,504
IDO	2,046	,153	-1,641	525	,101
			-1,606	377,315	,109

Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının uyruğa göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda en yüksek ortalamaya iletişimde sorumluluk ve en düşük ortalamaya ise bilişsel kültürel zekâ değişkeninin sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların uyruklarının diğer değişkenler açısından dağılımı Tablo.18’de yer almaktadır.

Tablo 18. Uyruğa Göre Dağılım-Değişkenler Açısından

		Örneklem	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
MOT	Türkiye	239	3,9937	,76865	,04972
	Polonya	163	3,3267	,92393	,07237
	Diğer	127	3,6083	,91915	,08156
	Toplam	529	3,6957	,90218	,03923
BIL	Türkiye	239	2,7891	,71741	,04641
	Polonya	160	2,9638	,65699	,05194
	Diğer	126	2,9238	,67450	,06009
	Toplam	525	2,8747	,69254	,03022
MBIL	Türkiye	239	3,9320	,62201	,04023
	Polonya	163	3,4387	,75261	,05895
	Diğer	127	3,5335	,68310	,06062
	Toplam	529	3,6843	,71514	,03109

Tablo 18. Devamı

		Örneklem	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
DAV	Türkiye	239	3,2628	,49152	,03179
	Polonya	163	3,0883	,51835	,04060
	Diğer	127	3,1512	,50692	,04498
	Toplam	529	3,1822	,50848	,02211
ILTS	Türkiye	239	4,1953	,64964	,04202
	Polonya	163	3,6544	,83056	,06505
	Diğer	127	3,8136	,79644	,07067
	Toplam	529	3,9370	,78215	,03401
KULF	Türkiye	239	2,9812	,37641	,02435
	Polonya	163	2,9499	,42194	,03305
	Diğer	127	2,9449	,41258	,03661
	Toplam	529	2,9628	,39924	,01736
IKG	Türkiye	239	3,4048	,66979	,04333
	Polonya	163	3,1503	,56214	,04403
	Diğer	127	3,1201	,51356	,04557
	Toplam	529	3,2580	,61646	,02680
IHOS	Türkiye	239	1,8354	,92978	,06014
	Polonya	163	2,4110	,96337	,07546
	Diğer	127	2,1969	,90983	,08073
	Toplam	529	2,0996	,96736	,04206
IDO	Türkiye	239	3,9059	,86513	,05596
	Polonya	159	3,4057	,89685	,07112
	Diğer	126	3,6349	,89087	,07937
	Toplam	524	3,6889	,90547	,03956

Yapılan ANOVA Testi sonuçları değerlendirildiğinde; katılımcıların uyrukları açısından sadece kültürler arası duyarlılığın alt boyutlarından olan kültürel farklılıklara saygı ($p>0,01$; $F=,465$) değişkeni açısından farklılık göstermedikleri diğer değişkenler açısından farklılık gösterdikleri ortaya çıkmıştır (Tablo.19). Diğer boyutlardaki farklılık derecesinin istatistiksel açıdan $p<0,001$ değerinde anlamlı oldukları görülmektedir.

Tablo 19. ANOVA Testi – Uyrak

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	p
MOT	Gruplar Arası	44,394	2	22,197	30,298	,000
	Grup İçi	385,356	526	,733		
	Toplam	429,750	528			
BIL	Gruplar Arası	3,323	2	1,662	3,497	,031
	Grup İçi	247,990	522	,475		
	Toplam	251,313	524			
MBIL	Gruplar Arası	27,390	2	13,695	29,689	,000
	Grup İçi	242,639	526	,461		
	Toplam	270,030	528			
DAV	Gruplar Arası	3,109	2	1,555	6,130	,002
	Grup İçi	133,404	526	,254		
	Toplam	136,513	528			
ILTS	Gruplar Arası	30,891	2	15,445	27,812	,000
	Grup İçi	292,120	526	,555		
	Toplam	323,011	528			
KULF	Gruplar Arası	,149	2	,074	,465	,628
	Grup İçi	84,009	526	,160		
	Toplam	84,158	528			
IKG	Gruplar Arası	9,458	2	4,729	13,009	,000
	Grup İçi	191,196	526	,363		
	Toplam	200,653	528			
IHOS	Gruplar Arası	33,691	2	16,845	19,246	,000
	Grup İçi	460,399	526	,875		
	Toplam	494,090	528			
IDO	Gruplar Arası	24,373	2	12,186	15,699	,000
	Grup İçi	404,423	521	,776		
	Toplam	428,796	523			

ANOVA testi sonucu ortaya çıkan farklılıkların derecesini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları Tablo.20’de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda motivasyonel kültürel zeka açısından Türkiye uyruklu katılımcıların Polonya ve diğer uyruklu kişilerden pozitif yönlü olarak farklılaştıkları; bilişsel kültürel zeka açısından Türkiye uyruklularının aleyhine (Polonya ve diğer uyruklardan daha düşük düzeyde oldukları) bir farklılık görüldüğü; metabilşsel kültürel zeka açısından Türkiye uyruklu katılımcılar lehine bir farklılık olduğu ve davranışsal kültürel zeka açısından Türkiye ve Polonya uyruklular arasında Türkiye uyruklular lehine pozitif bir farklılık olduğu görülmektedir. Kültürlerarası farklılık değişkeninin alt boyutlarından iletişimde sorumluluk boyutu açısından yine Türkiye uyruklu katılımcılar lehine bir farklılık olduğu; iletişimde kendine güvenme ve iletişimde dikkatli olma boyutlarında da bu farklılığın aynı seyirde olduğu ancak iletişimden hoşlanma

boyutunda bu farklılığın Türkiye uyruklu katılımcılar aleyhine olduğu görülmektedir (Tablo 20).

Tablo 20. Scheffe Testi

Bağımlı Değişken	(I) UYRUK	(J) UYRUK	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	p
MOT	Türkiye	Polonya	,66704*	,08695	,000
		Diğer	,38546*	,09399	,000
	Polonya	Türkiye	-,66704*	,08695	,000
		Diğer	-,28158*	,10131	,022
	Diğer	Türkiye	-,38546*	,09399	,000
		Polonya	,28158*	,10131	,022
BIL	Türkiye	Polonya	-,17463*	,07041	,047
		Diğer	-,13469	,07588	,208
	Polonya	Türkiye	,17463*	,07041	,047
		Diğer	,03994	,08210	,888
	Diğer	Türkiye	,13469	,07588	,208
		Polonya	-,03994	,08210	,888
MBIL	Türkiye	Polonya	,49336*	,06899	,000
		Diğer	,39854*	,07458	,000
	Polonya	Türkiye	-,49336*	,06899	,000
		Diğer	-,09481	,08039	,499
	Diğer	Türkiye	-,39854*	,07458	,000
		Polonya	,09481	,08039	,499
DAV	Türkiye	Polonya	,17442*	,05116	,003
		Diğer	,11158	,05530	,132
	Polonya	Türkiye	-,17442*	,05116	,003
		Diğer	-,06284	,05961	,574
	Diğer	Türkiye	-,11158	,05530	,132
		Polonya	,06284	,05961	,574
ILTS	Türkiye	Polonya	,54086*	,07570	,000
		Diğer	,38161*	,08183	,000
	Polonya	Türkiye	-,54086*	,07570	,000
		Diğer	-,15925	,08820	,197
	Diğer	Türkiye	-,38161*	,08183	,000
		Polonya	,15925	,08820	,197
KULF	Türkiye	Polonya	,03127	,04060	,743
		Diğer	,03629	,04388	,711
	Polonya	Türkiye	-,03127	,04060	,743
		Diğer	,00502	,04730	,994
	Diğer	Türkiye	-,03629	,04388	,711
		Polonya	-,00502	,04730	,994
IKG	Türkiye	Polonya	,25450*	,06124	,000
		Diğer	,28473*	,06620	,000
	Polonya	Türkiye	-,25450*	,06124	,000
		Diğer	,03023	,07136	,914
	Diğer	Türkiye	-,28473*	,06620	,000
		Polonya	-,03023	,07136	,914
IHOS	Türkiye	Polonya	-,57562*	,09504	,000
		Diğer	-,36143*	,10273	,002
	Polonya	Türkiye	,57562*	,09504	,000
		Diğer	,21419	,11073	,155
	Diğer	Türkiye	,36143*	,10273	,002
		Polonya	-,21419	,11073	,155

Tablo 20. Devamı

Bağımlı Değişken	(I)UYRUK	(J) UYRUK	ORTALAMA FARK (I-J)	Std. Hata	p
IDO	Türkiye	Polonya	,50020*	,09017	,000
		Diğer	,27094*	,09700	,021
	Polonya	Türkiye	-,50020*	,09017	,000
		Diğer	-,22926	,10508	,094
	Diğer	Türkiye	-,27094*	,09700	,021
		Polonya	,22926	,10508	,094

*. %5 düzeyinde anlamlı.

Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının bilinen dil sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Katılımcıların bildikleri dil sayısı ve değişkenlere göre dağılımları Tablo.21’de verilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda iletişimde sorumluluk boyutunda yer alan katılımcıların en yüksek ortalamaya; iletişimden hoşlanma boyutundaki ortalamaların da en düşük ortalamayı sergiledikleri görülmektedir.

Tablo 21. Katılımcıların Dil Bilgilerine Göre Dağılımı-Değişkenler Açısından

		Örneklem	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
MOT	1,0	14	3,4643	,74587	,19934
	2,0	304	3,7089	,90216	,05174
	3,0	113	3,5332	,89736	,08442
	4,0	30	3,9833	,66285	,12102
	Toplam	461	3,6762	,88817	,04137
BİL	1,0	13	3,0923	,55145	,15295
	2,0	301	2,8791	,67527	,03892
	3,0	113	2,9593	,71272	,06705
	4,0	30	2,8267	,64055	,11695
	Toplam	457	2,9015	,67928	,03178
MBİL	1,0	14	3,7321	,78730	,21042
	2,0	304	3,7130	,76300	,04376
	3,0	113	3,5442	,67168	,06319
	4,0	30	3,6833	,54903	,10024
	Toplam	461	3,6703	,73149	,03407
DAV	1,0	14	3,0857	,46881	,12529
	2,0	304	3,1691	,51148	,02934
	3,0	113	3,1664	,48690	,04580
	4,0	30	3,2867	,56735	,10358
	Toplam	461	3,1735	,50759	,02364
ILTS	1,0	14	3,9286	,83899	,22423
	2,0	304	3,9068	,78752	,04517
	3,0	113	3,8555	,78031	,07341
	4,0	30	4,1444	,58515	,10683
	Toplam	461	3,9103	,77625	,03615
KULF	1,0	14	2,7857	,30959	,08274
	2,0	304	2,9814	,40827	,02342
	3,0	113	2,9292	,40324	,03793
	4,0	30	3,0056	,42319	,07726
	Toplam	461	2,9642	,40615	,01892

Tablo 21. Devamı

		Orneklem	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
IKG	1,0	14	3,5893	,61712	,16493
	2,0	304	3,2755	,66747	,03828
	3,0	113	3,1504	,55455	,05217
	4,0	30	3,2250	,48844	,08918
	Toplam	461	3,2511	,63288	,02948
IHOS	1,0	14	2,0238	,87182	,23300
	2,0	304	2,1239	1,01094	,05798
	3,0	113	2,1711	,91300	,08589
	4,0	30	2,0778	1,01967	,18616
	Toplam	461	2,1294	,98190	,04573
IDO	1,0	14	3,6786	1,06712	,28520
	2,0	300	3,6533	,88832	,05129
	3,0	112	3,7054	,89933	,08498
	4,0	30	3,8167	,77106	,14078
	Toplam	456	3,6776	,88778	,04157

Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının bilinen dil sayısına göre etkileyip etkilemediğini test etmek için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo.22’de verilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde katılımcıların bildikleri dil sayısı; kültürel zekânın motivasyonel boyutu ($p<0,01$; $F=2,602$) ve kültürler arası duyarlılık iletişimde kendine güvenme ($p<0,01$; $F=2,476$) açısından farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer değişkenler açısından değerlendirildiğinde ise gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 22. ANOVA Testi – Dil Sayısı

		Kareler Toplamı	df	Mean Square	F	p
MOT	Gruplar Arası	6,095	3	2,032	2,602	,051
	Gruplar İçi	356,773	457	,781		
	Toplam	362,867	460			
BIL	Gruplar Arası	1,170	3	,390	,844	,470
	Gruplar İçi	209,239	453	,462		
	Toplam	210,409	456			
MBIL	Gruplar Arası	2,408	3	,803	1,505	,212
	Gruplar İçi	243,725	457	,533		
	Toplam	246,133	460			
DAV	Gruplar Arası	,504	3	,168	,650	,583
	Gruplar İçi	118,013	457	,258		
	Toplam	118,517	460			
ILTS	Gruplar Arası	1,993	3	,664	1,103	,347
	Gruplar İçi	275,190	457	,602		
	Toplam	277,183	460			

Tablo 22. Devamı

		Kareler Toplamı	df	Mean Square	F	p
KULF	Gruplar Arası	,725	3	,242	1,470	,222
	Gruplar İçi	75,156	457	,164		
	Toplam	75,882	460			
IKG	Gruplar Arası	2,947	3	,982	2,476	,061
	Gruplar İçi	181,302	457	,397		
	Toplam	184,249	460			
IHOS	Gruplar Arası	,442	3	,147	,152	,928
	Gruplar İçi	443,058	457	,969		
	Toplam	443,500	460			
IDO	Gruplar Arası	,843	3	,281	,355	,785
	Gruplar İçi	357,769	452	,792		
	Toplam	358,612	455			

Katılımcıların bildikleri dil sayısı; kültürel zekânın motivasyonel boyutu ile kültürler arası duyarlılık değişkeninin iletişimde kendine güvenme boyutu açısından ne derece farklılık gösterdikleri Tablo.23’de Scheffe Testi sonuçları ile gösterilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde ortaya çıkan değerlerin aradaki farklılığın hangi grup açısından olduğunu göstermediği görülmüştür.

Tablo 23. Scheffe Testi-Dil Sayısı

Bağımlı Değişken	(I) DİL	(J) DİL	Ortalama Değişim (I-J)	Std. Hata	p
MOT	1,0	2,0	-,24460	,24152	,795
		3,0	-,06890	,25034	,995
		4,0	-,51905	,28598	,350
	2,0	1,0	,24460	,24152	,795
		3,0	,17570	,09735	,355
		4,0	-,27445	,16909	,452
	3,0	1,0	,06890	,25034	,995
		2,0	-,17570	,09735	,355
		4,0	-,45015	,18147	,106
	4,0	1,0	,51905	,28598	,350
		2,0	,27445	,16909	,452
		3,0	,45015	,18147	,106

Tablo 23. Devamı

Bağımlı Değişken	(I) DİL	(J) DİL	Ortalama Değişim (I-J)	Std. Hata	p
IKG	1,0	2,0	,31379	,17217	,346
		3,0	,43884	,17846	,111
		4,0	,36429	,20387	,364
	2,0	1,0	-,31379	,17217	,346
		3,0	,12505	,06940	,356
		4,0	,05049	,12054	,981
	3,0	1,0	-,43884	,17846	,111
		2,0	-,12505	,06940	,356
		4,0	-,07456	,12936	,954
	4,0	1,0	-,36429	,20387	,364
		2,0	-,05049	,12054	,981
		3,0	,07456	,12936	,954

Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Katılımcıların eğitim seviyelerinin değişkenlere göre dağılımları Tablo.24’de verilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde eğitim durumuna göre katılımcıların verdikleri cevapların ortalamalarının en yüksek değerinin iletişimde sorumluluk boyutuna ait olduğu en düşük ortalamasının ise iletişimden hoşlanma boyutunda olduğu görülmektedir.

Tablo 24. Eğitim Seviyesi Dağılımı-Değişkenlere Göre

		Örnekleme	Ortalama	Std. Sapma	Std. Error
MOT	Ön Lisans	56	3,9955	,77678	,10380
	Lisans	345	3,7022	,88956	,04789
	Yüksek Lisans	107	3,4743	,93663	,09055
	Doktora	18	3,7500	1,05021	,24754
	Toplam	526	3,6887	,90234	,03934
BİL	Ön Lisans	56	2,8036	,72110	,09636
	Lisans	341	2,8698	,66682	,03611
	Yüksek Lisans	107	2,8916	,72282	,06988
	Doktora	18	2,9444	,86990	,20504
	Toplam	522	2,8697	,69052	,03022
MBİL	Ön Lisans	56	3,8571	,64289	,08591
	Lisans	345	3,6681	,72261	,03890
	Yüksek Lisans	107	3,5771	,70828	,06847
	Doktora	18	3,9028	,63674	,15008
	Toplam	526	3,6778	,71215	,03105

Tablo 24. Devamı

		Örneklem	Ortalama	Std. Sapma	Std. Error
DAV	Ön Lisans	56	3,3571	,47896	,06400
	Lisans	345	3,1594	,50759	,02733
	Yüksek Lisans	107	3,1196	,51824	,05010
	Doktora	18	3,3889	,39688	,09355
	Toplam	526	3,1802	,50798	,02215
ILTS	Ön Lisans	56	4,2500	,63960	,08547
	Lisans	345	3,9256	,77464	,04171
	Yüksek Lisans	107	3,7445	,80821	,07813
	Doktora	18	4,1481	,84190	,19844
	Toplam	526	3,9309	,78132	,03407
KULF	Ön Lisans	56	3,0208	,39063	,05220
	Lisans	345	2,9512	,40282	,02169
	Yüksek Lisans	107	2,9470	,41436	,04006
	Doktora	18	3,0741	,27548	,06493
	Toplam	526	2,9620	,40044	,01746
IKG	Ön Lisans	56	3,3929	,63757	,08520
	Lisans	345	3,2362	,61325	,03302
	Yüksek Lisans	107	3,2173	,60665	,05865
	Doktora	18	3,4167	,63013	,14852
	Toplam	526	3,2552	,61613	,02686
IHOS	Ön Lisans	56	1,8810	,93513	,12496
	Lisans	345	2,0976	,96171	,05178
	Yüksek Lisans	107	2,2679	1,00569	,09722
	Doktora	18	1,9259	,77168	,18189
	Toplam	526	2,1033	,96593	,04212
IDO	Ön Lisans	56	3,9286	,84975	,11355
	Lisans	341	3,6686	,89616	,04853
	Yüksek Lisans	106	3,5566	,95449	,09271
	Doktora	18	3,9444	,87260	,20567
	Toplam	521	3,6833	,90697	,03973

Kültürel zekâ ve alt boyutları ile Kültürel duyarlılık ve alt boyutlarının katılımcıların eğitim seviyelerine göre etkili olup olmadığını test etmek için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo.25’de verilmiştir.

Tablo 25. Anova Testi

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	p
MOT	Gruplar Arası	10,321	3	3,440	4,305	,005
	Gruplar İçi	417,139	522	,799		
	Toplam	427,460	525			
BIL	Gruplar Arası	,397	3	,132	,276	,843
	Gruplar İçi	248,025	518	,479		
	Toplam	248,422	521			
MBIL	Gruplar Arası	3,830	3	1,277	2,539	,056
	Gruplar İçi	262,425	522	,503		
	Toplam	266,255	525			
DAV	Gruplar Arası	3,079	3	1,026	4,046	,007
	Gruplar İçi	132,396	522	,254		
	Toplam	135,474	525			
ILTS	Gruplar Arası	10,277	3	3,426	5,765	,001
	Gruplar İçi	310,213	522	,594		
	Toplam	320,490	525			
KULF	Gruplar Arası	,484	3	,161	1,006	,390
	Gruplar İçi	83,700	522	,160		
	Toplam	84,184	525			
IKG	Gruplar Arası	1,808	3	,603	1,593	,190
	Gruplar İçi	197,490	522	,378		
	Toplam	199,298	525			
IHOS	Gruplar Arası	6,246	3	2,082	2,247	,082
	Gruplar İçi	483,587	522	,926		
	Toplam	489,832	525			
IDO	Gruplar Arası	6,371	3	2,124	2,606	,051
	Gruplar İçi	421,373	517	,815		
	Toplam	427,745	520			

Sonuçlar değerlendirildiğinde katılımcıların eğitim seviyesi; kültürel zekânın bilişsel boyutu ile kültürler arası duyarlılık değişkeninin kültürel farklılıklara saygı ve iletişimde kendine güvenme boyutu açısından bir farklılık olduğu diğer alt boyutlar açısından farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların eğitim seviyelerinin kültürel zekânın motivasyonel, meta bilişsel ve davranışsal boyutu ile kültürler arası duyarlılık değişkeninin iletişimde sorumluluk, iletişimden hoşlanma ve iletişimde dikkatli olma boyutu açısından ne derece farklılık gösterdikleri Tablo 26’da Scheffe Testi sonuçları ile gösterilmiştir.

Tablo 26. SCHEFFE Testi

Bağımlı Değişken	(I) EGITIM	(J) EGITIM	Ortalama Değişken (I-J)	Std. Hata	p
MOT	Ön Lisans	Lisans	,29336	,12879	,160
		Yüksek Lisans	,52124*	,14744	,006
		Doktora	,24554	,24221	,795
	Lisans	Ön Lisans	-,29336	,12879	,160
		Yüksek Lisans	,22787	,09892	,152
		Doktora	-,04783	,21613	,997
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	-,52124*	,14744	,006
		Lisans	-,22787	,09892	,152
		Doktora	-,27570	,22774	,690
	Doktora	Ön Lisans	-,24554	,24221	,795
		Lisans	,04783	,21613	,997
		Yüksek Lisans	,27570	,22774	,690
MBIL	Ön Lisans	Lisans	,18903	,10215	,332
		Yüksek Lisans	,28004	,11694	,127
		Doktora	-,04563	,19211	,996
	Lisans	Ön Lisans	-,18903	,10215	,332
		Yüksek Lisans	,09101	,07846	,718
		Doktora	-,23466	,17143	,599
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	-,28004	,11694	,127
		Lisans	-,09101	,07846	,718
		Doktora	-,32567	,18063	,356
	Doktora	Ön Lisans	,04563	,19211	,996
		Lisans	,23466	,17143	,599
		Yüksek Lisans	,32567	,18063	,356
DAV	Ön Lisans	Lisans	,19772	,07256	,061
		Yüksek Lisans	,23752*	,08306	,044
		Doktora	-,03175	,13645	,997
	Lisans	Ön Lisans	-,19772	,07256	,061
		Yüksek Lisans	,03979	,05573	,917
		Doktora	-,22947	,12176	,315
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	-,23752*	,08306	,044
		Lisans	-,03979	,05573	,917
		Doktora	-,26926	,12830	,222
	Doktora	Ön Lisans	,03175	,13645	,997
		Lisans	,22947	,12176	,315
		Yüksek Lisans	,26926	,12830	,222

Tablo 26. Devamı

Bağımlı Değişken	(I) EGITIM	(J) EGITIM	Ortalama Değişken (I-J)	Std. Hata	p
ILTS	Ön Lisans	Lisans	,32440*	,11106	,037
		Yüksek Lisans	,50545*	,12715	,001
		Doktora	,10185	,20887	,971
	Lisans	Ön Lisans	-,32440*	,11106	,037
		Yüksek Lisans	,18106	,08530	,213
		Doktora	-,22254	,18638	,700
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	-,50545*	,12715	,001
		Lisans	-,18106	,08530	,213
		Doktora	-,40360	,19639	,240
	Doktora	Ön Lisans	-,10185	,20887	,971
		Lisans	,22254	,18638	,700
		Yüksek Lisans	,40360	,19639	,240
IHOS	Ön Lisans	Lisans	-,21663	,13867	,487
		Yüksek Lisans	-,38696	,15875	,116
		Doktora	-,04497	,26079	,999
	Lisans	Ön Lisans	,21663	,13867	,487
		Yüksek Lisans	-,17033	,10650	,466
		Doktora	,17166	,23271	,909
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	,38696	,15875	,116
		Lisans	,17033	,10650	,466
		Doktora	,34199	,24520	,584
	Doktora	Ön Lisans	,04497	,26079	,999
		Lisans	-,17166	,23271	,909
		Yüksek Lisans	-,34199	,24520	,584
IDO	Ön Lisans	Lisans	,25995	,13017	,264
		Yüksek Lisans	,37197	,14914	,103
		Doktora	-,01587	,24461	1,000
	Lisans	Ön Lisans	-,25995	,13017	,264
		Yüksek Lisans	,11202	,10039	,742
		Doktora	-,27582	,21833	,661
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	-,37197	,14914	,103
		Lisans	-,11202	,10039	,742
		Doktora	-,38784	,23015	,418
	Doktora	Ön Lisans	,01587	,24461	1,000
		Lisans	,27582	,21833	,661
		Yüksek Lisans	,38784	,23015	,418
*% 5 düzeyinde anlamlı					

Sonuçlar değerlendirildiğinde motivasyonel boyut açısından ön lisans öğrencileri ile yüksek lisans öğrencileri arasında ön lisans öğrencileri lehinde bir farklılık olduğu görülmektedir. Davranışsal ve iletişimde sorumluluk boyutları açısından değerlendirildiğinde

ise ön lisans öğrencileri ile (yine ön lisans öğrencileri lehinde olmak üzere) lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasında farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ

Geride bırakılan çeyrek asırlık süreçte önemli değişimlere sahne olan günümüz dünyasında, farklı ülkelere gitmenin daha kolay bir hal alması ve uluslararası eğitim, iş vb. imkânların çeşitlilik göstermesi gibi durumlar nedeniyle farklı kültürlerle ait bireylerin bir arada bulunma imkânları artmış ve bu doğrultuda yaşanan kültürel çevrenin de dönüşümü hız kazanmıştır. Bu durumun ortaya çıkarmış olduğu temel kavramlar olan ‘‘Kültürel Zekâ ve Kültürlerarası Duyarlılık’’ kavramları bireyin farklı kültürel toplumlar içerisinde sergilemiş olduğu davranışları, hoşgörü, saygı vb. özellikler ile değerlendirmektedir. Çalışmanın temel konusunu oluşturan kültürel zekânın kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkilerinin incelenmesi ise çoklu kültürel yapıya sahip olan üniversite öğrencilerinin demografik ve kültürel yapıları doğrultusunda bu alanda yapılan çalışmalara farklı bir bakış açısı getirmeyi amaçlamıştır.

Literatür taraması sonucu elde edilen bilgiler ışığında hazırlanan anket uygulaması aracılığıyla Gaziantep, Hatay ve Polonya / Kielce’de öğrenim görmekte olan ve görmüş olan öğrencilerin katılımı ile oluşturulan bu çalışmada basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Gaziantep ve Hatay’da yer alan 400 ve Polonya / Kielce’de eğitim gören 200 öğrenciden toplamda 600 adet veri elde edilmiştir. Bu anketlerden 56’sı analiz dışı bırakılarak toplamda 544 anket analizlere dâhil edilmiştir. SPSS analiz programı aracılığı ile analizi yapılan çalışmada sırasıyla değişkenlere ilişkin alt boyutlar literatüre bağlı kalınarak doğrulayıcı faktör analizine tabi tutulmuş, demografik değişkenlere ilişkin dağılımlar hesaplanmış ve sonrasında korelasyon, regresyon, ANOVA ve T-Testleri aracılığı ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Kültürel zekânın, Kültürlerarası Duyarlılık üzerindeki etkisini yorumlayabilmek amacıyla yapılan çalışmada katılımcılardan; cinsiyet, uyruk, dil ve şu ana kadar kaç farklı ülkede bulunduğu dair demografik veriler elde edilmiştir. Çoğunluğu lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların % 56’sını 20-24 yaş grubu, % 40’ı 25 yaş ve üzeri, % 4’lük oranı ise 18-20 yaş aralığını oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan yaş gruplarına ilişkin dağılım değerlendirildiğinde çoğunluğunu lisans ve lisansüstü eğitim alan öğrencilerin oluşturdukları görülmektedir. Erkek katılımının, kadın katılımına oranla daha yüksek olduğu bu örnekleme, % 63’ü erkek, % 37’si kadın katılım oranını oluşturmaktadır.

Katılımcıların, %11'i ön lisans, % 66'sı lisans, % 20'si yüksek lisans ve % 3' ünün doktora eğitimine sahip oldukları belirlenmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre, demografik özellikler incelendiğinde yaş, cinsiyet, uyruk, bilinen dil sayısı ve eğitim durumunun kültürel zekâ boyutları ile kültürlerarası duyarlılık boyutları üzerinde etkisi olup olmadığını ölçmek için Anova ve T-Testi testi uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılığın alt boyutlarının yaş üzerinde etkisi olup olmadığını değerlendirmek için yapılan Anova testine göre yaş üzerinde etkisi olmadığı ancak meta (üst) bilişsel boyut üzerinde etkili olarak, bireylerin farklı kültürel özelliklere saygı duymasında yaşın etkin rol aldığı görülmektedir.

Cinsiyet üzerinde uygulanan T-Testine göre davranışsal kültürel zekâ boyutu ile iletişimde kendine güvenme boyutu açısından cinsiyete göre farklılık olduğu görülmüştür. Genel anlamda bakıldığında cinsiyetin kültürel zekâ üzerinde etkisi görülmemektedir. Sadece farklı kültürel bir ortamda bireyin farklı kültürlerle sahip bireyler ile iletişim kurma aşamasında kendine olan güven cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Aksoy (2012)'un çalışmasında, cinsiyet ve kültürel zekâ arasında bir ilişki görülmemiştir. Mercan (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada benzer bir şekilde aynı sonuca varıldığı, kadın veya erkek olmanın kültürel zekâ üzerinde etkisi olmadığı bulgulanmıştır (Aksoy, 2012: 198; Mercan, 2016: 11). Benzer bir şekilde Lawrance (2011)'ın çalışmasında da cinsiyetin kültürel duyarlılık üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür. Uyruk için elde edilen bulgulara göre kültürel farklılıklara saygı boyutu açısından farklılık göstermediği ancak diğer tüm boyutlar üzerinde farklılık olduğu ölçülmüştür. Yani farklı kültürel özelliklere sahip bireylerin uyruk yönünden farklılık göstermeksizin, farklı kültürlerin birbirlerine karşı hoşgörü ve anlayış duyduğunu belirtmektedir.

Bilinen yabancı dil sayısına göre yapılan Anova testi sonucunda motivasyonel kültürel zekâ boyutu açısından farklılık olduğu görülmüştür. Farklı kültürleri tanıma ve öğrenmeye olan isteğin yüksek enerji ile sağlanabileceği ve yabancı dil bilgisine sahip olan bireyin, özgüveni ve motivasyonu yüksek, başarılı bir iletişim kuracağı düşünülmektedir. Yabancı dil sayısı bilmenin kültürel zekâ üzerinde etkisinin olduğu literatürde bulunan diğer çalışmalarda da görülmüştür (Köse, 2016; Şahin, 2011; Karataş, 2014). İşçi vd., (2013) ise, birçok araştırmanın aksine yabancı dil bilgisi ile kültürel zeka arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Eğitim seviyesine göre yapılan değerlendirme sonuçlarında ise, kültürel farklılıklara saygı, iletişimde kendine güvenme ve bilişsel kültürel zekâ boyutu açısından farklılık olduğu diğer boyutlar açısından farklılık göstermediği ölçülmüştür. Bireyin sahip olduğu eğitim seviyesi, farklı kültürler hakkında evrensel bilgilere sahip olmayı, kültürel normlar, ekonomik, sosyal ve genel kültürel değerleri iyi bilmeyi sağlamaktadır. Bu değerlerin bilincinde olan birey iletişim kurarken, kendine güvenen bir tavır sergilerken aynı zamanda farklı kültürel özelliklere karşı saygı ve hoşgörü göstermektedir. Aksoy (2012)'un çalışmasında da eğitim ve kültürel zekâ arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Kültürel zekânın alt boyutlarının, kültürlerarası duyarlılığın boyutları olan iletişimde sorumluluk, iletişimde kendine güvenme, iletişimden hoşlanma, iletişimde dikkatli olma boyutları üzerinde etkisinin olup olmadığını belirlemek için regresyon analizi yapılarak veriler elde edilmiştir. İletişimde sorumluluk boyutu üzerinde bilişsel kültürel zekâ, meta (st) bilişsel kültürel zekâ, motivasyonel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekânın etkisinin olup olmadığı regresyon analizi ile değerlendirilmiş olup, elde edilen bulgulara göre anlamlı bir etkinin olduğu görülmektedir. Amiri vd. (2010)'in çok kültürlü ortamda yapılan araştırmasına göre, kültürel zekâ boyutları arasında anlamlı ilişki olduğu bulgulanmıştır. En yüksek etkinin davranışsal kültürel zekâ boyutu ile sağlandığı grlmştr. Yani bireylerin, farklı kültürel toplum içerisinde sözel davranışlarını destekleyen jest, mimik ve ses tonu ile ortama uygun, uyumlu davranışlar sergilemesidir. İçinde buldukları topluma ait kültürel özellikleri, ekonomi sistemi, sanatsal özellikleri, yasaları hakkında bilgi sahibi olarak benimsemiş olduğu anlamına gelmektedir (elik ve Eflatun, 2016: 226).

Kültürel zekâ boyutlarının, kültürel farklılıklara saygı boyutu üzerindeki etkisini belirlemek için yapılan regresyon analizi sonucunda ortaya çıkan değerlendirmeye göre bilişsel, meta (st) bilişsel, motivasyonel ve davranışsal kültürel zekâ boyutlarının anlamlı bir şekilde etkili olduğu söylenebilir. Bireylerin kültürel farklılıkların bilincinde olması ve bu kültürler ile ilgili bilgiler edinerek, tanımaya çalışarak kültürlerin benzer ve farklılıklarını anlayabilen ve kendisini farklı kültürel değerlere saygı duyma, anlayış gösterme konusunda geliştiren bireylerdir. Birey, farklı kültürlere ait ekonomi, sanat, yasalar vb. sistemleri tanınması ve bu konulara hâkim olması kültürel farklılıklara saygı boyutunu başarılı kılmaktadır.

İletişimde kendine güvenme boyutu üzerinde bilişsel kültürel zekâ, meta (st) bilişsel kültürel zekâ, motivasyonel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekâ boyutlarının etkisini belirlemek için uygulanan regresyon analizi sonuçlarına göre en yüksek oranda meta (st) bilişsel kültürel zekâ boyutu olmak üzere diğer kültürel zekâ boyutlarının da etkili olduğu

görülmüştür. Farklı kültürel değerler hakkında bilgi sahibi olmak, dilini, ekonomi sistemini, yasalarını, sanatsal özelliklerini bilmek farklı bir kültürel topluluk içerisinde bireyin kendine olan güvenini ve rahat bir şekilde iletişim kurmasını sağlayacaktır.

İletişimden hoşlanma boyutu üzerinde kültürel zekâ boyutlarının etkisinin var olup olmadığını anlamak için yapılan regresyon analizi sonucunda etkinin var olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bilişsel kültürel zekâ, meta (üst) bilişsel kültürel zekâ, motivasyonel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekâ boyutları iletişimden hoşlanma boyutu üzerinde anlamlı bir şekilde etkili olarak, pozitif yönde en olumlu etki bilişsel kültürel zekâ boyutu tarafından sağlanmaktadır. Yani farklı kültürel toplumlar ile ilgili yeni bilgiler öğrenmek, toplumun özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak, kültürel farklılık ve benzerlikleri anlayabildiği ölçüde bireylerin iletişimde hoşlanma konusunda başarılı olmasını sağlayacaktır.

İletişimde dikkatli olma boyutu üzerinde bir etkinin var olup olmadığını değerlendirmek için uygulanan regresyon analize göre bilişsel kültürel zekâ, meta (üst) bilişsel kültürel zekâ, motivasyonel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekâ boyutlarının etkili olduğu görülmüştür. Yani farklı kültürlerin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak, kültürler arası benzerlik ve farklılıkları tanımak, toplumsal özelliklerini bilmek, iletişim kurarken daha başarılı bir iletişim ortamının oluşmasını ve yanlış tepkilerin verilmemesini sağlayacaktır.

Çelik ve Eflatun (2016) tarafından kültürel zekâ ile ilgili yapılan bir araştırmada, bu çalışmada olduğu gibi 5'li likert kültürel zekâ ölçeği kullanılmış ve elde edilen veriler sonucunda bilişsel, üst (meta) bilişsel ve motivasyonel kültürel zekâ boyutlarının sosyal iletişim becerileri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Benzer şekilde bu çalışmada da kültürel zekâ boyutlarının kültürel duyarlılık boyutları üzerinde etkili olduğu bulgulanmıştır.

4.1. Öneriler

4.1.1. Araştırmacılara Öneriler

Yapılan bu çalışma ile var olan literatürden faydalanarak literatüre yeni çalışmanın dâhil edilmesi amaçlanmıştır. Kültürel zekâ hakkında benzer çalışmaların yapılmış olması, bu çalışmaya örnek teşkil etmiş olup, aynı şekilde bu çalışma da örnek olmaktadır. Ancak kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık çalışmaları az sayıda bulunmaktadır. Bu konu hakkında araştırmaların artırılması, literatüre yeni çalışmaların kazandırılması gerekmektedir.

Öğrencilere küçük yaşlarda kültürel zekâ ve kültürlerarası duyarlılık bilincinin kazandırılması ve bu doğrultuda geliştirilmesi için okullarda görülen ders içeriklerinin düzenlenmesini öneririm. Erken yaşlarda bu bilinç ile yetişmeye başlayan bireylerin topluma sağlayacakları hizmetler hem bireysel hem de toplumsal olarak fayda sağlayacaktır.

Daha önce yurt dışında bulunma imkanı elde etmiş bireylerin kültürel zekaya olumlu katkısı olduğu yapılan çalışma ve literatür ile desteklenmektedir. Bu sebeple yurt dışı deneyimi olan ve olmayan bireylerin sahip olduğu kültürel zekâ olgusu üzerine bir çalışma yürütülebilir.

Kültürel zekâ bireylerin sonradan geliştirme imkânı olduğu bir yetenektir. Bu konu üzerinde yoğunlaşp kültürel zekâyı geliştirmek için yapılması gerekenler hakkında detaylı bir inceleme yapılabilir. Ayrıca bu konuda farkındalık yaratılması gerekmektedir. Bireylerin kültürel zekâ hakkında bilgi sahibi olup olmadığına dair bir çalışma üzerinde yoğunlaşmak faydalı olacaktır.

4.1.2. Uygulayıcılara Öneriler

Farklı kültürel ortamlarda bulunarak veya farklı kültürel özelliklere sahip bireyler ile tanışma imkânı olan katılımcılar, kültürlerarası duyarlılık konusunda daha uyumlu olduğu görülmüştür. Araştırma yaparken bu detaylara dikkat edilmesini öneririm. Ayrıca yapılacak araştırma için uygulama alanı olarak uluslararası firmalar, yabancı çalışanların bulunduğu kurum ve kuruluşlarda araştırma uygulamalarının yapılması iyi birer örneklem oluşturabilir.

Ayrıca farklı bir dil bilgisine sahip olmak bireyin farklı bir kültürden birey ile iletişime geçme konusunda özgüvenli olmasını sağlamaktadır. Bu sebeple, yabancı dil bilgisine verilen önem artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, T. F. (2001). *Duygusal zekâ yeteneklerinin göreve yönelik ve insana yönelik liderlik davranışları ile ilişkisi: Banka şube müdürleri üzerine bir alan araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Açıkgöz, A. (2016). *Intercultural sensitivity* <http://prezi.com/tpzrjyflfey/kulturlerarasi-duyarlilik/>. (27.05.2018)
- Aksoy, Z. (2013). *Kültürel zekâ ve çok kültürlü ortamdaki rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Alon, I., Boulanger, M., Elston, J. A., Galanaki, E., Martínez de Ibarreta, C., Meyers, J., ... and Vélez-Calle, A. (2018). Business Cultural Intelligence Quotient: A Five-Country Study. *Thunderbird International Business Review*, 60(3), 237-250.
- Altan, M. Z. (1999). Çoklu zekâ kuramı ve vadettikleri. *Dil Dergisi*, 83, 50-58.
- Amiri, A. N., Moghimi, S. M., and Kazemi, M. (2010). Studying the relationship between cultural intelligence and employees' performance. *European journal of scientific Research*, 42(3), 418-427.
- Baez, D., Zagal, J. H., Ponce, I., Venegas, R., Pavez, J., Paez, M., and Gulppi, M. (2012). A possible interpretation for the high catalytic activity of heat-treated non-precious metal Nx/C catalysts for O2 reduction in terms of their formal potentials. *Electrochemical and Solid-State Letters*, 15(6), B90-B92.
- Bayatlı, M. (2009). *Çoklu Zekâ Kavramı ve Zekânın Türleri*. https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_2202.htm. (14.12.2018)
- Bayles, P. P. (2009). Assessing the intercultural sensitivity of elementary teachers in bilingual schools in a Texas school district. Unpublished doctoral dissertation, University of Minnesota, Minnesota.
- Bekiroğlu, O., ve Balcı, Ş. (2014). Kültürlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: "İletişim Fakültesi öğrencileri örneğinde bir araştırma". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 35, 429-460.
- Bennett, M. (1993). *Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity* (2 b.). (M. R. Paige, Dü.) Yarmouth, ME: Intercultural Press.

- Bhawuk, D. P., and Brislin, R. (1992). The measurement of intercultural sensitivity using the concepts of individualism and collectivism. *International journal of intercultural relations*, 16(4), 413-436.
- Binet, A., and Simon, T. (1905). New methods for the diagnosis of the intellectual level of subnormals. *L'annee Psychologique*, 12, 191-244.
- Brislin, R., Worthley, R., and Macnab, B. (2006). Cultural intelligence: Understanding behaviors that serve people's goals. *Group & Organization Management*, 31(1), 40-55.
- Bücker, J., Furrer, O., and Lin, Y. (2015). Measuring cultural intelligence (CQ) A new test of the CQ scale. *International Journal of Cross Cultural Management*, 15(3), 259-284.
- Cattell, J. M. (1886). The time it takes to see and name objects. *Mind*, 11(41), 63-65.
- Chapin, F. S. (1942). Preliminary standardization of a social insight scale. *American Sociological Review*, 7(2), 214-225.
- Chen, G. M. (1997). A Review of the Concept of Intercultural Sensitivity. *Human Communication*, 1, 1-16.
- Chen, G. M., and Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. *Annals of the International Communication Association*, 19(1), 353-383.
- Çelik, M. ve Eflatun, M. (2016). IV. Örgütsel Davranış Kongresi. *Kültürel zekânın sosyo-kültürel uyum üzerine etkisi: çok kültürlü bir araştırma*.(ss. 221-228). Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Çelik, M. ve Yapıcı, Ü. (2016). 24.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi. *Kültürel farklılıkların kültürel zekâ üzerine etkisi: çok kültürlü bir araştırma*. (ss. 229-238). İstanbul: Sabancı Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan uygulamaya öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dong, Q., Day, K. D., and Collaço, C. M. (2008). Overcoming ethnocentrism through developing intercultural communication sensitivity and multiculturalism. *Human Communication*, 11(1), 27-38.
- Earley, P. C. (2002). Redefining interactions across cultures and organizations: Moving forward with cultural intelligence. *Research in organizational behavior*, 24, 271-299.

- Earley, P. C., and Ang, S. (2003). *Cultural intelligence: Individual interactions across cultures*. Stanford University Press.
- Earley, P. C., and Mosakowski, E. (2004). Cultural intelligence. *Harvard business review*, 82(10), 139-146.
- Earley, P. C., Ang, S., and Tan, J. S. (2006). *CQ: Developing cultural intelligence at work*. Stanford University Press.
- Elenkov, D. S., and Manev, I. M. (2009). Senior expatriate leadership's effects on innovation and the role of cultural intelligence. *Journal of World Business*, 44(4), 357-369.
- Ersoy, A. (2014). The role of cultural intelligence in cross-cultural leadership effectiveness: a qualitative study in the hospitality industry. *Journal of Yasar University*, 9(35), 6099-6260.
- Ersoy, A., ve Ehtiyar, R. (2015). Kültürel farklılıkların yönetiminde kültürel zekânın rolü: türk ve yabancı yöneticiler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(1), 42-60.
- Fantini, A. (2010). About intercultural communicative competence: a construct. school for international training, Brattleboro, Vermont, USA.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive–developmental inquiry. *American psychologist*, 34(10), 906.
- Fretheim, A. M. (2007). *Assessing the intercultural sensitivity of educators in an American international school*. Unpublished doctoral dissertation, University of Minnesota, Minnesota.
- Galton, F. (1884). Measurement of character. *Fortnightly*, 36(212), 179-185.
- Gardner, H. (1994). Intelligences in theory and practice: a response to Elliot W. Eisner, Robert J. Sternberg, and Henry M. Levin. *Teachers College Record*, 95(4), 576-83.
- Gardner, H. (2004). *Zihin çerçeveleri çoklu zekâ kuramı*. (3.Baskı) İstanbul: Alfa yayınları.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Books.
- Gorji, M., and Ghareseflo, H. (2011). The survey of relationship between cultural intelligence and emotional intelligence with employee's performance. In *International Conference on e-business, Management and Economics* (Vol. 25, pp. 175-180).

- Holm, K., Nokelainen, P., and Tirri, K. (2009). Relationship of gender and academic achievement to finnish students' intercultural sensitivity. *High Ability Studies*, 20(2), 187-200.
- Huff, K. C. (2013). Language, cultural intelligence and expatriate success. *Management Research Review*, 36(6), 596-612.
- İlhan, M. ve Çetin, B. (2014), Kültürel zekâ ölçeği'nin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29(2), pp 94-114.
- İşçi, E. Söylemez, Ö., ve Kaptanoğlu, A. Y. (2013). Örgütlerde kültürel zekâ ve hastane işletmelerinde kültürel zekâ düzeyinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(5), 1-18.
- Kafadar, H. (2004). *Akıcı zekânın performans, zekâ, sözel zekâ, yönetici işlevler, çalışma belleği, seçici dikkat ve kısa süreli bellek süreçlerinden yararlanması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kahraman, M. (2016). *Yabancı dilde kültürel zekâyâ etki eden faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Karataş, Ç. Ç. (2014). Kültürel zekâ: uzakyol kaptanları ve uzakyol birinci zabıtları üzerinde bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 134-155.
- Koçak, S., and Özdemir, M. (2015). The role of cultural intelligence on the pre-service teachers' attitude toward multicultural education. *Elementary Education Online*, 14(4), 1352-1369.
- Kosmitzki, C., and John, O. P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. *Personality and individual differences*, 15(1), 11-23.
- Köse, N. (2016). *Erasmus programının kültürel zekâ üzerine etkisinde demografik özelliklerin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kulakoğlu, N. (2014). *Kültürel farklılıkların yönetimi sürecinde kültürel zekânın etkinliği: A grubu seyahat acentaları yöneticileri üzerine bir alan araştırması*. Yayınlanmamış

yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Kuzgun, Y., ve Deryakulu, D. (2004). Bireysel farklılıklar ve eğitime yansımaları. *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Landy F., and Mayer J., D. (2004). *Is emotional intelligence old wine in new bottles?* <https://mypages.unh.edu/sites/default/files/jdmayer/files/reveiwebsite-controversies-2017-07-13-1304.pdf> . (10.09.2018)

Lawrance, N. E. (2011). *The effects of cultural intelligence, self efficacy and cross cultural communication on cross cultural adaptation of international students in Taiwan*. Unpublished master's thesis, National Taiwan Normal University, Taipei.

Lee, L. Y., and Sukoco, B. M. (2010). The effects of cultural intelligence on expatriate performance: The moderating effects of international experience. *The International Journal of Human Resource Management*, 21(7), 963-981.

Livermore, D. (2010). *Leading with cultural intelligence: The new secret to success*. New York: Amacom.

Livermore, D. (2011). *The cultural intelligence difference: Master the one skill you can't do without in today's global economy*. New York: Amacom.

Lugo, M. V. (2007). *Cultural and emotional intelligences in the development of global transformational leadership skills*. Unpublished doctoral dissertation, Bridgewater College, Bridgewater.

Mahoney, S. L., and Schamber, J. F. (2004). Exploring the application of a developmental model of intercultural sensitivity to a general education curriculum on diversity. *The Journal of General Education*, 53(3/4), 311-334.

Mayer, J. D., and Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence, *Intelligence*, 17(4), 433-442.

Mayer, J. D., Salovey, P., and Caruso, D. R. (2000). Emotional intelligence as zeitgeist, as personality, and as a standard intelligence. In R. Bar-On and J. D. A. Parker (Eds.). *Handbook of Emotional Intelligence* (pp. 92-117). Newyork: Jossey Bass.

- Maznevski, M. L., and Athanassiou, N. A. (2006). Guest editors' introduction to the focused issue: A new direction for global teams research. *Management International Review*, 46(6), 631-646.
- McMurray, A. A. (2007). *Measuring intercultural sensitivity of international and domestic college students: the impact of international travel*. Unpublished doctoral dissertation, University of Florida, Florida.
- Mercan, N. (2016). Çok kültürlü ortamlarda kültürel zekânın kültürler arası duyarlılık ile ilişkisine yönelik bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-13.
- Meydan, C. H., ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Moon, T. (2010). Emotional intelligence correlates of the four factor model of cultural intelligence. *Journal of Managerial Psychology*, 25(8), 876-898.
- Moran, R. T., Harris, P. R., and Moran, S. (2007). *Managing cultural differences*. Londra: Routledge.
- Moss, F. and Hunt, T. (1927). Are you socially intelligent? *Scientific American*, 137, 108-110.
- Neuliep, J. W., and McCroskey, J. C. (1997). The development of a US and generalized ethnocentrism scale. *Communication Research Reports*, 14(4), 385-398.
- Ott, D. L., and Michailova, S. (2018). Cultural intelligence: A review and new research avenues. *International Journal of Management Reviews*, 20(1), 99-119.
- Özgülven, (1994). *Psikolojik Testler*. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Penbek, Ş., Yurdakul Şahin, D., and Cerit, A. G. (2012). Intercultural communication competence: A study about the intercultural sensitivity of university students based on their education and international experiences. *International Journal of Logistics Systems and Management*, 11(2), 232-252.
- Piaget, J. (1930). *The child's conception of physical causality*. San Diego, CA: Harcourt Brace Company.
- Plum, E. (2009). Cultural Intelligence: the art of leading cultural complexity. *In proceedings of the 2009 international workshop on Intercultural collaboration* (pp. 293-296). ACM.

- Rengi, Ö. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin kültürel farklılık alguları ve kültürlerarası duyarlılıkları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Rockstuhl, T., Seiler, S., Ang, S., Van Dyne, L., and Annen, H. (2011). Beyond general intelligence (IQ) and emotional intelligence (EQ): The role of cultural intelligence (CQ) on cross-border leadership effectiveness in a globalized world. *Journal of Social Issues*, 67(4), 825-840.
- Rothenberg, B. B. (1970). Children's social sensitivity and the relationship to interpersonal competence, intrapersonal comfort, and intellectual level. *Developmental psychology*, 2(3), 335.
- Schmidt, F. L., and Hunter, J. E. (2000). Select on intelligence. In: E. A. Locke (Ed.), *The handbook of organizational principles* (pp. 3–14). Oxford: Blackwell.
- Sezer, G. O., ve Kahraman, P. B. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumları ile kültürlerarası duyarlılıkları arasındaki ilişki: Uludağ Üniversitesi örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 550-560.
- Spinthourakis, J. A., Karatzia-Stavlioti, E., and Roussakis, Y. (2009). Pre-service teacher intercultural sensitivity assessment as a basis for addressing multiculturalism. *Intercultural Education*, 20(3), 267-276.
- Sternberg, R. J. (1996). *Successful intelligence: How practical and creative intelligence determine success in life* (pp. 191-192). New York, NY: Simon and Schuster.
- Sternberg, R. J., and Grigorenko, E. L. (2004). Intelligence and culture: how culture shapes what intelligence means, and the implications for a science of well-being. *Philosophical transactions of the royal society b: Biological sciences*, 359(1449), 1427.
- Sternberg, R. J., and Grigorenko, E. L. (2006). Cultural intelligence and successful intelligence. *Group and Organization Management*, 31(1), 27-39.
- Şahin, F. (2011). Liderin kültürel zekâsının astların örgütsel vatandaşlık davranışı ile iş doyumuna üzerine etkisi. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(2), 80-104.
- Şahin, F., Gürbüz, S., Köksal, O., and Ercan, Ü. (2013). Measuring cultural intelligence in the Turkish context. *International Journal of Selection and Assessment*, 21(2), 135-144.

- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (s 271). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tarique, I., and Takeuchi, R. (2008). Developing cultural intelligence: The roles of international non-work experiences. In S. Ang, and L. Van Dyne (Eds.), *Handbook of cultural intelligence: Theory, measurement, and applications*. Armonk: M.E. Sharpe, Inc.
- Templer, K. J., Tay, C., and Chandrasekar, N. A. (2006). Motivational cultural intelligence, realistic job preview, realistic living conditions preview, and cross-cultural adjustment. *Group and Organization Management*, 31(1), 154-173.
- Terman, L. M. (1944). Review of Leta Stetter Hollingworth: A biography. [Review of the book Leta Stetter Hollingworth: A biography. H. L. Hollingworth]. *Journal of Applied Psychology*, 28(4), 357-359.
- Thomas, D. and Inkson, K. (2004). *Cultural intelligence: people skills for global business*. San Francisco, CA: Berrett-Koehler.
- Thomas, D. C. (2006). Domain and development of cultural intelligence: The importance of mindfulness. *Group and Organization Management*, 31(1), 78-99.
- Thomas, D. C., Elron, E., Stahl, G., Ekelund, B. Z., Ravlin, E. C., Cerdin, J. L., ... and Maznevski, M. (2008). Cultural intelligence: Domain and assessment. *International Journal of Cross Cultural Management*, 8(2), 123-143.
- Thorndike, R. L., and Stein, S. (1937). An evaluation of the attempts to measure social intelligence. *Psychological Bulletin*, 34(5), 275.
- Titrek, O. (2011). *IQ' dan EQ' ya duyguları zekice yönetme* (3. Basım). 30. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tok, E., ve Sevinç, M. (2010). Başarılı zekâ kuramına dayalı eğitim uygulamaları. *Electronic Journal of Social Sciences*, 9(32), 63-74.
- Toker, F. K., Cebe, Y., ve Uçkunkaya, N. B.(1968). *Zekâ kuramları*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme Bürosu.
- Triandis, H. C. (2006). Cultural intelligence in organisations. *Group and Organisations Management*, 31(1), 20-26.

- Tuğrul, B., ve Duran, E. (2003). Her çocuk başarılı olmak için bir şansa sahiptir: zekânın çok boyutluluğu çoklu zekâ kuramı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 224-233.
- Tuğrul, C. (1999). Duygusal zekâ. *Klinik Psikiyatri*, 1, 12-20.
- TDK (2017). *Türk Dil Kurumu*. <http://tdk.gov.tr/>. (21.10.2017)
- Uysal, Ş. (2017). *Kobi yöneticilerinin kültürel zekâlarının işletmenin uluslararasılaşma derecesine etkisinde uluslararasılaşma tutumunun aracılık rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Üstün, E. (2011). *Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Van Dyne, L., and Ang, S. (2005). *Cultural intelligence: An essential capability for individuals in contemporary organizations*. <http://blogs.uww.edu/salearn/files/2012/09/CulturalIntelligence.pdf>. (21.09.2018)
- Van Dyne, L., Ang, S., and Koh, C. (2008). Development and validation of the CQS: The Cultural Intelligence Scale. In S. Ang and L. Van Dyne (Eds.), *Handbook of Cultural Intelligence: Theory, Measurement, and Applications* (pp. 16–38). New York, NY: M. E. Sharpe, Inc.
- Van Dyne, L., Ang, S., and Livermore, D. (2010). Cultural intelligence: A pathway for leading in a rapidly globalizing world. In K.M. Hannum, B. McFeeters, and L. Booyesen (Eds.), *Leadership across differences: Cases and perspectives*. San Francisco, CA: Pfeiffer.
- Vedadi, A., Kheiri, B., and Abbasalizadeh, M. (2010). The relationship between cultural intelligence and achievement: a case study in an Iranian company. *Iranian journal of management studies*, 3(3), 25-38.
- Vernon, P. E. (1933). Some characteristics of the good judge of personality. *The Journal of Social Psychology*, 4(1), 42-57.
- Walker, R. E., and Foley, J. M. (1973). Social intelligence: Its history and measurement. *Psychological Reports*, 33(3), 839-864.

- Yan, İ. (2008). *Duygu zekâ ilişkisi ve duygusal zekânın yöneticiler üzerindeki etkilerine yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Yeşil, S. (2009). Kültürel farklılıkların yönetimi ve alternatif bir strateji: Kültürel zekâ. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2009(1), 100-131.
- Yılmaz, F., ve Göçen, S. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının kültürlerarası duyarlılık hakkındaki görüşlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 373-392.
- Yuen, C. Y., and Grossman, D. L. (2009). The intercultural sensitivity of student teachers in three cities. *Compare*, 39(3), 349-365.
- Wechsler, D. (1981). *Manual for the Wechsler Adult Intelligence Scale—Revised*. New York: Psychological Corporation.

Sayın Katılımcı,

Bu anket Hasan Kalyoncu Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı'nda hazırlanan "KÜLTÜREL ZEKANIN KÜLTÜRLER ARASI DUYARLILIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ " konulu tez çalışması için hazırlanmıştır. Elde edilen veriler sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Anket sorularının doğru ve samimi cevaplanması, araştırmanın geçerliliği ve doğru sonuçlara ulaşılması açısından önem taşımaktadır. Sonuçlar ,istatistiksel kurallara uygun olarak genelleneceğinden, ankette kimlik bilgisi belirtmeniz istenmemektedir. Değerli zamanınızı bu çalışmaya ayırdığınız için teşekkür ederiz.

KÜBRA ÖZDEMİR

DOÇ.DR. MAZLUM ÇELİK

Yaşınız :	Cinsiyetiniz :
Uyruğunuz :	Bildiğiniz Diller :
Eğitim Düzeyiniz : ☐ Lisans Öncesi ☐ Lisans ☐ Lisansüstü ☐ Doktora	
Daha önce ülkeniz dışında kaç farklı ülkede bulundunuz ? :	

Lütfen aşağıda yer alan ifadelere ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz.	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Bir Ölüde Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Farklı kültürel geçmişe sahip insanlarla etkileşim kurarken kullandığım kültürel bilgilerin farkındayım	1	2	3	4	5
2. Bana yabancı bir kültürden gelen insanlarla etkileşim kurarken kültürel bilgimi ayarlarım.	1	2	3	4	5
3. Kültürlerarası etkileşimlerde kullandığım kültürel bilgimin farkındayım.	1	2	3	4	5
4. Farklı kültürlere sahip insanlarla etkileşim halindeyken, kültürel bilgilerimin doğruluğunu kontrol ederim.	1	2	3	4	5
5. Diğer kültürlerin yasal ve ekonomik sistemlerini bilirim.	1	2	3	4	5
6. Diğer dillerin kurallarını (örneğin; kelime bilgisi, dil bilgisi) bilirim.	1	2	3	4	5
7. Diğer kültürlerin dini inançlarını ve kültürel değerlerini bilirim.	1	2	3	4	5
8. Diğer kültürlerin evlilik yapılarını bilirim.	1	2	3	4	5
9. Diğer kültürlerin sanat ve zanaatlarını bilirim.	1	2	3	4	5
10. Diğer kültürlerin sözel olmayan davranışları (jest ve mimik) ifade etme şekillerini bilirim.	1	2	3	4	5
11. Farklı kültürden insanlarla etkileşim kurmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5
12. Bana yabancı bir kültürün halkı ile karşılaştığımda onlarla kaynaşabilme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
13. Yeni bir kültüre uyum sağlama sürecinde yaşayacağım stres ile başa çıkabilme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
14. Yabancı olduğum bir kültürde yaşamaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
15. Farklı bir kültürdeki alışveriş koşullarına alışabilme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
16. Konuşma davranışlarımı (örneğin; ses tonu, aksan vb.) kültürlerarası iletişimin gereklerine göre ayarlarım.	1	2	3	4	5
17. Farklı kültürlerarası durumlara uyum sağlamak için duruma göre duraksar ya da sessiz kalırım.	1	2	3	4	5
18. Konuşma hızımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
19. Sözel olmayan davranışlarımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
20. Yüz ifadelerimi kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim	1	2	3	4	5

Lütfen aşağıda yer alan ifadelere ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz.					
	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Bir Öleüde Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
21. Sözel olmayan davranışlarımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
22. Yüz ifadelerimi kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
23. Farklı kültürden insanlarla iletişim kurmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5
24. Bence, diğer kültürlerin insanları dar görüşlüdür.	1	2	3	4	5
25. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurarken istediğim kadar sosyal olabilirim.	1	2	3	4	5
26. Farklı kültürden insanlarla etkileşim kurma konusunda kendimden oldukça eminim.	1	2	3	4	5
27. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken söze nasıl başlayacağımı bilirim.	1	2	3	4	5
28. Farklı kültürlerden insanların önünde konuşmak bana çok zor gelir.	1	2	3	4	5
29. Farklı kültürlerden insanlarla vakit geçirmekten hoşlanmıyorum.	1	2	3	4	5
30. Farklı kültürlerden insanlarına değerlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
31. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken çabuk gerilirim.	1	2	3	4	5
32. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
33. Kültürleri farklı akranlarım hakkında bir izlenim oluşturmadan önce bekleme eğiliminde olurum.	1	2	3	4	5
34. Farklı kültürlerden insanlarla birlikteyken sık sık cesaretim kırılır.	1	2	3	4	5
35. Farklı kültürlerden insanlara karşı açık görüşlüyümdür.	1	2	3	4	5
36. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken çok iyi gözlem yaparım.	1	2	3	4	5
37. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken sıklıkla kendimi işe yaramaz hissederim.	1	2	3	4	5
38. Farklı kültürlerden insanların davranış biçimlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
39. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken mümkün olduğu kadar çok bilgi edinmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
40. Farklı kültürlerden insanların fikirlerini kabul etmem.	1	2	3	4	5
41. Bence, benim kültürüm diğer kültürlerden daha iyidir.	1	2	3	4	5
42. Etkileşimimiz sırasında kültürel olarak farklı akranıma sık sık olumlu tepkiler veririm.	1	2	3	4	5
43. Kültürel olarak farklı insanlarla uğraşmak zorunda kalacağım durumlardan kaçınırım.	1	2	3	4	5
44. Kültürel olarak farklı akranıma, sözlerim ve hareketimle onu anladığımı sık sık belli ederim.	1	2	3	4	5
45. Kültürel olarak farklı akranımla aramdaki farklılıklardan zevk duyarım.	1	2	3	4	5

Teşekkür Ederim...

SURVEY FORM

Dear Participant;

This questionnaire was prepared for the article on "CULTURAL SPIRITUAL INTERACTIVE IMPACT ON CULTURAL SENSITIVITY" prepared by Kübra ÖZDEMİR in Hasan Kalyoncu University Department of Business Administration. The data will be used for scientific research purposes only.

Answering the survey questions correctly and friendly, it is important in terms of the right results and validity of the research. Results will be generalized according to statistical rules, you are not required to specify credentials in the survey.

Thank you for your valuable time devoted to this work.

Assoc.Prof.Dr. Mazlum ÇELİK

KÜBRA ÖZDEMİR

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

AGE : (20 Under Age) [] (20-29) [] (30-39) [] (40-49) [] (50-59) [] (59 Over Age) []

GENDER : WOMEN [] MAN []

NATIONALITY : TR [] AB [] OTHER []

LANGUAGES : 1 [] 2 [] 3 [] 4 and more []

EDUCATION LEVEL : Pre License [] Licence [] Master [] Doctorate []

How many different countries have you seen except your country? : (1-3) [] (4-6) [] (7-9) [] (10 and more) []

CULTURE INTELLIGENCE SCALE ;

Matter	Strongly disagree	Disagree	Uncertain	Agree	Strongly agree
I enjoy interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I am confident that I can socialize with locals in a culture that is unfamiliar to me.	1	2	3	4	5
I am sure I can deal with the stresses of adjusting to a culture that is new to me.	1	2	3	4	5
I enjoy living in cultures that are unfamiliar to me.	1	2	3	4	5
I am confident that I can get accustomed to the shopping conditions in a different culture.	1	2	3	4	5
I know the legal and economic systems of other countries.	1	2	3	4	5
I know the rules (e.g. vocabulary, grammar) of other languages.	1	2	3	4	5
I know the cultural values and religious beliefs of other cultures.	1	2	3	4	5
I know the marriage systems of other cultures.	1	2	3	4	5
I know the arts and crafts of other cultures.	1	2	3	4	5
I know the rules for expressing non-verbal behaviors in other cultures.	1	2	3	4	5
I am conscious of the cultural knowledge I use when interacting with people with different cultural backgrounds.	1	2	3	4	5
I adjust my cultural knowledge as I interact with people from a culture that is unfamiliar to me.	1	2	3	4	5
I am conscious of the cultural knowledge I apply to cross-cultural interactions.	1	2	3	4	5
I check the accuracy of my cultural knowledge as I interact with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I change my verbal behavior (e.g. accent, tone) when a cross-cultural interaction requires it.	1	2	3	4	5
I use pause and silence differently to suit different cross-cultural situations.	1	2	3	4	5
I vary the rate of my speaking when a cross-cultural situation requires it.	1	2	3	4	5
I change my non-verbal behavior when a cross-cultural situation requires it.	1	2	3	4	5
I alter my facial expressions when a cross-cultural interaction requires it.	1	2	3	4	5

INTERCULTUREL SENSITIVITY SCALE ;					
Matter	Strongly disagree	Disagree	Uncertain	Agree	Strongly agree
I enjoy interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I think people from other cultures are narrow-minded.	1	2	3	4	5
I am pretty sure of myself in interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I find it very hard to talk in front of people from different cultures.	1	2	3	4	5
I always know what to say when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I can be as sociable as I want to be when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I don't like to be with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I respect the values of people from different cultures.	1	2	3	4	5
I get upset easily when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I feel confident when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I tend to wait before forming an impression of culturally-distinct counterparts.	1	2	3	4	5
I often get discouraged when I am with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I am open-minded to people from different cultures.	1	2	3	4	5
I am very observant when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I often feel useless when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I respect the ways people from different cultures behave.	1	2	3	4	5
I try to obtain as much information as I can when interacting with people from different cultures.	1	2	3	4	5
I would not accept the opinions of people from different cultures.	1	2	3	4	5
I am sensitive to my culturally-distinct counterpart's subtle meanings during our interaction.	1	2	3	4	5
I think my culture is better than other cultures.	1	2	3	4	5
I often give positive responses to my culturally-different counterpart during our interaction.	1	2	3	4	5
I avoid those situations where I will have to deal with culturally-distinct persons.	1	2	3	4	5
I often show my culturally-distinct counterpart my understanding through verbal or nonverbal cues.	1	2	3	4	5
I have a feeling of enjoyment towards differences between my culturally-distinct counterpart and me.	1	2	3	4	5

THANK YOU FOR JOIN TO SURVEY